

Muutoksenteekijä: päiväkirjamuotoinen opin- näytetyö tukipartion ohjaajan työstä

Sami Seppälä

2021 Laurea

Laurea-ammattikorkeakoulu

Muutoksentekijä: päiväkirjamuotoinen opinnäytetyö tukipartion
ohjaajan työstä

Sami Seppälä
Rikosseuraamusalan Sosionomi
Opinnäytetyö
Joulukuu, 2021

Sami Seppälä

Muutoksetekijä: päiväkirjamuotoinen opinnäytetyö tukipartion ohjaajan työstä:

Vuosi 2021

Sivumäärä 95

Päiväkirjamuotoisena toteutetun opinnäytetyön pääasiallisena tarkoituksena oli tukipartion ohjaajan työn ja työmenetelmien näkyväksi tekeminen. Opinnäytetyössä käsiteltiin työstä esiin nousevia teemoja sekä niiden näyttäytymistä tukipartion ohjaajan silmin, pohdinnan ja työtehtävien kuvailun keinoin. Tuki ja kontrolli, havainnointi sekä perehdytys nousivat teemoina esiin toimeksiantajan kanssa käydyissä keskusteluissa ja Rikosseuraamuslaitoksessa ajankohtaiset asiakastietojärjestelmä Roti ja vastuuvirkamiesmalli itseopiskelumateriaaleineen olivat luonnollisia teemoja käsiteltäviksi. Opinnäytetyön tietoperusta rakennettiin tutkimalla Rikosseuraamuslaitoksen organisaation sähköisiä, julkaistuja sekä julkaisemattomia materiaaleja ja yhdistelemällä niistä saatuja tietoja julkisiin eri tahoista kerättyihin materiaaleihin.

Opinnäytetyössä raportoitiin Rikosseuraamuslaitokseen kuuluvaan Uudenmaan yhdyskuntaseuraamustoimiston alaisuudessa toimivan Etelä-Suomen tukipartion ohjaajan työtä kymmenen viikon ajan. Päivittäisillä kirjauksilla ja viikoittaisilla analyyseilla perehdyttiin käytännön työstä esiin nousseisiin seikkoihin. Päiväkirjan kirjoittamisen aikana kirjoittaja perehtyi laaja-alaisesti Rikosseuraamuslaitoksen tuottamaan materiaaliin ja onnistui lisäämään tietämystään omasta alastaan sekä löytämään mahdollisia kehityskohteita työstään. Perehdytys, yhteistyö, koulutus sekä laillisuus nousivat teemoina esiin kehittämiskohteita mietittäessä, sillä yhtenäisten ohjeiden ja käytäntöjen pohjalta olisi mahdollista kehittää eri rikosseuraamusalueiden tukipartioiden toimintaa tasa-arvoisempaan ja yhtenäisempään suuntaan.

Vaikka päiväkirjamuotoisen opinnäytetyön kirjoittaminen oli vaativa, kuormittava sekä tiukan aikataulun sisältämä työ, antoi se vastapainoksi kirjoittajalleen paljon takaisinkin. Opinnäytetyön edetessä kirjoittaja havaitsi päiväkirjan kirjausten muuttuneen alun työtehtävien kuvailusta enemmänkin työn sisällön ja merkityksellisyyden tarkastelun suuntaan. Työn sisällön sekä työtehtävien pohdinnan ja tarkastelun myötä mahdollistui myös niin kirjoittajan ammatillinen kasvu kuin kehittyminen sekä tukipartion ohjaajan työn syvällisempi ymmärtäminen.

Asiasanat: tuki, kontrolli, perehdytys, yhteistyö, tukipartio

Sami Seppälä

Changemaker: Bachelor's thesis in the form of a diary on the work of supervision patrol instructor

Year	2021	Pages	95
------	------	-------	----

Modifier: diary-based thesis on the work of a support patrol instructor

The main purpose of this Bachelor's thesis in the form of a diary was to make the work and working methods of the supervision patrol instructor visible. The thesis dealt with the themes that emerge from the work and their appearance through the eyes of the supervision patrol instructor through reflection and job descriptions. Support and control, observation and orientation emerged as themes in the discussions with the client, and the current customer information system Roti and the responsible official model with self-study materials were natural topics to be addressed at the Criminal Sanctions Agency. The theoretical background of the thesis was constructed by examining the electronic, published and unpublished materials of the Criminal Sanction Agency and combining the information obtained from them with public materials collected from various parties.

The thesis reported on the work of the supervisor of the Southern Finland supervision patrol, which operates under the auspices of the Uusimaa Community Sanctions Office, which belongs to the Criminal Sanctions Agency, for ten weeks. Daily recordings and weekly analyzes were introduced to the issues that arose from the practical work. During the writing of the diary, the author became extensively acquainted with the material produced by the Criminal Sanctions Agency and managed to increase his knowledge of his own field and to find possible areas for development in his work. Orientation, co-operation, training and legality emerged as the clearest themes when considering areas for development, as it would be possible to develop the activities of supervision patrols in different criminal sanction areas in a more equal and unified direction on the basis of uniform guidelines and practices.

Although the writing of a thesis in the form of a diary was demanding, burdensome and involved a tight schedule, it counterbalanced its author a lot. As the thesis progressed, the author noticed that the beginning of the diary entries had changed more in the direction of examining the content and relevance of the work. With the content of the work and the reflection and review of the work tasks, it was also possible for the author to grow and develop professionally growth and development, as well as to gain a deeper understanding of the work of the supervision patrol instructor.

Keywords: support, control, introduction, collaboration, supervision patrol

Sisällys

1	Johdanto	6
2	Rikosseuraamuslaitos	6
2.1	Uudenmaan yhdyskuntaseuraamustoimisto	7
2.2	Etelä-Suomen tukipartio	7
3	Työtehtävissä tarvittava tietoperusta.....	8
3.1	Keskeiset ammattikäsitteet	8
3.2	Sähköinen valvonta	11
3.3	Keskeiset työtehtävät	12
4	Nykytilanne.....	13
4.1	Nykyinen työ ja osaaminen	13
4.2	Sidosryhmät	16
4.3	Vuorovaikutustaidot	17
4.4	Kehittäminen	18
4.5	Opinnäytetyön tavoitteet	18
4.6	Eettisyys	19
5	Päiväkirjaraportointi.....	20
5.1	Viikko 1: Tukipartio tutuksi osa 1.....	20
5.2	Viikko 2: Tukipartio tutuksi osa 2.....	26
5.3	Viikko 3: Perehdytys osana tukipartion ohjaajan työtä	31
5.4	Viikko 4: Tukipartion asiakastapaamiset ohjaajan näkökulmasta	36
5.5	Viikko 5: Tuki ja kontrolli osana tukipartion ohjaajan työtä	42
5.6	Viikko 6: Tuki, kontrolli ja vastuuvirkamiesmalli	48
5.7	Viikko 7: Yhteistyö	54
5.8	Viikko 8: Turvallisuus ja yhteistyö.....	59
5.9	Viikko 9: Työturvallisuus ja havainnointi	63
5.10	Viikko 10: Ryhmäkehityskeskustelu ja tukipartion ohjaajan työkalut	68
6	Yhteenveto	74
7	Kehittäminen.....	75
8	Pohdinta	78
	Lähteet	83
	Kuviot.....	91
	Liitteet	92

1 Johdanto

Opinnäytetyö on toteutettu päiväkirjamuotoisena ja siinä käsitellään työtäni tukipartion ohjaajana Uudenmaan yhdyskuntaseuraamustoimistossa. Päiväkirjan raportointi on toteutettu ajanjaksolla 30.08 - 07.11.2021, jona aikana siinä on kuvattu päivittäistä työtäni ja nostettu esiin työstä tulleita teemoja. Jokaisen raportointi viikon lopuksi tapahtumat ja havainnot ovat koostettu yhteen ja analysoitu niitä vaihtuvien teemojen mukaisesti.

Päiväkirjamuotoinen opinnäytetyö valikoitui toteutustavaksi, työnantajan edustajien ja ohjaavan opettajan kanssa käytyjen keskustelujen perusteella. Tukipartion ohjaajan työ ja toimenkuva ovat suurelle osalle ihmisiä tuntemattomia, mikä käy ilmi myös Rikosseuraamuslaitoksen uusissa työpaikkailmoituksissa, joissa sanotaan ”monen pitävän työtämme mystisenä”. Päiväkirjamuotoinen opinnäytetyö on erinomainen keino kuroa umpeen tätä tuntemattomuuden kulkua ja avata ohjaajien tekemää työtä tukipartiossa. Tukipartiossa työskennellään ja pyritään kohti Rikosseuraamuslaitoksen yhteistä päämäärää, jossa tuen ja valvonnan keinoin lisätään rikosseuraamusasiakkaiden mahdollisuuksia elää rikoksetonta elämää osana yhteiskuntaa (Rikosseuraamuslaitos 2019a).

2 Rikosseuraamuslaitos

Rikosseuraamuslaitos toimii täytäntöönpanoviranomaisena oikeusministeriön alaisuudessa. Sen tehtäviin kuuluu vastata vankeusrangaistusten ja yhdyskuntaseuraamusten täytäntöönpanosta koko Suomessa ja sen tavoitteena on uusintarikollisuuden ehkäiseminen sekä yhteiskunnan turvallisuuden lisääminen. Rikosseuraamuslaitoksen toimintaa ohjaavat laki Rikosseuraamuslaitoksesta sekä asetus Rikosseuraamuslaitoksesta. (Rikosseuraamuslaitos 2019b.) Rikosseuraamuslaitoksen yhtenä päätehtävänä on huolehtia yhteiskunnanturvallisuudesta ylläpitämällä toimivaa, laillista ja turvallista seuraamustentäytäntöönpanojärjestelmää, jolla vaikutetaan syrjäytymisen ja uusintarikollisuuden vähentämiseen. Oikeudenmukaisuus ja ihmisarvon kunnioittaminen ovat merkittävässä roolissa, kun tarkastellaan Rikosseuraamuslaitoksen arvoja. (Rikosseuraamuslaitos 2020e.)

Rikosseuraamuslaitoksen organisaatio koostuu kolmesta rikosseuraamusalueesta, jotka jakaantuvat Etelä-, Länsi- sekä Itä- ja Pohjois-Suomen rikosseuraamusalueiksi. Edellä mainittujen lisäksi organisaatioon kuuluu täytäntöönpanoyksikkö, keskushallintoyksikkö ja Vantaan Tikkurilassa sijaitseva alan koulutuksesta vastaavasta Rikosseuraamusalan koulutuskeskus (RSKK). Jokaisella alueella on oma aluekeskuksensa ja sillä oma johtaja, joiden alaisuudessa toimii arviointikeskus, vankilat ja yhdyskuntaseuraamustoimistot. (Rikosseuraamuslaitos 2019b)

2.1 Uudenmaan yhdyskuntaseuraamustoimisto

Uudenmaan yhdyskuntaseuraamustoimisto ja sen alaisuudessa toimiva tukipartio ovat osa Etelä-Suomen rikosseuraamusaluetta. Uudenmaan yhdyskuntaseuraamustoimiston toimialue kattaa koko Uudenmaan, poissulkien Helsingin, missä sijaitsee oma yhdyskuntaseuraamustoimisto. Uudenmaan yhdyskuntaseuraamustoimisto on Suomen suurin ja sen toimialueeseen kuuluu 25 kuntaa. Uudenmaan yhdyskuntaseuraamustoimistossa työskentelee noin 34 virkamiestä yhdyskuntaseuraamusten parissa, neljän rikosseuraamusesimiehen, apulaisjohtajan ja johtajan johdolla, sekä kymmenen tukipartion ohjaajaa. (Rikosseuraamuslaitos 2019c.)

Yhdyskuntaseuraamustoimistojen tehtävänä on yhdyskuntaseuraamusten täytäntöönpano, sekä seuraamuksiin liittyvien lausuntojen ja toimeenpanosuunnitelmien tekeminen oikeudenkäsitteilyjä varten. Laki yhdyskuntaseuraamusten täytäntöönpanosta (2015/400) 1 luvun 2§ kertoo, että yhdyskuntaseuraamuksen tavoitteena on rangaistuksen täytäntöönpanon aikana tukea tuomittua hänen sosiaalisen selviytymisensä edistämiseksi sekä lisätä hänen valmiuksiaan elää rikoksetonta elämää.

2.2 Etelä-Suomen tukipartio

Tukipartion työtä tekevät ohjaajat ja heidän tehtävänä on ohjata, tukea ja valvoa rikosseuraamusasiakkaita, heidän suorittaessaan rangaistusta siviiliyhteiskunnassa. Tuen ja kontrollin tarkoituksena on auttaa asiakkaita selviytymään rangaistuksen suorittamisesta ja samalla vähentää heidän riskiään rikosten uusimiseen. (Rikosseuraamuslaitos 2019a.) Etelä-Suomen tukipartiossa työskentelee kymmenen ohjaaja sekä lähiesihenkilö, joista valtaosalla on aiempaa kokemusta työskentelystä vankiloissa, vaihtelevissa tehtävissä.

Yhdyskuntaseuraamustoimistoista poiketen Etelä-Suomen tukipartion toimialueena on koko Uusimaa, sillä Helsingin yhdyskuntaseuraamustoimistolla ei ole omaa erillistä tukipartiota. Etelä-Suomen tukipartio onkin asiakasmäärältään Suomen suurin. Etelä-Suomen tukipartiossa työtä tehdään pareittain niin että toinen parista on kuljettaja ja toinen työskentelee tietokoneella hoitaen asiakkaiden paikannuksen, kirjaukset ja pääasiallisen vuorovaikutuksen asiakkaiden kanssa. Etelä-Suomen tukipartiossa asiakkaat on jaettu lähettävän vankilan mukaan kolmelle eri vastuu ryhmälle. Näin vastuualueen ohjaajien asiakastuntemus paranee ja vuorovaikutus helpottuu, sekä syvenee. Vastuualueina yhdellä ryhmällä on Suomenlinnan vankilan asiakkaat, toisella ryhmällä Helsingin vankilan, Keravan vankilan, muun Suomen vankiloiden asiakkaat ja kolmannella ryhmällä Jokelan vankilan, Riihimäen vankilan, Hämeenlinnan vankilan, Ojoisten vankilan ja Vanajan vankilan asiakkaat.

Tukipartion ohjaajat työskentelevät virastotyöajan puitteissa, joka on viisi työpäivää viikossa, viikkotuntien ollessa 36,15 tuntia ja päivän pituudeksi tulee näin ollen 7,15 tuntia. Työaikaan kuuluu myös niin kutsuttu liukuma, mikä käytännössä tarkoittaa sitä, että työntekijä voi

sovituisissa puitteissa päättää töihin tulo- ja lähtöajan. Normaalisti toimistonpuolen työajasta poiketen tukipartiossa työskennellään sovituisissa vuoroissa, joten työvuorot eivät ole aina maanantaista perjantaihin vaan vaihtelevat luodun työvuorotaulukon mukaan.

3 Työtehtävissä tarvittava tietoperusta

Tukipartion ohjaajan työnkuva on hyvin monipuolinen ja näin ollen se vaatii laajaa osaamista eri osa-alueilla ja vahvaa tietoperustaa. Työhön kuuluu paljon erilaisten ihmisten kanssa tapahtuvaa vuorovaikutusta vaihtelevissa tilanteissa, joten hyvät vuorovaikutustaidot ovat yksi merkittävimmistä työkaluista. Ohjaajan tulee myös omata hyvät tietotekniset valmiudet, sillä työtehtäviin kuuluu useiden eri tietoteknisten järjestelmien ja ohjelmistojen hallinta. Eduksi työskentelylle voidaan katsoa myös kattava ymmärrys yhteistyökumppaneiden toiminnasta ja heidän käyttämistään toimintaohjelmista, sekä palveluista. Tukipartion ohjaajan työ sisältää tiettyiltä osin samoja elementtejä vankilassa työskentelyn kanssa ja myös asiakkaat omaavat suurelta osin vankila taustan, joten kokemus vankilassa työskentelystä on eduksi niin vankituntemuksen kuin käytäntöjen takia.

3.1 Keskeiset ammattikäsitteet

Mielestäni on tärkeää avata tukipartion työssä tarvittavia keskeisiä ammattikäsitteitä, jotta ohjaajien tekemästä työstä saisi selkeämmän kuvan myös sellainen henkilö, jolle tukipartio tai Rikosseuraamuslaitos on yleisellä tasolla tuntematon käsite.

Valvottu koevapaus (Vkv)

Valvotun koevapauden on tarkoitus suunnitelmallisen ja asteittaisen vapauttamisen keinoin ylläpitää ja edistää vankien valmiuksia sijoittua yhteiskuntaan. Vanki on mahdollista sijoittaa teknisin välinein tai muilla keinoilla valvottuna suorittamaan tuomionsa viimeiset kuusi kuukautta valvottuun koevapauteen, mikäli koevapaudella asetetut ehdot täyttyvät. Yleisiä ehtoja ovat muun muassa soveltuva asunto, toimintavelvoitepaikka mikä voi olla esimerkiksi työ-, koulu- tai opiskelupaikka, sitoutuminen päihteettömyyteen ja koevapauden tulee myös edistää rangaistusajan suunnitelman toteutumista. Valvotun koevapauden aikana teknisen valvonnan lisäksi valvontaa suoritetaan Rikosseuraamuslaitoksen virkamiesten toimesta valvontakäynnein ja soitoin. (2013/629.)

Tukipartion rooli valvottuun koevapauteen sijoitettujen valvonnassa on tarjota tukea ja kontrollia tarvittavassa suhteessa asiakkaan tarpeisiin nähden. Tuen ja kontrollin intensiteetistä käydään vuoropuhelua tukipartion ja lähettävän vankilan kanssa koko tuomion ajan, jolloin voidaan tarjota oikeanlaista tukea kullekin asiakkaalle yksilöllisesti. Rantanen & Lindqvist tuovat esille tutkimuksessaan, että tukipartion roolia uusintarikollisuuden ehkäisyssä voitaisiin vahvistaa esimerkiksi kuntoutuksellisten elementtien ja selkeämmän yhteistyön avulla, jolloin tukea

saataisiin kohdennettua paremmin (Rantanen & Lindqvist 2018,16). Tuen ja kontrollin merkitystä tukipartion työssä tarkastellaan lähemmin myöhemmin päiväkirjan luomisen yhteydessä.

Valvontarangaistus (Valra)

Rikosseuraamuslaitos selvittää syyttäjän tai tuomioistuimen pyynnöstä onko rikoksesta tuomitulla, mahdollisen tuomion tullessa edellytyksiä suorittaa rangaistus valvontarangaistuksena, jossa tuomitulla on velvollisuus pysyä asunnossaan ja osallistua hänelle määrättyyn toimintaan. Ehdottoman vankeusrangaistuksen ja yhdyskuntaseuraamuksen väliin ankaruudeltaan sijoitettava valvontarangaistukseen tuomittua valvotaan Rikosseuraamuslaitoksen virkamiesten toimesta teknisten välineiden, valvontakäyntien, päihdetestauksien, sekä valvontasoittojen avulla. Valvontarangaistuksen suorittamiselle asetettuja yleisiä edellytyksiä ovat muun muassa suostumus valvontarangaistukseen, soveltuva asunto, tarkoituksen mukainen toimintavelvoitepaikka kuten esimerkiksi työ-, opiskelu- tai kuntoutuspaikka, sitoutuminen päihdeettömyyteen ja henkilökohtaisten olosuhteiden sekä kykyjen soveltuvuus. Tuomittu on velvoitettu noudattaa rangaistuksen ajan hänelle tehtyä täsmennettyä toimeenpanosuunnitelmaa ja viikoittaista aikataulua. (330/2011.)

Oikeusministeriön asettaman työryhmän pohtiessa aikoinaan valvontarangaistuksen käyttöönottoa he tulivat siihen tulokseen, että se on keino vähentää vankeusrangaistuksen haittoja ja lisätä myönteisiä sosiaalisia rakenteita. Valvontarangaistus mahdollistaa työ- tai opiskelupaikkojen säilyttämisen, se ylläpitää tai helpottaa sosiaalisia suhteita, sillä sitoutetaan ottamaan vastuuta omasta käytöksestään ja sen seurauksista sekä sen avulla kyetään suojaamaan vankeusrangaistuksen leimaavalta vaikutukselta. (Oikeusministeriö 2007,39).

Valvontarangaistuksen suorittamisen aikana tukipartio tukee ja kontrolloi asiakasta valvontakäynnein ja päihdetestauksin. Asiakkaan valvoja yhdyskuntaseuraamustoimistolta ja rikosseuraamusesimies tekevät päätöksen valvonnan intensiteetistä asiakkaan mahdollisten riskitekijöiden perusteella. Valvonnan tasoja ovat matala, perus ja korkea.

Yhdyskuntapalvelu (Ykp)

Yhdyskuntapalvelussa tehdään palkatonta yleishyödyllistä työtä, johon on voitu tuomita enintään kahdeksan kuukauden vankeusrangaistuksen sijaan ja sitä suoritetaan 14-240 tuntia riippuen tuomion pituudesta. Rikosseuraamuslaitos tekee seuraamusselvityksen syyttäjän pyynnöstä, jossa selvitetään edellytykset yhdyskuntapalvelun suorittamiselle ja sen pohjalta oikeus tekee päätöksensä. Tuomittu tekee palvelupaikallaan työtä ennalta sovitun aikataulun mukaisesti ja sen suorittaminen ajoitetaan samalle aikajaksolle, kuin vankeusrangaistus olisi ollut. (Rikosseuraamuslaitos 2020a.)

Yhdyskuntapalvelun erityisestävänä tavoitteena voidaan pitää rikosten uusimisriskin vähentämistä sitä suorittavien asiakkaiden keskuudessa. Yhdyskuntapalvelulla pyritään myös vähentämään kustannuksia, jotka aiheutuvat seuraamusten täytäntöönpanoista, sillä se on huomattavasti kustannustehokkaampaa kuin esimerkiksi valvontarangaistus tai vankeusrangaistus. On kuitenkin huomionarvoista miettiä, onko yhdyskuntapalvelu ja sen tarjoama ohjelmatyö, palvelupaikkojen rakenne ja sosiaalinen tuki aina riittävää kaikille asiakkaille. (Leinonen, Linderborg & Vepsäläinen 2020, 254.)

Tukipartion rooli yhdyskuntapalveluissa on virka-ajan ulkopuolella tapahtuva päivystys ja tarkastusottojen tekeminen kyseisellä ajalla, sekä mahdollisten uusien aikataulujen vienti ja allekirjoitusten ottaminen niin asiakkailta kuin toimipaikoilta niihin. Tukipartio tekee myös toimipaikoille käyntejä, joiden aikana tavataan asiakkaita ja toimipaikan edustajia keskustelujen merkeissä.

Tehostettu matkustuskielto (Tmk)

Tuomioistuimien voi vangitsemisen sijasta määrätä tutkintavangin tehostettuun matkustuskieltoon, jossa häntä valvotaan teknisillä välineillä. Tehostettu matkustuskielto on pakkokeino, jonka toimeenpanosta vastaa poliisi. Edellytyksiä tehostettuun matkustuskieltoon määräämiselle ovat muun muassa rikoksesta säädetty ankarin rangaistus on vähintään kaksi vuotta, tutkintavanki tai vangittavaksi vaadittu suostuu tähän ratkaisuun ja on oletettavaa, että hän noudattaa hänelle asetettuja velvollisuuksia. On myös otettava huomioon, että esitetyissä selvityksissä käy ilmi henkilökohtaisten olosuhteiden tukevan tehostettuun matkustuskieltoon määräämistä. Tehostettuun matkustuskieltoon määrätty velvoitetaan pysymään asunnossaan 12-22 tuntia luodun aikataulun mukaisesti. Teknisestä valvonnasta sekä valvontalaitteiden asennuksesta sekä poistamisesta vastaa Rikosseuraamuslaitos. (2011/806.)

Tutkinta-aresti (Tare)

Mikäli pakkokeinolin mukaiset edellytykset täyttyvät, joita ovat tuomitun suostuminen ja sitoutuminen asetettuihin velvollisuuksiin, henkilökohtaisten olosuhteiden ja seikkojen perusteella on todennäköistä, että tuomittu noudattaa velvollisuuksia ja tuomitulla on asumiseen soveltuva paikka, voidaan hänet määrätä tutkinta-arestiin vangitsemisen sijaan (2011/806, 2 luku, 12a§). Tutkinta-arestiin tuomitun valvotaan teknisillä välineillä ja sen toimeenpanosta sekä valvomisesta vastaa Rikosseuraamuslaitos. Tutkinta-arestiin määrättylle on voitua asettaa niin sallittuja kuin kiellettyjä liikkuma-alueita ja hänelle on myös luotu aikataulu, jota hänen tulee noudattaa. Teknisestä valvonnasta ja siihen liittyvistä toimenpiteistä vastaa tukipartio yhteistyössä sähköisen valvonnan keskusvalvomon kanssa. (Rikosseuraamuslaitos 2020b.)

Ulkopuolelle sijoitetut

Mikäli koevapautta ei ole mahdollista toteuttaa, mutta on olemassa perusteltu tarve kuten päihdeongelman hoito, on mahdollista sijoittaa vanki ulkopuoliseen sijoitukseen. Vanki voidaan sijoittaa vankilan ulkopuoliseen laitokseen, mikäli siitä on liitetty maininta rangaistusajan suunnitelmaan ja se tukee rangaistusajan suunnitelman suorittamista. Oleellisena seikkana voidaan pitää sitä, vanki kykenee suoriutumaan vapaudessa ja hänellä on edellytykset ja tarve palveluiden saamiselle. Vangin palvelutarpeen arviointiin osallistuu myös vangin kotikunnan edustaja, jolloin on mahdollista, että vapautumisen jälkeenkin hoito tai kuntoutus voi jatkua samassa paikassa. Ulkopuolisella sijoituksella edistetään uusien rikosten ehkäisyä ja sosiaalista selviytymistä ohjaamalla ongelmakäyttäjiä päihdehoitoon. (Rikosseuraamuslaitos 2020c.)

Siviilityöläiset ja opiskelijat

Vangeille on mahdollista myöntää lupa työskentelyyn tai opiskeluun vankilan ulkopuolella, mikäli sen katsotaan edistävän rangaistusajan suunnitelman toteutumista. Ennen luvan myöntämistä vanki sitoutuu päihteettömyyteen, asetettujen kirjallisten ehtojen noudattamiseen ja valvontaan. Valvonta suoritetaan teknisellä valvonnalla ja valvontakäynneillä. (Rikosseuraamuslaitos 2019d.)

3.2 Sähköinen valvonta

Lain valvontarangaistuksesta (330/2011, 6§) ja lain valvotusta koevapaudesta (2013/629, 7§) mukaan sähköisellä valvonnalla tarkoitetaan asuntoon asennettavia, haltuun annettavia taikka ranteeseen, nilkkaan tai vyötärölle kiinnitettäviä teknisiä välineitä tai näiden yhdistelmiä. Tekniset välineet eivät saa mahdollistaa kotirauhan piiriin ulottuvaa, pakkokeinolain (2011/806) 10 luvun 16§:n mukaista teknistä kuuntelua tai 10 luvun 19§:n mukaista teknistä katselua. Elektronisen valvonnan järjestelmä ELMOa käytetään rikosseuraamusasiakkaiden sähköisesti suoritetussa teknisessä valvonnassa. Järjestelmään kuuluu seurantaohjelmisto, sähköiset valvontavälineet, joita ovat nilkkapanta, seurantapuhelin, kotitelakka ja kotipääte. Eri seuraamuksissa käytetään eri laitteita tai niiden yhdistelmiä.

Sähköisellä valvonnalla on mahdollista vaikuttaa vankiloiden vankilukuihin ja näin ollen säästää resursseja. Kustannussäästöihin alentavasti vaikuttavia tekijöitä voivat olla esimerkiksi sähköisen valvonnan ajalle suunnitellut uusintarikollisuutta alentavat toimintaohjelmat, kuntoutukset tai muu tarkoituksenmukainen ja tarpeellinen sisältö. Samanaikaisesti nämä edellä mainitut seikat voidaan nähdä kuitenkin myös etuina, sillä verratessa vankeutta ja siviilissä suoritettavaa tuomiota, jälkimmäisessä on mahdollista tarjota asiakkaalle huomattavasti laajempaa kuntoutusta ja tukea. (Mäkipää 2010, 49).

Valvotussa koevapaudessa ja tehostetussa matkustuskiellossa olevilla asiakkailla on hallussaan pieni kannettava valvontapuhelin. Asiakkaat ovat veloitettuja pitämään valvontapuhelinta mukanaan ympäri vuorokauden ja vastaamaan siihen sen soidessa, ellei muun kaltaisesta käytännöstä ole etukäteen sovittu. Valvontapantaa käytetään valvontapuhelimen ja kotipäätteen kanssa yhdessä, tehokkaan valvonnan takaamiseksi. Valvontapanta sijoitetaan yleensä asiakkaan jalkaan, mutta poikkeustapauksissa se voidaan sijoittaa myös esimerkiksi ranteeseen. Pannan manipulointi irrottamalla tai muunlaisin keinoin on kielletty. Pannan tulee olla ihokontaktissa, jotta se toimii kunnolla, eikä näin ollen anna turhia hälytyksiä.

Valvontarangaistukseen tuomittuja valvotaan sähköisesti kotipäätteen ja jalkapannan avulla. Sähköisen valvonnan kotipääte asennetaan asiakkaan kotiin ja se valvoo asiakkaan liikkeitä. Sähköisen valvonnan kotipäätteellä saa tarvittaessa yhteyden asiakkaaseen ja myös asiakkaan on mahdollista olla sen välityksellä yhteydessä Rikosseuraamuslaitoksen virkamiehiin.

3.3 Keskeiset työtehtävät

Keskeisenä osana tukipartion ohjaajan työtä ovat rikosseuraamus asiakkaiden tuki ja kontrolli, jolla edesautetaan valmiuksia rikoksettomaan elämään. Tämän asiakkaiden kanssa tehtävän työn lisäksi siihen kuuluu yhteistyötä niin asiakkaiden verkostojen kuin laitosten ja yksikön omien verkostojen kanssa. Työhön kuuluu asiakkaiden kodeissa, työ-, koulutus-, kuntoutus-, ja toimintavelvoitepaikoilla tehtäviä valvontatapaamisia, valvontasoittoja, päihdetestauksia ja näiden kaikkien tarkoituksenmukaisia ja tarkkoja kirjauksia eri asiakastietojärjestelmiin. Yksi oleellinen osa työtä on myös jatkuva kehittyminen ja uusien asioiden haltuunotto niin opiskelemalla kuin perehtymällä niihin.

Valvontatapaamiset ovat merkittävä osa tukipartion ohjaajan työnkuvaa. Näiden tapaamisten aikana asiakkaiden kanssa käydään vuorovaikutuksellista keskustelua, joiden tarkoituksena on tukea ja kontrolloida, sekä samalla luoda yhteys asiakkaisiin. Asiakkaiden kanssa käytyjen keskusteluiden sisältö riippuu hyvin paljon asiakkaan tarpeista ja esiin tulleista seikoista. Tapaamiset voivat sisältää keskusteluiden lisäksi päihdetestausta, suostumusten ottamisia, asunnon tarkastuksia ja muita tarvittavia toimenpiteitä kuten esimerkiksi opastusta ja neuvontaa eri palveluihin ja yhteistyötahoihin. Mikäli on tullut ilmi, että asiakas tarvitsee jonkun asian suhteen enemmän tukea, siihen voidaan kohdentaa enemmän resursseja, kun taas matalan riskin asiakkaiden kanssa voidaan käydä yleisluontoisia keskusteluja ja taata näin tarvittava tuki ja kontrolli. Tapaamiset voivat tapahtua asiakkaiden toimintavelvoitepaikoilla, kotikäynteinä tai nii sanotuissa muissa paikoissa. Valvontakäynnit toteutetaan niin, ettei niistä aiheudu aiheutonta huomin herättämistä tai haittaa, kuin tehtävän suorittamiseksi on välttämätöntä (330/2011, 6§ & 2013/629, 7§).

Kirjaukset sähköisiin järjestelmiin ovat merkittävässä roolissa nykypäivän työskentelyssä alasta riippumatta ja ne kuuluvat oleellisena osana keskeisiin työtehtäviin. Hallintolain (2003/434) 2

luvun, 6§:ssä sanotaan, että viranomaisen on kohdeltava hallinnossa asioivia tasapuolisesti sekä käytettävä toimivaltaansa yksinomaan lain mukaan hyväksyttäviin tarkoituksiin. Viranomaisen toimien on oltava puolueettomia ja oikeassa suhteessa tavoiteltuun päämäärään nähden. Niiden on suojattava oikeusjärjestyksen perusteella oikeutettuja odotuksia. Joten voikin sanoa, että tänä päivänä kirjaaminen mahdollisimman tarkasti erilaisiin sähköisiin järjestelmiin on noussut merkittävään rooliin, sillä näin taataan oikeudenmukainen ja tasa-arvoinen kohtelu kaikille tasapuolisesti ja edesautetaan hallinnon läpinäkyvyyttä.

Rikosseuraamuslaitoksen käytössä on useita eri sähköisiä tietojärjestelmiä, joihin kirjauksia tehdään kuten esimerkiksi Vankitietojärjestelmä Vati ja yhdyskuntaseuraamustoimistoissa käytössä oleva Tyne. Tähän asiaan on tulossa muutos ensi vuoden aikana uuden asiakastietojärjestelmä Rotin käyttöönoton myötä. Yhdellä järjestelmällä päästään tehokkaampaan ja järjestelmällisempään kirjauskäytäntöön. Rotin käyttöönottoa on siirretty useampaan otteeseen vuoden 2021 aikana, mutta henkilökunta on päässyt tutustumaan järjestelmään ja voinut alkaa perehtyä sen saloihin ohjelmiston testiversiosta.

4 Nykytilanne

Tämän luvun tarkoitus on monipuolisesti käsitellä nykytilannetta tukipartion työssä. Nykyisen työn ja osaamisen kohdalta tarkoituksena on pyrkiä analysoimaan nykytilannetta työssäni, tutkailla työtehtäviäni ja henkilökohtaista osaamistani sekä tarvittavia taitoja kokonaisuudessa suhteutettuna niihin. Sidosryhmien osalta on tarkoitus kartoittaa työhön liittyvät tahot ja kuvata ne myös visuaalisesti sidosryhmäkartan avulla. Vuorovaikutusta tarkastellaan niin työyhteisön kuin asiakkaidenkin kanssa käytävien vuorovaikutustilanteiden näkökulmasta. Kehittämisen näkökulmasta mietitään mitä on tehty ja mitä voisi tulevaisuudessa tehdä, jotta mahdollistettaisiin työn kehittyminen eteenpäin. Lopuksi on tarkoitus kirjata konkreettiset tavoitteet niin opinnäytetyölle, sen aikaansaannoksille kuin omalle kehitykselleni.

4.1 Nykyinen työ ja osaaminen

Tämän luvun tarkoituksena on tuoda esiin tukipartion ohjaajan työhön kuuluvia työtehtäviä ja konkreettisesti kuvailla työskentelyä kyseisissä tehtävissä. Työtehtävissä tarvittava osaaminen, tietämys ja taidot ovat oleellinen osa tehokasta työskentelyä, joten on tärkeää tarkastella myös niitä osana työtehtäviä.

Koko maailmaa koetellut covid-19 on muuttanut myös Rikosseuraamuslaitoksen toimintaa ja näin ollen myös tukipartion työskentelyä. Toimintamallit ovat muuttuneet tai tarkentuneet aina valloilla olevan tilanteen mukaan ja niihin on jouduttu reagoimaan aika-ajoin nopeallakin tahdilla. Maskeista on tullut osa työasua ja käsidesistä oleellinen osa ajoneuvojen ja toimiston varustusta.

Tukipartion ohjaajan työssä kohdataan asiakkaita heidän normaalissa arjessaan ja elinympäristöissä, oli asiakas sitten yhdyskuntapalvelun suorittaja, valvontarangaistusta tai valvottua koevapautta suorittava tai tehostetun matkustuskiellon saanut. Tukipartion ohjaajien työskentelyä ohjaavat Rikosseuraamuslaitoksen arvot ja ohjeet, joissa tuomittuja kohdellaan inhimillisesti, asiallisesti ja tasavertaisesti (Rikosseuraamuslaitos 2020e).

Työhön kuuluu esimerkiksi valvontatapaamisia, päihdetestausta, verkostoyhteistyötä eri toimijoiden välillä, sähköisten valvontalaitteiden asennuksia ja poistoja sekä huoltamista, ajoneuvoista ja toimistosta huolehtimista, palavereita eri asioiden tiimoilta, kirjallisia töitä, oman ammattitaidon ylläpitämistä niin kouluttautumalla kuin kunnosta huolehtimalla sekä voimankäyttö-, ja ajoneuvokoulutusta. Työhön liittyviä tehtäviä ja asiakkaita Uudenmaan alueella on hyvin runsaasti, joten on tärkeää, että tukipartion ohjaajat toimivat tiiminä ja jakavat työstä johtuvan taakan tasaisesti jokaisen työyhteisön jäsenen kesken.

Tukipartion ohjaajan työssä tarvitaan paljon erilaista teknistä laitteistoa ja ohjelmistoja. Kyseisten työvälineiden tehokas ja tarkoituksenmukainen käyttö edellyttää ohjelmistojen ja laitteiden hyvää hallintaa, näillä keinoin on mahdollista toimia tehokkaasti ja tavoitteellisesti tukipartion ohjaajan työssä. Tekniikka ja ohjelmistot kehittyvät jatkuvasti, joten on erittäin tärkeää perehtyä uudistuksiin, jotta on mahdollista saada niistä kaikki mahdollinen hyöty irti.

Tekniset välineet, kuten myös tukipartion yksi merkittävin työväline ajoneuvo tarvitsevat huoltoa ja huolenpitoa jatkuvasti. Tärkeänä osana työtä on yhteisvastuullisesti pitää huolta välineistä ja toimittaa ne huoltoon tai korjaukseen tarpeen vaatiessa, jotta käytössä on aina toimivat laitteet. Laitteiden tai ajoneuvojen toimimattomuus saattaa hankaloittaa ja jopa estää työskentelyn tai pahimmassa tapauksessa aiheuttaa vaaratilanteita, joten huoltotoimenpiteitä ei ikinä pidä laiminlyödä.

Omaosaaminen

Oman osaamisen arviointi normaalissa arjessa, on jotain sellaista mitä ei juurikaan tule tehtyä. Yleisesti ainoita hetkiä, jolloin sitä tulee pysähtyneeksi miettimään, on lähiesimiehen kanssa käydyt kehitys- ja pisteytyskeskustelut. Tällöinkin se tuntuu jotenkin itselle vieraalta toimintatavalta. Kokisin että omalla kohdallani ja uskoakseni hyvin monen muunkin kohdalla osaamisen arvioinnin suorittaminen yksiselitteisesti yhdellä numerolla tai arviolla on liki mahdotonta, sillä osaaminen jakaantuu ja on jopa pirstaleista eri osa-alueilla. Oman osaamisen tunnistamisella on kuitenkin mahdollista havaita omia voimavaroja ja keinoja niiden kehittämiseen sekä löytää mahdollisia työkaluja hyvinvoinnin ja vaikutusmahdollisuuksien lisäämiseen (Airaksinen2020).

Aloittelevaksi toimijaksi kuvailisin itseäni esimerkiksi uuden asiakastietojärjestelmä Rotin kanssa, ja sen haltuun ottaminen vaatii vielä merkittävää työtä ja kovia ponnisteluja. Koen kuitenkin, että matka kyseisen asian kanssa on vasta alussa ja kunhan siihen perehtyy

perusteellisesti ja jaksaa käyttää asiaan aikaa, aloitteleva toimija minussa muuttuu taitavaksi suoriutujaksi, miksei jopa kokeneeksi asiantuntijaksi.

Kokisin, että olen taitava suoriutuja suurimmassa osassa työtehtäviäni ja tähän olen päässyt olemalla kiinnostunut työstäni ja sen vaatimuksista. Uuden asian tullessa eteen haluan saada siitä kiinni mahdollisimman nopeasti, jotta tekisin työskentelystä itselleni mahdollisimman mielekäästä ja helppoa. Olemalla kiinnostunut ja positiivinen on mahdollista innostaa myös muita työyhteisön jäseniä.

Kokeneen asiantuntijan kriteerejä tarkastellessa on hankalaa miettiä missä asioissa olisi mahdollista päästä niihin. Tietyiltä osin pystyn ajoittain täyttämään kyseisiä kriteerejä ja olemaan ohjaava ja opastava sekä kehittävä työssäni, mutta jatkuva suorittaminen kyseisellä tasolla on tavoitteellista ja haastavaa. Tämän tason saavuttaminen on kuitenkin mahdollista ja jatkuvalla itsensä kehittämällä sinne on mahdollista päästä.

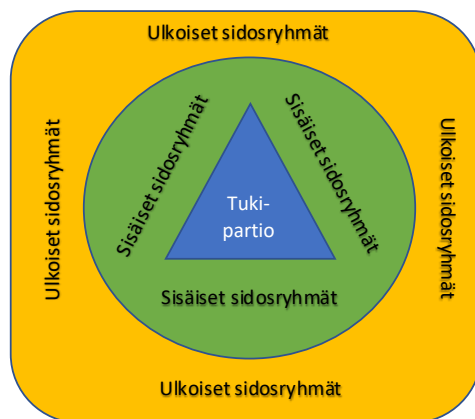
Kehittyminen

Työskentely ja itsensä kehittäminen on jatkuva prosessi, jossa ei varmaan ikinä tule valmiiksi. Joskus nuorempana saattoi miettiä tietävänsä kaikesta merkittävästä kaiken ja sitten eteen tuleekin seikkoja, jotka todistavat asioiden olevan toisin ja näin ollen sisäistää, että oppiminen on ikuinen ja jatkuva prosessi. Laskennallisesti olen suunnilleen työurani puolivälissä, mutta tukipartion työssä olen vasta alkutaipaleella, joten tekemistä ja opittavaa riittää ja se tekeekin työskentelystä mielekäästä. Kehittämällä itseään ja oppimalla yhdessä työtovereiden kanssa on mahdollista kehittää tekemäänsä työtä ja siinä käytettäviä toimintamalleja.

Osaavalla henkilöstöllä on suuri merkitys, kun tarkastellaan esimerkiksi työn tuottavuutta, kannattavuutta, kehittämistä ja arvojen vahvistamista. Onkin tärkeää, että työnantaja niin sanotusti investoi työntekijöiden osaamisen kehittämiseen ja tukee heitä kouluttautumisessa, sekä pyrkii motivoimaan heitä siinä. (Ojala, Pyöriä & Jokinen 2020, 390-391.) Tietojen ja taitojen päivittäminen on oleellinen osa tehokasta ja tarkoituksen mukaista työskentelyä. Asioiden ja tekniikan kehittyessä jatkuvasti vuosi vuodelta on merkittävää päivittää omaa tietämystään ja jaksaa opiskella koko uransa ajan, jotta olisi mahdollista työskennellä tehokkaasti ja ajantasaisesti. Työskentely on myös mielekkäämpää, kun hallitsee tekemänsä asiat kunnolla ja näin ollen voi luottaa omaan tekemiseensä. Uudenmaan yhdyskuntaseuraamustoimistolla on erittäin kannustava ilmapiiri opiskeluun ja itsensä kehittämiseen, johon merkittävästi vaikuttaa yksikön johdon ja lähiesihenkilöiden koulutusmyönteisyys. Yksikön henkilökunnasta myös näkee sen ja he hakeutuvatkin mielellään koulutuksiin ja näin ollen rikastuttavat yksikön sisäistä osaamista.

4.2 Sidosryhmät

Freemanin (1984) teorian mukaan sidosryhmiksi voidaan määritellä sellaiset yksilöt, ryhmät ja organisaatiot, jotka vaikuttavat omaan organisaation. Sidosryhmät ovat oleellisia toiminnalle, niiden kanssa ollaan vuorovaikutuksessa sekä oman organisaation toiminta vaikuttaa myös heidän toimintaansa. Sidosryhmät voidaan jakaa ulkoisiin ja sisäisiin sidosryhmiin. (Arola 2012, 11-13). Tukipartion sisäisiksi sidosryhmiksi voidaan luokitella organisaation eli tässä tapauksessa Rikosseuraamuslaitoksen sisällä toimivat toimijat ja ulkopuolisiksi sidosryhmiksi ulkopuolelta vaikuttavat yhteistyötahot.

Kuvio 1: Tukipartion sidosryhmät (Arola 2012, 11-13).

Sisäisiä sidosryhmiä tukipartiolla ja sen ohjaajilla ovat Uudenmaan yhdyskuntaseuraamustoimistossa toiset ohjaajat, rikosseuraamustyöntekijät, rikosseuraamusesimiehet ja johtaja. Uudenmaan yhdyskuntaseuraamustoimiston ulkopuolella toimintaan vaikuttavat vankilat ja niiden henkilökunta, muut yhdyskuntaseuraamustoimistot henkilökuntineen, koulutuskeskuksen henkilökunta, Keskushallintoyksikkö ja muut rikosseuraamuslaitoksen organisaatioon kuuluvat toimijat.

Tukipartion ja heidän asiakkaidensa toimintaa vaikuttavia ulkoisia sidosryhmiä ovat poliisi, tuomioistuimet, eri kaupungit ja niiden tuottamat palvelut, kuntien lastensuojelu, yhdistykset, seurakunnat, asiakkaiden omaiset ja läheiset, yritykset, joissa asiakkaat työskentelevät, kuntoutuslaitokset, asumisyksiköt sekä muut palveluntarjoajat, jotka auttavat asiakkaiden kuntoutuksessa ja toiminnassa vankilan ulkopuolella

Rikosseuraamuslaitoksen sidosryhmilleen teetättämän kyselytutkimuksen perusteella, molemminpuolista yhteistyötä pidettiin merkittävässä roolissa. Yhteistyön nähtiin mahdollistavan organisaatiotasolla molemminpuolisen asiantuntemuksen jaon ja oppimisen. Yhdeksi tärkeimmistä asioista koettiin suorat henkilökohtaiset kontaktit, joilla mahdollistetaan onnistunut viestintä ja yhteydenpito. Tutkimuksessa todettiin myös, että toimivalla viestinnällä

Rikosseuraamuslaitoksen on mahdollista tehdä itsestään saavutettavampi ja tavoitettavampi organisaatio. (Rikosseuraamuslaitos 2020h.)

Tukipartion toiminnassa merkittävässä roolissa ovat niin sisäiset kuin ulkoiset sidosryhmät, sillä molempiin kuuluvien kanssa ollaan tiiviissä yhteistyössä, jotta saataisiin taattua onnistunut ja tehokas työskentely, jolla päästäisiin yhteisiin tavoitteisiin. On tärkeää ottaa läheisten työtovereiden ja esimiesten mielipiteet huomioon samalla, kun mietitään yhteistyötä ja muiden sidosryhmien mielipiteitä osana työskentelyä.

4.3 Vuorovaikutustaidot

Etelä-Suomen tukipartiossa työtä tehdään tiiviinä parityönä, jossa parit kiertävät. Se on samalla tiimityöskentelyä, jossa pyritään saavuttamaan yhteinen päämäärä käyttämällä hyväksi jokaisen vahvuuksia. Parityöskentelyssä on oleellisen tärkeää tunkea ihmiset, joiden kanssa työskennellään, jotta työnteko on mahdollisimman tehokasta, turvallista ja laadukasta. Avoin vuorovaikutus auttaa työskentelyssä ja tukipartioon onkin valikoitunut sellaisia henkilöitä, jotka osaavat toimia vaihtelevissa ja ajoittain haastavissakin vuorovaikutustilanteissa. Toimivan ja yhteistyökykyisen tiimin tuki ja vuorovaikutus on merkittävässä roolissa työskennellessä näinkin haastavalla alalla.

Tukipartion ohjaaja kohtaa työssään lukuisia ihmisiä erilaisista asiakkaista vaihteleviin verkostoihin ja yhteistyötahoihin. Kontaktien suurilukuisuuden vuoksi työ on jatkuvaa vuorovaikutuksessa olemista vaihtelevissa, ajoittain ennalta määrittelemättömissä olosuhteissa. Onkin tärkeää, että ohjaaja on vuorovaikutustaitoinen, joustava ja muuntautumiskykyinen. Oman leimansa työskentelylle ja vuorovaikutukselle luovat haasteellinen ja ajoittain moniongelmainen asiakaskunta, sekä vaihtelevat olosuhteet ja paikat kohtaamisissa. Työskentelyssä on myös aina läsnä yllätyksellisyys, sillä aina ei voi ennakkoon tietää mitä on tulossa. Esimerkiksi asunnossa voi olla vastassa vihainen koira, siellä saattaa olla läsnä päihtyneitä tai arvaamattomasti käyttäytyviä henkilöitä, asiakas voikin yllättäen olla päihtynyt tai vankilasta saatetaan ilmoittaa, että asiakkaaseen ei saada yhteyttä, jolloin työvuoro muuttuukin jonkin asteiseksi asiakkaan etsinnäksi. Edellä mainituista seikoista johtuen tiivis ja toimiva parityöskentely onkin oleellinen osa turvallista ja tehokasta toimintaa.

Johtuen vaihtelevista vuorovaikutustilanteista ja erilaisista kohdattavista henkilöistä on ohjaajan oltava muuntautumiskykyinen, vastaanottava, harkitseva, ammatillinen sekä omattava myös ajoittain niin kutsuttu paksu nahka, sillä kaikesta kuulemastaan ei voi ottaa itseensä vaan on pystyttävä ammatillisena ja kyettävä kääntämään tilanteet positiiviseen suuntaan. Ei pidä myöskään aliarvioida maalaisjärjen ja pelisilmän merkitystä havainnoissa, kohtaamisissa ja vuorovaikutustilanteissa. Hyvä ja ammattitaitoinen tukipartion ohjaaja tunnistaa myös niin omat kuin toisten vahvuudet ja heikkoudet, jolloin niitä voidaan käyttää hyödyksi ja edesauttaa työskentelyä.

4.4 Kehittäminen

Rikosseuraamusala on tarkoin säädeltyä ja siihen liittyy hyvin paljon asioita, jotka vain ovat niin kuin ne ovat, sillä ne perustuvat lakiin. Nykypäivänä on kuitenkin onneksi päästy siihen tilanteeseen ja ilmapiiriin, että töiden ja työntekijöiden kehittymistä katsotaan hyvällä ja siihen kannustetaan. Tällaisessa nykyajan ilmapiirissä työn ja siihen liittyvien prosessien kehittäminen on merkittävässä roolissa työn mielekkyyden ja tehokkuuden osalta. Vaikkei opinnäytetyöni tarkoituksena varsinaisesti olekaan työn tai työmenetelmien kehittäminen on tärkeää pitää sen mahdollisuus auki ja tarkkailla työtä siitä näkökulmasta, jolloin mahdollisten kehittämiskohteiden tullessa eteen voidaan niitä tarkkailla lähempää ja nostaa niitä esiin opinnäytetyön lopussa käsiteltävässä kehittämissiossa

Mahdollistamalla työntekijöille oman työnsä kehittämisen ja siihen vaikuttamisen sekä aktiivisen toimijuuden, työnantaja mahdollistaa samalla työhyvinvoinnin kasvun. Työn ja sen sisällön mielekkyyden sekä tarkoituksen ollessa kateissa, myös työhyvinvointi voi olla vaakalaudalla. Työtä kehitettäessä on hyvä ottaa huomioon toimintatavat, järjestelmät, välineet sekä periaatteet ja niiden mahdollisimman tehokas ja tarkoituksen mukainen käyttö. Samalla on myös hyvä pysähtyä miettimään miksi, kenelle ja miten työtä teemme? (Uusitalo & Ala-Laurinaho 2021.) Työtä kehittämällä ja varsinkin kehittämällä sitä yhdessä työyhteisön kanssa on mahdollista löytää ratkaisuja, jotka vähentävät työn kuormittavuutta ja lisäävät osallisuutta. Työn kehittämisen näkökulmasta työntekijät ovat oleellisessa asemassa, sillä he ovat oman työnsä parhaita asiantuntijoita. Kehitettäessä työtä, työyhteisön on hyvä ajoittain pysähtyä tarkastelemaan muutostarvetta ja työstä esiin nousevia niin toistuvia kuin uusia häiriöitä, ongelmia sekä pulmia. (Ala-Laurinaho 2017.)

Laurean rikosseuraamusalan sosionomi koulutukseen kuuluvaan kolmanteen ja syventävään harjoitteluun kuului osaltaan tutustuminen esimies- ja kehittämistyöhön. Suoritin kyseisen harjoittelun Uudenmaan yhdyskuntaseuraamustoimistossa ja harjoittelun pääasiallinen painopiste oli kehittämistyössä. Työnantajan edustajien kanssa käydyn keskustelun jälkeen päädyimme ratkaisuun, jossa kehittäisin tukipartiolle uuden ja päivitetyn perehdytyskansion. Työ oli mielekäs, haastava sekä laaja ja näyttäisi siltä, että siitä saattaa olla hyötyä pitkälle tulevaisuuteen uusien työntekijöiden perehdytyksessä ja myös vanhat työntekijät voivat käyttää sitä niin sanottuna muistilappuna ja työn tukena.

4.5 Opinnäytetyön tavoitteet

Päiväkirjamuotoisen opinnäytetyöni merkittävimpana tavoitteena ja toivottavasti tuloksena pidän tukipartion ohjaajan työn ja työmenetelmien näkyväksi tekemistä ja avaamista aihetta tuntemattomille. Työn tunnettavuuden lisääminen tuli esiin jo hyvinkin aikaisessa vaiheessa, kun mahdollisesta päiväkirjamuotoisesta opinnäytetyöstä ja sen tekemisestä keskusteltiin työnantajan edustajien kanssa. Samaisissa keskusteluissa esiin nousi myös työssä tapahtuvan

vuorovaikutuksen, kohtaamisten ja havainnoinnin tarkastelu eri kulmista sekä oleellisena osana tukipartion työssä olevan tuen ja kontrollin läsnäolon tarkkailu. Työyhteisön kanssa keskustellessa esiin nousi myös teemoina työturvallisuus, perehdytys sekä koulutus. Tarkastelemalla edellä mainittuja asioita ja havaintoja niistä on mahdollista kehittää niin itseään kuin työntekoa yleisellä tasolla ja tehostaa tukipartion toimintaa osana Rikosseuraamuslaitosta ja sen asettamia arvoja ja strategiaa.

4.6 Eettisyys

Laurea ammattikorkeakoulussa on koko opiskelujen ajan painotettu eettisiä arvoja ja hyviä tieteellisiä käytäntöjä niin tehtävien yhteydessä kuin tulevaisuuden työtä ajatellessa. Jo ennen päiväkirjamuotoisen opinnäytetyön kirjoittamisen aloittamista olin tutustunut Tutkimuseettisen neuvottelukunnan (2012) ohjeistukseen ja Arenen (2020) suosituksiin. Edellä mainittujen ohjeiden ja suositusten sekä Laurean omien ohjeistuksien pohjalta jokaisen kirjoittajan on mahdollista noudattaa yhtenäisiä tieteellisiä käytäntöjä ja tutkimuseettisiä toimintatapoja.

Päiväkirjamuotoinen opinnäytetyöni on toteutettu Uudenmaan yhdyskuntaseuraamustoimiston alaisuudessa toimivassa Etelä-Suomen tukipartiossa, ja luvan sen kirjoittamiseen olen saanut toimiston johtajalta. Lupa Rikosseuraamuslaitoksen sisäisten materiaalien käyttöön opinnäytetyössä on kysytty Keskushallinnon edustajalta. Toimiston työyhteisö on ollut tietoinen opinnäytetyöstä, sen aiheesta sekä tavasta, jolla se toteutetaan. Opinnäytetyöstä on keskusteltu ja näissä keskusteluissa on tuotu ilmi, että raportti tulee sisältämään kirjoittajan omia huomioita ja ajatuksia työstä ja työn sisällöstä. Samaisissa keskusteluissa on myös korostettu, ettei raportissa tuoda ilmi mitään sellaista, josta yksilöllisiä henkilöitä voitaisiin jälkikäteen tunnistaa.

Eettisesti luotettavan ja hyväksyttävän tutkimuksen takeena on tutkimuksen suorittaminen hyvien tieteellisten käytäntöjen mukaisesti. Rehellisyys, huolellisuus ja tarkkuus toimintatapoina sekä eettisesti kestävät tiedonhankintamenetelmät ja toisten tutkijoiden kunnioittaminen asianmukaisilla viittauksilla edesauttavat luotettavan tutkimuksen synnyssä. (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2012.) Päiväkirjamuotoisessa opinnäytetyössäni olen pyrkinyt noudattamaan edellä mainittuja ohjeita ja näin ollen kunnioittamaan kirjoituksellani hyviä tieteellisiä käytäntöjä. Opinnäytetyössäni ilmaistut mielipiteet ja käsitykset asioista ovat minun omiani ja lähteistä saadut tiedot olen merkinnyt kirjoitukseen mahdollisimman tarkasti noudattaen Laurean ajantasaista ohjetta lähdeviitteistä ja lähteiden merkintätavoista. Laurea ammattikorkeakoulussa käytetään niin sanottua Harvardin järjestelmää lähdeviitteissä, jossa tekstissä löytyvä lähdeviite opastaa lukijan lähdeluetteloon ja sieltä löytyviin tarkkoihin tietoihin lähteestä (Laurea 2021).

5 Päiväkirjaraportointi

Päiväkirjamuotoisen opinnäytetyöni tarkoitus on kuvata työtäni ohjaajana Etelä-Suomen tukipartiossa kymmenen viikon ajan. Näille kymmenelle viikolle olen valinnut erilaisia teemoja, joita tarkastelen työn ja työntekijän näkökulmasta. Päivittäin suoritettua tarkkailun, havaintojen ja sisältöjen kuvailun näkökulma vaihtelee sekä teemoittain että viikoittain. Päiväkirja tulee sisältämään sellaisia viikkoja, joilla keskityn enemmän kuvaamaan työn sisältöä ja erilaisia työtehtäviä, jotta saisin avattua tukipartion ohjaajien tekemää työtä Etelä-Suomen rikosseuraamusalueella. Toisaalta osa päiväkirjan kirjauksista tulee keskittymään enemmän työn sisällön ja sen perusteiden pohtimiseen tukipartion ohjaajan näkökulmasta.

5.1 Viikko 1: Tukipartio tutuksi osa 1

Viikkosuunnitelma

Päiväkirjan kirjoittaminen ja kymmenen viikon matka sen kanssa alkakoon. Kesäloma on juuri loppu ja töissä odottaa sen aikana tulleiden sähköpostien perkaaminen ja viiden viikon aikana kertyneiden töiden organisointi. Oman lisänsä ja jännityksen aiheuttaa tietysti päiväkirjan kirjoittamisen aloittaminen.

Ensimmäiselle viikolle tavoitteeksi olen miettinyt tukipartion työn tutuksi tekemistä työtehtävien kuvaamisella ja normaalin työarjen avaamisella. Mietin tämän teeman avaamisen sopivan päiväkirjan alkuun, jotta työ aukeaisi hieman sellaisille ihmisille, joilla ei ole kokemusta rikosseuraamusalasta tai tukipartiosta. Samalla tämä avaa itselle mahdollisuuden pohtia omaa työtä ja sen tekemistä, sekä miettiä mahdollisia keinoja kehittää sitä.

Päivä 1

Loma on loppu ja töissä minua odotti loputon määrä sähköposteja, mutta onneksi aamulla oli rauhallista aikaa niiden lukemiseen. Sähköpostien luvun lomassa havaitsin kalenterin välistä merkinnän, että tänään minun ja parini mukaan tulisi vartijakokelas tutustumaan tukipartion työhön. Ennen kokelaan saapumista kävimme esimiehen ja muun töissä olevan tiimin kanssa läpi normaalit kuulumiset niin omista kuin asiakkaiden asioista. Olen havainnut tällaiset niin kutsutut aamupalaverit hyödyllisiksi hetkiksi, joissa porukalla orientoidutaan tulevaan työpäivään ja vaihdetaan ajatuksia. Uusia asiakkaita oli tullut lomani aikana paljon ja työskentelykäytäntöjäkin oli muutettu jälleen hieman, mistä on näin korona aikana tullut melkein pä vakio, koska säädökset ja ohjeet muuttuvat kaiken aikaa ja niihin on pystyttävä sopeutumaan hetkessä.

Kokelaan saavuttua, kävimme hänen kanssaan läpi normi työtehtävät, käytettävät ohjelmat sekä päivän perusrungon ja käytänteet. Tämä on todettu hyväksi ja toimivaksi toimintamalliksi, ja se käydään läpi kaikkien tukipartion toimintaan tutustumaan tulevien kanssa. Ennen ajoin

lähtöä teimme työparin kanssa suunnitelman niistä asiakkaista, joita aiomme tänään tavata. Positiivisena yllätyksenä ja kokelaan oppimisen kannalta hyvänä lisänä meille oli merkattu tälle päivälle uuden valvontarangaistuksen aloittaminen. Tapaamiset asiakkaiden kanssa sujuivat hyvin ja hieman tutustuen, sillä joukossa oli paljon itsellekin uusia loman aikana aloittaneita asiakkaita. Kokelaiden mukana olo tuo työhön oman mielenkiintoisen lisänsä, koska samalla kun kertoo työstä niin sitä havainnoi ja miettii omaa tekemistään ja tapoja työskennellä.

Valvontarangaistuksen valmisteluun tukipartion osalta kuuluu asennettavien laitteiden valmistelu ja asiakasprofiilin luominen sähköiseen valvontajärjestelmä Elmoon, asunnon tarkastukset ja joissain tapauksissa suostumuksien ottamiset asiakkaiden läheisiltä. Valvontarangaistuksen alkaessa asiakkaalle asennetaan jalkapanta ja kotipääte, sekä otetaan niin kutsutut nolla seulat, joilla todetaan päihdeettömyys rangaistuksen alkaessa. Ajoittain laitteiden asennuksessa esiin voi tulla ongelmia, jotka saattavat liittyä laitteisiin itsessään tai esimerkiksi heikkoihin mobiiliverkon toimivuuksiin. Nämä tilanteet pyritään ratkomaan esimerkiksi laitteiden vaihdolla ja uudelleen sijoituksella yhteistyössä Elmo-valvomon kanssa.

Päihdetestaus suoritetaan aina laitteiden asennuksen jälkeen, jolloin valvontarangaistus on virallisesti alkanut. Päihdetestauksissa ei saa näkyä muuta, kuin lääkärin määräämät lääkkeet, joista asiakas on toimittanut reseptit työntekijälleen. Mahdolliset positiiviset testitulokset toimitetaan laboratorioon varmistukseen, jossa eri huumausaineet näkyvät vaihtelevan pituisen ajan. Testit saattavat siis näyttää positiivista, vaikka asiakas olisi ollutkin käyttämättä lähipäivinä. Edellä mainittujen toimenpiteiden aikana asiakkaalle kerrotaan tukipartion toiminnasta ja vastataan esiin tuleviin kysymyksiin. Tarvittaessa toimitetaan myös varmistetut aikataulut ja otetaan allekirjoitukset tarvittaviin asiakirjoihin.

Päivän lopuksi käytiin kokelaan kanssa päivän purku, jossa kerrattiin päivän aikana esiin tulleet asiat vielä läpi. Työtehtäviin kuuluu myös suorittaa tarvittavat kirjalliset työt, joihin kuului tänään valvottuun koevapauteen liittyvien tapaamisten kirjaukset ja valvontarangaistukseen liittyvät merkinnät. Kokelaalta tuli palautetta perusteellisesta perehdytyksestä, sekä mielenkiintoisen uuden työn taustojen avaamisesta.

Päivä 2

Tästä päivästä tuli toimistopäivä, koska tämän päiväinen parini lomailee vielä tämän viikon. Yksinäisissä vuoroissa on mahdollista tehdä esimerkiksi toimistolla paperitöitä ja kirjauksia, sekä huolehtia tukipartion kalustosta. Yksin ollessaan on myös mahdollista käydä suorittamassa valvontakäyntejä siviilityöläisten ja opiskelijoiden toimipaikoilla, mutta meidän listoillamme ei tällä hetkellä ole heitä. Se olisi ollut myös mahdotonta, koska toimiston puolella oli tukipartion autolle tarvetta, junayhteyksissä ilmenneiden ongelmien vuoksi. Tukipartiossa työtä tehdään pareittain jo pelkästään työturvallisuuden takia, koska asiakaskunta on haastava ja on myös otettava huomioon niin työntekijöiden kuin asiakkaiden oikeusturva.

Pystyin käyttämään siis tämän päivän asioiden saattamiseen ajantasalle ja perehtymällä loppu vuodesta käyttöön otettavaan uuteen rikosseuraamusasiakkaiden asiakastietojärjestelmä Rotiin. On mielenkiintoista huomata, kuinka haastavaa uuden järjestelmän opiskelu voi olla, kun ympärillä ei ole tukea, eikä ohjelmiston sisältö ole vielä niin kattava, että voisi katsoa muista tiedoista mallia. On edettävä askel kerrallaan ja näköjään myös menetettävä malttinsa useasti ja edelleenkin jää sellainen tunne, ettei tiedä mitä juuri teki. Vaikka pidän itseäni melko etevänä uuden oppijana ja asioiden haltuun ottajana on se näköjään hankalaa ennen kuin saa siitä kuuluisasta punaisesta langasta kiinni. Perehtyessä Rotiin tulini miettineeksi olisiko tähän joku itselle parempi keino tai metodi? Vielä se ei löytynyt, mutta saa nähdä löytyykö se tai löytääkö joku muu sen.

Tänään on myös kuukauden viimeinen päivä ja silloin Etelä-Suomen tukipartiossa tehdään kuukauden kuukauden tilastoinnit. Tilastoihin merkitään esimerkiksi kuukauden aikana toteutuneet asiakaskäynnit, päihdetestaukset, tapaamispaikat, vapautuneet ja keskeytyneet asiakkuudet, poikkeukselliset tapahtumat sekä asiakkaiden määrät ja yhteenlasketut suorituspäivät. Tilastojen lasku kuuluu yleensä sille, kuka sattuu olemaan kyseisenä päivänä töissä, jolloin tehtävä kiertää henkilöltä toiselle, eikä kuormita yksittäisiä työntekijöitä.

Päivä 3

Uudenmaan yhdyskuntaseuraamustoimistossa on vahvasti läsnä itsensä kehittämisen ja koulutuksen ilmapiiri ja tänään vuorossa oli tukipartiolla voimankäytön kertausta, jossa keskityttiin käsirautoihin ja asiakkaan turvalliseen hallintaan. Meidän työyhteisömme on siinä mielessä onnekaassa asemassa, että toimimme samoissa tiloissa Rikosseuraamusalan koulutuskeskuksen kanssa ja pääsemme näin helposti käsiksi sen tarjoamiin koulutuksiin ja palveluihin. Koulutus osoittautui jälleen kerran antoisaksi ja opettavaiseksi vaikka alkuun meinasi väsymys painaa ja syödä motivaatiota. Voimankäytön eri osa-alueiden kertaaminen on merkittävässä roolissa työturvallisuuden näkökulmasta. Kun vielä harjoitellaan sillä porukalla millä työskennellään, saadaan luotua yhtenäiset toimintamallit, joihin mahdollisissa tilanteissa voidaan turvautua.

Koulutuksen jälkeen ennen ajoon lähtöä sähköpostista löytyi viesti uusista valvontarangaistukseen liittyvistä aikatauluista, jotka piti viedä sähköisen valvontajärjestelmään ja myös uudesta valvontarangaistuksen asennuksesta, joka alkaa myöhempänä. Valvoja luo yhteistyössä asiakkaan kanssa aikataulut, jotka sisältävät vapaaehtoista ja pakollista toimintaa, sekä kirjaa ne Vatiin, jonka jälkeen hän ilmoittaa tukipartiolle niistä. Ilmoituksen saadessaan tukipartio tekee kirjaukset Vankitietojärjestelmän tietojen pohjalta Elektroniseen valvontajärjestelmään, jolloin järjestelmä osaa valvoa toimintaa luotujen tietojen pohjalta.

Tukipartion saadessa tieto uudesta asiakkaasta, ensimmäinen tehtävä on tutustua olemassa oleviin tietoihin ja näin saada ensituntuma hänestä. Tietoa voidaan etsiä Vankitietojärjestelmästä ja sen eri osioista esimerkiksi rangaistusajan suunnitelmasta, johon on hyvä perehtyä.

Yhtenä tärkeänä kanavana tietojen saamiseen on yhteistyö vankiloiden kanssa, näin saadaan ensikäden tietoa asiakkaan kanssa työskennelleiltä virkamiehiltä, jotka tuntevat hänet parhaiten. Ensimmäisellä tapaamisella tukipartion ohjaajat kertovat tukipartion toiminnasta ja eri käytänteistä, sekä vastailevat esiin tuleviin kysymyksiin. Pääsääntöisesti ja toivottavasti lähetävät vankilat ja työntekijät siellä ovat perehdyttäneet asiakkaat jo hyvin, joten tukipartion tehtäväksi jää tietojen tarkentaminen ja niistä muistuttaminen.

Päivä 4

Tänään kollega tarvitsi apua Zoom-kokouksen ja siihen liittyvän linkin luomisessa, joten ennen ajoon lähtöä perehdyimme siihen, jotta hän saisi tulevan kokouksen järjestettyä. Samalla tulin pohtineeksi, kuinka paljon korona on muuttanut käytäntöjä eri osa-alueilla ja kuinka moni näistä käytänteistä tulee jäämään käyttöön, kun tilanne joskus normalisoituu. Mielestäni etäyhteydet ja niiden monipuolinen käyttö on helpottanut arkea paljon, mahdollistamalla tehokkaamman työskentelyn ja välimatkojen poistumisen. Omien havaintojen perustella ihmisten aiempi pelko tekniikan käyttöön on vähentynyt muutaman viime vuoden sisällä, koska meidät on pakotettu ottamaan asioita käyttöön vaihtoehtojen puuttumisen vuoksi.

Työvuoro kului valvontakäyntien merkeissä sekä vuoron aikana suoritimme myös virka-apuna vankilalle, valvotussa koevapaudessa olevan asiakkaan valvontapuhelimen vaihdon, koska asiakkaalla hallussa olleessa laitteessa oli vikaa. Muiden työtehtävien lomassa kävimme myös huoltamassa nopeasti tukipartion käytössä olevaa autoa, siinä ilmenneiden puutteiden vuoksi.

Päivä 5

Päivä alkoi toimistolla tietokoneen ääressä laitteiden huoltolähetteiden tekemisellä. Tukipartion ohjaajat hoitavat yhteisvastuullisesti rikkoutuneiden laitteiden ja välineistön huoltolähetteiden täytön, huoltoon lähettämisen ja mahdolliset huoltoon viennit. Toimistomme sijainti helpottaa ja nopeuttaa huomattavasti laitteiden ja välineistön huoltoa, koska voimme itse toimittaa ja noutaa ne huollosta.

Työparin kanssa tehty työvuoron sisällön ja valvontatapaamisten suunnittelu, piti tänään sisällään tapaamisia koevapaus asiakkaiden kanssa ja heille kohdistettuja yllätyksellisiä sekä sattumanvaraisia puhallustestejä. Kävimme myös työvuoron aikana toimittamassa läheiseen laitokseen heidän kirjanpidossaan olevat valvontalaitteet, jotka olivat jääneet haltuumme laitteiden poiston yhteydessä.

Viikkoanalyysi

En olisi voinut kuvitella, että päiväkirjan kirjoittaminen ja varsinkin sen aloittaminen voisi olla näin hankalaa. Ennakkoon mietin, että mikäs sitä on kirjoittaessa, mutta näin ensimmäisen viikon jälkeen en voi kuin pyöritellä päätäni ja toivoa, että se lähtisi sujumaan ja saisin edes

jotain hyödyllistä nostettua esiin työstäni. Miettiessä omaa työtään ja sen sisältöä mieleen tulee ajoittain sellaisia kysymyksiä, joita ei muuten tulisi ajatelleeksi. Tällaisia ajatuksia herättäviä hetkiä ovat varsinkin sellaiset tilanteet, joissa kertoo uusille ihmisille omasta työstään, työtehtävistä ja työn sisällöstä. Esimerkiksi mitä teemme, miksi teemme, mikä tekee tästä työstä mielekästä ja toimivaa.

Pysähdyin pohtimaan työn mielekkyyttä, koska havaitsin lomalta palatessani, että menen töihin mielelläni ja hyvillä mielin. Tekijöitä, jotka voivat vaikuttaa työn mielekkyyteen on varmasti monia, mutta nostaisin tällä hetkellä ehkä itselleni merkityksellisimmiksi hyvän työyhteisön, sekä hyvin organisoidun ja miellyttävä työnkuvan. Työnkuva saattaa tietysti muuttua nopeallakin aikavälillä, mutta taustalla vaikuttaa silti selkeä ajatus ja mietitty kokonaisuus sen tarkoituksesta.

Työn teon sujuvuuden, mielekkyyden ja onnistumisen kannalta on oleellista, että työ ja työtehtävät ovat organisoitu kunnolla. Organisoinnin takana on useita pienempiä osatekijöitä, jotka vaikuttavat kokonaisuuteen ja edesauttavat töissä vaadittavan hyvän organisoinnin saavuttamista. Oikein ja tarkoituksenmukaisesti resursoidut tehtävät, sekä mahdollisuus kehittyä ja kehittää niitä vaikuttavat merkittävästi, kuten myös kaikkien työntekijöiden osaamisen hyödyntäminen tehokkaalla tavalla, ottaen kuitenkin huomioon ihmisten vaihtelevat elämäntilanteet. Uusia ideoita tai eriäviä mielipiteitä ei saa unohtaa, vaan niitä pitää tarkastella rakentavasti ja ottaa opiksi, jolloin voidaan kehittyä, sekä levittää toimivia käytäntöjä. Niin uuden kuin vanhan henkilökunnan henkilöstösuunnittelu, koulutus ja perehdytys tulee järjestää tarkoituksen mukaisesti, jotta se on uskottavaa ja kattavaa. Hyvällä organisoinnilla saadaan pidettyä helpommin henkilöstö tyytyväisempänä ja sitoutettua heitä työpaikkaansa, sekä rekrytoitua uusia päteviä ammattilaisia. (Talentia 2021.)

Tarkastellessa työn mielekkyyttä ja tehokasta työskentelyä tulee väistämättä esiin toimiva työyhteisö. Toimivan ja tehokkaan työyhteisön ominaispiiretinä voidaan pitää perusteltuja ja harkittuja työtehtäviä, tervettä ilmapiiriä, hyvää vuorovaikutusta, tasa-arvoa, selkeitä tavoitteita, vastuun ja roolien jakoa, sekä organisoitua johtamista. Työyhteisön jäsenten sitoutuminen, asenteet, vuorovaikutustaidot ja motivaatio ovat merkittävässä roolissa yhteisen ilmapiirin muodostumisessa ja yhteisten pelisääntöjen noudattamisessa. Esimiehen rooli on merkittävä työyhteisön ilmapiirin kehittämisessä, ylläpitämisessä ja tavoitteiden saavuttamisessa. Toimivassa työyhteisössä esimies toimii myös johdon ja muun työyhteisön välikappaleena, jotta saadaan taattua turvallinen ja terveellinen työskentely sujuvasti. Esimiehen ja työyhteisön jäsenten tulee käydä jatkuvaa vuorovaikutusta, jolloin mahdollistetaan sujuva, kehittävä ja vastuullinen työskentely. (Työturvallisuuskeskus 2021a.)

Miksi tilastoja tehdään, mitä niihin tulisi merkitä, olisiko niihin jotain lisättävää, tarkasteleeko niitä todellisuudessa kukaan muu kuin me ja voisiko harkita valtakunnallisesti yhtenäisen

kuukausitilastointimallin käyttöä? Kysymyksiä, joita ajoittain tulee mietittyä, kun kuun lopussa laskee yhteen kaikkien käyntien tietoja ja lopuksi lähettää tiedot yhteistyötahoille, jotta he voivat tarkastella niitä tarkemmin ja vertailla niissä tapahtuneita muutoksia aiempiin kuukausiin. Tilastot eivät tietysti kerro koko totuutta, sillä kuun aikana voi tapahtua paljonkin sellaisia asioita, jotka vaikuttavat esimerkiksi käyntimääriin, mutta ne antavat silti hyvän yleiskuvan kuluneen kuun tapahtumista. Omasta näkökulmasta ja työyhteisön näkökulmasta kuukausittaisella tilastoinnilla mahdollistetaan niihin merkittyjen asioiden seuranta kuten esimerkiksi vaihtelut asiakasmäärissä, tavoitteiden täyttymiset sekä tietyllä tapaa myös työntehokkuuden seuranta ja niiden pohjalta voimme pohtia syitä vaihteluihin viikoittaisissa tiimin palavereissa.

Roti tulee, oletko valmis? Roti on asiakastietojärjestelmä, jolla korvataan aiemmin käytössä olleet Vankitietojärjestelmä VATI ja TYYNE. Tarkoituksena tällä järjestelmällä on yhtenäistää ja tehostaa työprosesseja, sekä poistaa päällekkäistä työtä organisaatossa ja muodostaa jatkumo työskentelylle. Näillä keinoilla saadaan tuettua asiakasprosessin kokonaishallintaa Rikosseuraamuslaitoksessa. (Rikosseuraamuslaitos 2020d.) Rikosseuraamuslaitoksessa käytetään vankitietojärjestelmä Vatia tietojen kirjaamiseen ja tallentamiseen. Sinne kirjataan tiedot tutkintavankien, sakkovankien ja vankeusvankien henkilötiedot, sekä suurin osa vankeusaikaisista tiedoista ja tapahtumista. Yhdyskuntaseuraamusasiakkaiden asioita ja tietoja käsitellään tietojärjestelmä Tyynessä. Rotiin tutustuminen tulee jatkumaan koko loppu vuoden, eli toisin sanoen koko päiväkirjamuotoisen opinnäytetyön ajan, joten tulen varmastikin palaamaan aiheeseen myöhäisemmässä vaiheessa uudelleen ja toivon mukaan syventymään siihen paremmin. Tässä vaiheessa mietityttää suuresti, miten onnistun ottamaan uuden ohjelmiston haltuun ja vielä enemmän mietin sitä, miten se onnistuu sellaisilta henkilöiltä, joille tietotekniset ratkaisut ja ohjelmistot ovat yleiselläkin tasolla vieraita.

Rikosseuraamuslaitos on linjannut, että asiakkaan ilmeiseen tai epäilyyn päihtymystilaan pitää puuttua. Päihtymys tai mahdollinen päihtymys todetaan havainnoimalla tai päihdetestauksella. Keinoja testaamiselle ovat virtsa-, sylkinäyte tai puhalluskoe. Positiiviset ja epäselvät näytteet voidaan lähettää varmennuslaboratorioon varmennettaviksi oikean testituloksen saamiseksi, näin taataan myös asiakkaiden oikeusturvan toteutuminen. Oleellinen seikka onnistunut päihdevalvontaa on yllätyksellisyys ja ennalta arvaamattomuus. Päihdetestaukset ja niiden tulokset merkataan aina tarkasti asiakastietojärjestelmään. (Rikosseuraamuslaitos 2017.)

Vaikka Rikosseuraamuslaitoksen linjauksissa mainitaan, että ilmeisiin tai epäilyihin päihtymystiloihin tulee puuttua, ei se aina ole niin helppoa ja yksinkertaista. Laeissa valvotusta koevaipaudesta (2013/629, 19§) ja valvontarangaistuksesta (330/2011, 15§) veloitetaan asiakkaita pyydettyä antamaan sylki- tai virtsanäytteen taikka suorittamaan puhalluskokeen heidän päihdeettömyytensä valvomiseksi. Kyseisten lakien alaisuudessa tuomiotaan suorittavien asiakkaiden päihdeettömyyden valvonta onkin selkeää ja yksinkertaista, mutta yhdyskuntapalvelua suorittavien kohdalla asia on hieman mutkikkaampi, sillä laki yhdyskuntaseuraamusten

täytäntöönpanosta (400/2015, 22§) sanoo, että tuomittu on velvollinen päihdeettömyyden valvomiseksi suorittamaan puhalluskokeen, tai antamaan sylki- tai virtsanäytteen suorittaessaan yhdyskuntapalveluun liittyvää velvoitetta. Rikosseuraamuslaitoksen ohjeessa sanotaan kuitenkin, että päihdevalvonnan on perustuttava aina havaintoon siinä tilaisuudessa, mikä liittyy yhdyskuntapalvelun suorittamiseen (Rikosseuraamuslaitos 2021g). Kyseinen ristiriita hankaloittaa ja aiheuttaa tulkintaa siitä voiko yhdyskuntaseuraamusasiakkaita testata palvelupaikalla, niissä tilanteissa, joissa palvelupaikan henkilökunta ilmoittaa asiakkaan käyttäytyvän oudosti tai sekavasti, mutta tukipartion mennessä paikalle asiakkaassa ei näy ulkoisesti merkkejä päihtymyksestä.

Päihdeettömyyden valvonta ei suinkaan ole ainoa asia, joka saattaa olla hankalasti tulkittavissa tukipartion ohjaajille vaan myös esimerkiksi voimankäyttö ja siihen liittyvät säädökset eroavat merkittävästi eri seuraamusten välillä. Joissain seuraamuksissa laissa mainitaan suoraan voimankäytön oikeuksista, kun taas toisissa tapauksissa ei ja tällöin mahdollisissa uhkaavissa tilanteissa sovelletaan hätävarjeluun perustuvaa oikeushyvän suojelemista. Mielestäni onkin ensiarvoisen tärkeää, että tukipartion ohjaajat ovat perillä eri seuraamusmuotoihin liittyvistä laeista ja niiden vaihtelevista säädöksistä. Hyvällä perehtymisellä ja asioihin syventymisellä tukipartion ohjaajat kykenevät työskentelemään lain edellyttämällä tavalla ja takaamaan oikeudellisuuden toteutuminen tässä haastavassa paletissa.

5.2 Viikko 2: Tukipartio tutuksi osa 2

Viikkosuunnitelma

Viikon pääasiallisena suunnitelmana on jatkaa tukipartioon tutustumista ja uusien eteen tulevien työtehtävien avaamista kokonaiskuvan luomiseksi. Samalla on tarkoitus tarkastella ja pohdita toimivien ja tarkoituksenmukaisten työvälaineiden merkitystä työn tekemisen kannalta. Kuluvan viikon työvuoroihin kuuluu myös työskentelyä viikonloppuna, jolloin tukipartion vastuulla ovat myös yhdyskuntapalvelupäivystys ja siihen liittyvät työt.

Päivä 6

Toimistolle saapuessa ja tietokoneen avautuessa on hyvä hetki hakea kuppi kahvia ja vaihtaa kuulumisia toimiston muun henkilökunnan kanssa. Nämä hetket ovat viime aikoina olleet vähissä, josta saamme kiittää koronaa ja sen aiheuttamia rajoituksia. Ohjeistuksena on ollut, että töitä suoritetaan etänä mahdollisuuksien rajoissa, joten toimisto on ollut hiljainen ja autio. Se on ollut erikoista, sillä aiemmin toimistolle saapuessa sen on täyttänyt iloinen ja mukaansa tempaava ilmapiiri ja positiivinen kaaos. Rajoitusten kestänyt jo melko pitkään on havaittavissa, että ihmiset kaipaavat sosiaalisia kontakteja ja kasvokkain tapahtuvaa ajatusten vaihtoa. Uudenmaan yhdyskuntaseuraamustoimistolla tukipartion tiimi on ollut ainoa, joka on toiminut koko koronan ajan täydellä miehityksellä ja paikan päällä työskennellen.

Tänään meillä on parin kanssa tehtävänä tehostetun matkustuskiellon laitteiden asennus, josta saimme ennako tiedon sähköisen valvonnan Elmo-keskusvalvomosta. Annettu asennuksen ajankohta on yleensä suuntaa antava, koska se riippuu tuomioistuimen aikatauluista ja mahdollisista muuttujista lopullista tuomiota annettaessa. Tukipartion on otettava liikkuva aikataulu huomioon muita tehtäviä suunnitellessaan, jotta he ovat valmiita mahdolliseen asennukseen, kun tulee ilmoitus tuomioistuimen käsittelyn valmistumisesta ja tehostetun matkustuskiellon aloituksesta. Riippuen valvontalaitteiden asennuksen tai poiston paikasta, tehostettu matkustuskielto voi muuttaa päivän kulkua huomattavasti, sillä Uudenmaan alue suhteellisen laaja ja näin ollen kyseiseen tehtävään voi kulua jopa koko työvuoro.

Vaikka tehostetun matkustuskiellon laitteiden asennus tapahtui kohtuullisen kaukana toimistolta, se sotkenut päivän suunnitelmia kovinkaan pahasti, sillä tänään olimme siinä mielessä onnekaassa tilanteessa, että pystyimme sopimaan samalle suunnalle myös muita työtehtäviä. Aiemmin työlistalle oli tullut toisen asiakkaan valvontarangaistuksen valmisteluun liittyvä asunnon tarkastus ja suostumuksen ottamisen puolisoilta. Eri työtehtävien sijoituessa sattumalta samalle suunnalle oli mahdollisimman tehokkaan työskentelyn ja ajankäytön kannalta suotuisaa, että saimme sovittua ne samalle päivälle.

Päivä 7

Tälle päivälle kalenterissa tai sähköpostissa ei ollut muuta erikoista kuin tukipartion toisen ajoneuvon huoltoon vienti. Huollossa on tarkoituksena vaihtaa kannettavan tietokoneen telakointiasema uuteen ja toivottavasti toimivampaan versioon. Kyseisen toimeksiannon seurauksena kävimme tiimin kanssa pitkän ja värikkään keskustelun laitteiden toiminnasta ja toimintavarmuudesta, sekä niiden vaikutuksesta työntekoon. Keskustelun laannuttua teimme listan päivän asiakastapaamisista ja sovimme, että toinen vuorossa ollut pari veisi auton huoltoon, koska heillä olisi samalla suunnalla tapaamisia.

Asiakastapaamisten järjestely ja organisointi on tiimityötä, jotta saamme kohdennettua niitä tasaisesti kaikille asiakkaille ja erityisesti suurimmassa tuen ja kontrollin tarpeessa oleville. Tuen ja kontrollin merkitystä ja esiintymismuotoja on tarkoitus tarkastella perusteellisemmin tulevilla viikoilla. Tapaamisten kohdennuksissa auttaa huomattavasti hyvä asiakastuntemus, jota on saatu edesautettua jakamalla vankilat ja niiden asiakkaat kolmeen vastuualueeseen tukipartion kymmenhenkisen tiimin kesken. Vankiloiden ja tukipartion välisellä tietojen vaihdolla, sekä asiakkaiden tietoihin perehtymisellä on myös merkittä rooli perinpohjaisen asiakastuntemuksen luomisessa.

Kirjoittaessani päivän päätteeksi päiväkirjaa havaitsin yllätyksekseni laitteiden toiminnasta ja toimintavarmuudesta käydyn keskustelun nostaneen pintaan yllättävän vahvoja tuntemuksia. On mielenkiintoista havaita, kuinka paljon harmia ja turhautumista voi aiheutua, kun asiat eivät toimi niin kuin niiden pitäisi. Tarkemmin pohtiessa tämä varmasti johtuu siitä, kun on asettanut

omalle toiminnalleen tietyt tavoitteet ja päämäärät, eikä niitä pysty täyttämään itsestä riippumattomista syistä.

Päivä 8

Tukipartion ohjaajien työtehtäviin kuuluu viikonloppuisin ja arki-iltaisain kaiken muun toimen lisäksi myös Uudenmaan yhdyskuntaseuraamustoimistojen päivystys. Työtehtävät pitävät sisällään asiakkaiden yhdyskuntapalvelukertojen varmennuksen, jolla todennetaan heidän saapuneen suorittamaan yhdyskuntapalvelua. Käynnit voidaan varmentaa joko soittamalla tai käymällä henkilökohtaisesti palveluspaikalla, jolloin voidaan samalla keskustella palvelupaikan henkilökunnan ja asiakkaan kanssa. Käyntien avulla saadaan myös toiminnalle, sekä ihmisille puhelimen toisessa päässä kasvot, jolloin yhteistyö on mielekkäämpää. Päivystykseen kuuluu myös oleellisena osana päivystyspuheluihin vastaaminen ja vastausten etsiminen niissä esiintulleisiin asioihin. Yhdyskuntaseuraamuksiin liittyvät asiakaskirjaukset tehdään tietojärjestelmä Tyyneen ja tarvittaessa välitetään tieto myös sähköpostitse asiakkaiden työntekijöille.

Tänään oli siis vuorossa yhdyskuntaseuraamuspäivystystä, joka piti sisällään varmistussoittoja ja yhden toimintapaikalla käynnin. Toimintapaikkakäynnillä saatiin keskusteltua palvelusta kasvotusten toimipaikan edustajan kanssa puhelimesta käydyssä keskustelun sijaan, mikä oli mukavaa vaihtelua, varsinkin näin korona-aikaan. Toimipaikalle suuntautuvilla käynneillä saadaan myös varmistettua asiakkaiden kunto ja yleinen vointi. Ajoittain tukipartiolle saattaa tulla palvelupaikalta tai rikosseuraamustyöntekijöiltä pyyntöjä asiakkaan poistamisesta palvelupaikalta tai päihdevalvonnan suorittamisesta. Poistamiseen liittyvät pyynnöt voivat johtua esimerkiksi asiattomasta tai uhkaavasta käytöksestä ja päihdetestaukseen liittyvät pyynnöt liittyvät ovat yleensä seurausta palvelupaikalla tehdyistä havainnoista. Päihdetestauksissa tukipartion tulee noudattaa lain pykäliä ja Rikosseuraamuslaitoksen ohjeistuksia, joista aiemmin päiväkirjassa olikin jo puhetta.

Tietojärjestelmä ongelmista johtuen normaalit valvotun koevapauden ja valvontarangaistuksien tapaamiset jäivät vähäisiksi, mutta korvaavana työtehtävänä tuli vankilasta soitettuna pyyntö toimittaa valvotussa koevapaudessa olevalle vangille uusi päivitetty valvotun koevapauden rangaistusajan suunnitelma sekä ottaa siihen vangin allekirjoitus. Nämä asiakirjat toimitetaan myöhemmin vankilalle, missä ne liitetään kyseisen vangin asiakirjoihin.

Päivä 9

Eiliset ongelmat tietojärjestelmien kanssa on selätetty ja työt pystyivät jatkumaan normaalisti, sillä erotuksella että piti muistaa tehdä myös eiliset kirjaukset eri sähköisiin järjestelmiin. Kirjauksen jälkeen tehtiin suunnitelma tämän päivän tapaamisista ja yhdyskuntapalveluun liittyvistä varmennussoitoista, sekä sovimme valvotusta koevapaudesta vapautuvan asiakkaan kanssa laitteiden poiston aikataulusta.

Vankiloilta, jotka sijaitsevat maantieteellisesti kohtuuttoman matkan päässä vangin näkökulmasta, tulee ajoittain pyyntöjä vapauttaa vanki tukipartion toimesta. Vapauttaessa valvotussa koevapaudessa olevaa vankia tukipartio on yhteydessä asiakkaaseen aikataulutoiveiden merkeissä ja juuri ennen vapauttamista vankilaan sähköisen valvonnan päättämisen tiimoilta. Sähköisten valvontalaitteiden poiston jälkeen vangille annetaan vankilan toimittamat vapauttamisasikirjat. Yleisenä neuvona asiakkaille on vapauttamisasikirjojen mukana pitäminen muutama päivän ajan, jolloin niiden avulla voi osoittaa rangaistuksen päättymisen esimerkiksi poliisille, mahdollisten pysäytysten yhteydessä.

Hyvin usein vanhat sananlaskut pitävät paikkansa tai niistä löytyy jonkinlainen totuuden siemen. Tänään oli sellainen päivä, kun sai todeta, ettei pidä nuolaista ennen kuin tipahtaa, sillä hyvin alkanut työvuoro sai ikävän käänteen ajoneuvomme tietokoneen lisänäytön alkaessa katkomaan kuvayhteyttä ilman selkeää syytä. Olimme kuvitelleet, että tähän ongelmaan olisi saatu ratkaisu aiemmin viikolla vaihdettujen tietokoneen ajoneuvotelakoiden muodossa, mutta ilmeisesti ongelmaan liittyy myös jotain muuta. Ongelman paikallistamien on hankalaa, koska tietokone sijaitsee auton takaosassa, lisänäyttö auton ohjaamossa ja niiden väliset johdotukset on piilotettu ajoneuvon rakenteisiin. Näiden ongelmien ratkaisu vaatii kärsivällisyyttä, kekseliäisyyttä ja perustason tietämystä käytettävistä laitteista ja ohjelmistoista, jotta työskentelyä voidaan mahdollisesti jatkaa ongelmista huolimatta. Tänään ratkaisuksi tuli työskentely tietokoneella vain auton ollessa parkissa, jolloin kuvayhteys pysyi hieman vakaampana. Tämä ei ole se kaikkein nopein tai tehokkain tapa, mutta ainakin työt etenevät ja tulevat tehtyä.

Viikkoanalyysi

Kulunut viikko on pitänyt sisällään paljon asiakastapaamisia, vaihtelevia työtehtäviä, sekä taistelua työssä käytettävän teknologian ja tekniikan kanssa. Tavoitteellisen, uskottavan ja tehokkaan työskentelyn mahdollistavat työtehtävästä, työnkuvasta ja työnantajasta riippumatta yleensä aina toimivat ja tarkkaan harkitut työvälineet, joita käytetään mahdollisimman tehokkaasti ja monipuolisesti.

Varautuminen normaalioloista poikkeaviin seikkoihin on tärkeää, jotta pystytään takaamaan yksikön häiriötön toiminta kaikissa tilanteissa. Keinoja varautumiselle voi olla esimerkiksi valmiussuunnitelma, etukäteen tehtävät valmistelut ja valmiusharjoitukset. Varautumisessa tulee ottaa huomioon oman toiminnan jatkaminen ja erityistehtävistä suoriutuminen. Varautumissuunnitelman pääasiallisena tavoitteena on kohottaa valmiutta vastata tiedossa oleviin ukiin ja luoda toimintamalleja normaalioloihin, erityistilanteisiin, häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2008.)

Erlaisien muuttujien ja ongelmien vaikutusta perustyöhön eli asiakastapaamisiin ei voi ohittaa vaan niihin olisi hyvä löytää toimivia ratkaisuja ja vaihtoehtoisia toimintamalleja. Miten työskennellä tehokkaasti, vaikka käytössä olisi esimerkiksi toimintaan suunnitteleman vuokra-

auto? Mitä tehdä esimerkiksi tietokoneen hajotessa tai mitkä ovat toimintamallit käytössä olevien ohjelmien pettäessä? Toimintaan suunnitellun ja ohjelmoidun tietokoneen korjaus tai hankinta vie paljon aikaa ja vaihtoehtoisesti normaali kannettava tietokone on hankalaa ja jopa turvatonta käyttää liikkuvassa ajoneuvossa. Olisi siis ensiarvoisen tärkeää, että asioihin varauduttaisiin ennakkoon ja luotaisiin selkeät toimintamallit, joihin tukeutua poikkeusolosuhteissa.

Vaikka tosiasia on, että tämänhetkinen kalustomme autoista tietokoneisiin on vain noin vuoden vanhoja, niissä ollut harmittavan paljon ongelmia. Ongelmat ovat koostuneet lähinnä tietotekniikkaan liittyvistä pulmista, kuten näyttöjen heikosta kuvanlaadusta ja toimintavarmuudesta, tietokoneen ja telakan välisistä yhteysongelmista, jotka esiintyvät niin kuva-, kuin tietoliikenneyhteyksien pätkimisenä. Nämä asiat ovat tietysti melko pieniä, mutta hankaloittavat tai jopa estävät työskentelyn ajoittain kokonaan koska työ on hyvin pitkälle tietotekniikasta riippuvaista sähköisten kirjauksien ja asiakkaiden paikannusten takia.

Tietojärjestelmiin tulee ajoittain päivityksiä tai niihin tehdään huoltotoimenpiteitä ja hyvin usein ne suoritetaan iltaisin tai viikonloppuisin. Kyseisinä aikoina niistä on tietysti mahdollisimman vähän haittaa virastotyöaikaa tekeville, mutta vankilat ja tukipartiot toimivat myös näinä aikoina. Katkosten aiheuttamia haittoja voidaan vähentää hyvällä ja ajantasaisella tiedotuksella, muuta joskus se saattaa unohtua tai mennä vastaanottajilta ohi. Tukipartion olisi hyvä miettiä omat varautumissuunnitelmat näihin tilanteisiin, jotta toiminnalla olisi ongelmista huolimatta jatkuvuus. Henkilökunnan sitouttaminen näihin keinoihin ja niiden toteuttamiseen olisi myös hyvin merkittävä seikka.

Viestinnällä ja sen toteutustavoilla voidaan vaikuttaa yllättävän moniin asioihin. Avoimella, tehokkaalla, ajantasaisella ja vuorovaikutteisella työyhteisöviestinnällä pystytään vaikuttamaan niin työhyvinvointiin kuin sitoutumiseen ja aktiivisella läpinäkyvällä toiminnalla pystytään tukemaan työpaikan toimintaa ja johtamista. Virallisesta ja epävirallisesta viestinnästä koostuvalla tiedonkululla mahdollistetaan organisaation kehittäminen, tavoitteiden mukainen toiminta ja uudenlaiset toimintamallit. (Valtionneuvoston kanslia 2021.) Viestintä on siis merkittävässä roolissa, kun pyritään työskentelemään tehokkaasti ja se on otettava huomioon hyvinkin monessa asiassa myös tukipartion toiminnassa. Hyvällä viestinnällä ja tiedottamisella voidaan vaikuttaa esimerkiksi ohjelmistojen päivitysten ja laitteiden huoltojen aiheuttamiin haittoihin ja siihen, kuinka nopeasti tukipartio kykenee reagoimaan uuden tehostetun matkustuskiellon alkamiseen.

Tuomioistuimen ilmoitettua uudesta tehostetun matkustuskiellon aloittamisesta tai lopettamisesta sähköisen valvonnan keskusvalvomo Elmoon, he välittävät siitä tiedon tukipartiolle. Samassa yhteydessä tukipartiolle ilmoitetaan asiakkaan tiedot, sekä laitteiden asennuksen tai poiston mahdollinen suorituspaikka. Laitteisiin liittyvät toimenpiteet suoritetaan Rikosseuraamuslaitoksen virkamiehen toimesta ilman aiheetonta viivytyksiä. Tukipartion saatua tieto ja

ilmoitettua asennettavien laitteiden tiedot Elmo-valvomoon, suoritetaan asennus, jossa asiakkaalle asennetaan valvontapanta, annetaan haltuun valvontapuhelin ja ohjeistetaan haltuun annettujen laitteiden käytöstä. Asennus tapahtuu yleensä tuomioistuimen tai poliisin tiloissa. Valvontalaitteiden poisto voidaan suorittaa edellä mainituissa paikoissa tai siellä mistä asiakas tavoitetaan ja se on yksinkertaisinta suorittaa ilman aiheetonta viivytystä. Kyseisessä toimintamallissa on mukana monta vaihetta ja sen mukana myös useita mahdollisuuksia ongelmiin, joten onkin oleellista, että tukipartion, sähköisen valvonnan ja tuomioistuimien välinen viestintä toimisi aukottomasti ja näin ollen takaisi mahdollisimman tehokkaan ja tarkoituksen mukaisen toiminnan.

Etelä-Suomen rikosseuraamusalueella tukipartion ohjaajat suorittavat usein asunnontarkastuksia ja suostumusten selvityksiä virka-apuna joko vankiloille tai yhdyskuntaseuraamustoimistoille. Rikosseuraamuslaitoksen virkamiehen suorittamassa asunnontarkastuksessa selvitetään asunnon soveltuvuus esimerkiksi valvotun koevapauden ja valvontarangaistuksen täytäntöönpanoon. Tarkatukseen sisältyy muun muassa asunnon fyysisen olemassaolon tarkastus sekä asunnon voimassa olevan sähkösopimuksen varmistaminen, jotta voidaan taata valvontalaitteiden toiminta. Lait valvotusta koevapaudesta (2013/629) ja valvontarangaistuksesta (330/2011) velvoittavat selvittämään samassa asunnossa asuville täysi-ikäisiltä suostumuksen rangaistuksien täytäntöönpanoon ja siihen liittyviin valvontakäynteihin asunnossa. Suostumuksien tulee sisältää vakuutus siitä, että ne on annettu vapaasta tahdosta. Alle 18-vuotiaiden mielipide tulee selvittää ja häntä tulee kuulla yhdessä lastensuojeluviranomaisten kanssa kuten lastensuojelulain (417/2007) 20§ säädetään.

Asunnon tarkastuksien sekä myös muiden tapaamisten yhteydessä tukipartion ohjaajat kohtaavat asiakkaiden läheisiä, ystäviä, lapsia ja muita heidän elämässään mukana olevia ihmisiä. Tukipartion ja näiden henkilöiden vuorovaikutus vaihtelee tapauskohtaisesti tervehtimisestä aina pitkiinkin keskusteluihin, joissa voidaan käsitellä esimerkiksi asiakkaiden läheisillä mieleen tulleita kysymyksiä tai he haluavat kertoa omia mietteitään tuomion aikaisesta ajasta. Yleisesti nämä keskustelut ovat mielenkiintoisia ja hyödyttävät pääsääntöisesti molempia osapuolia.

5.3 Viikko 3: Perehdytys osana tukipartion ohjaajan työtä

Viikkosuunnitelma

Kolmannen viikon suunnitelmaksi ja tarkastelun kohteeksi valitsin perehdytyksen ja sen merkityksen osana tukipartion työtä. Päädyin tähän teemaan erityisesti siitä syystä, että tällä viikolla osallistun kahtena päivänä Rikosseuraamusalan koulutuskeskuksella järjestettävään perehdyttäjäkoulutukseen, jonka tarkoituksena on valmistella koulutukseen osallistuja toimimaan perehdyttäjänä omalla toimipaikalla. Uusien työntekijöiden perehdyttäminen ja työelämään tutustuttaminen on mielestäni tärkeä osa jokaisen virkamiehen työtehtäviä ja jopa velvollisuuksia.

Päivä 10

Tälle päivälle oli suunniteltu tavallisuudesta poikkeavaa ohjelmaa, sillä kävimme työparini kanssa esittäytymässä ja kertomassa tukipartion toiminnasta perheleirillä. Perheleirin osallistujat koostuvat eri vankiloista tulleista vangeista ja heidän perheistään. Näiden perheleirien tarkoituksena on vahvistaa ja kehittää vankeusrangaistukseen tuomittujen ja heidän perheiden välistä suhdetta, sekä mahdollistaa rakentavaa yhdessäoloa vankeustuomion aikana.

Tukipartion esittäytymisellä perheleirillä on jo pitkät perinteet, sillä leirejä järjestävän tahon kanssa on alkujaan todettu, että se on hyvä mahdollisuus kertoa asiakkaille ja heidän läheisilleen tukipartion toiminnasta, sekä samalla saada niin sanotusti tukipartiolle kasvot ja saadaan keskustelujen avulla vähennettyä vankien omaisten huolia, murheita ja ennakkoluuloja niin koevapaudesta kuin tukipartiostakin. Esittäytymisen jälkeen meille esitettiin useita kysymyksiä, jotka liittyivät valvottuun koevapauteen, sekä sen toteutukseen ja siihen liittyvään tukipartion toimintaan. Valvottua koevapautta pidettiin kokonaisuudessaan erinomaisena mahdollisuutena ja tukipartion osalta positiivisena seikkana esiin nostettiin esimerkiksi positiivinen asenne ja se, että tukipartion ohjaajat pukeutuvat tavallisiin vaatteisiin virka-asujen sijaan.

Loppu työvuoro sujui suorittaessa valvottuun koevapauteen sijoitettujen asiakkaiden valvontaa valvontakäyntien merkeissä. Työn lomassa päädyimme pohtimaan työparin kanssa, miten taustatiedot, ennakkoasenteet ja ensivaikutelma vaikuttavat, kun kohdataan uusia ihmisiä. Tämän keskustelun jatkumona pohdimme myös kohtaamisten merkitystä, mielikuvien muuttumista ja siihen vaikuttavia asioita. Kyseisiin seikkoihin saatan palata vielä myöhemmin päiväkirjan kirjoittamisen yhteydessä, sillä ne ansaitsevat syvempää tutustumista ja asioiden pohtimista.

Päivä 11

Tämän päiväinen valvontakäynti perheleirillä oli jaettu esimiehen toimesta toiselle työvuorossa olevalle parille, mutta teimme vaihdon, koska valvontakäynnit heidän suunnitelmassansa suuntautuivat täysin eri suunnalle Uudenmaan alueella. Tukipartiossa esimies jakaa työt tasaisesti tiimin jäsenten kanssa ja jaossa otetaan huomioon eri vastuualueet sekä tietysti hyödynnetään tiimin jäsenten vahvuuksia ja osaamisalueita. Työt jaetaan yleensä hyvissä ajoin ennakkoon, jolloin ei voi tietää kyseisen päivän lopullista ohjelmaa, joten suunnitelmien muuttuessa korostuu työyhteisön sisäinen vuorovaikutus, kyky muuntautua vallitsevaan tilanteeseen, sekä niin kutsutun maalaisjärjen käyttö.

Ennen perheleirille menoa päivän suunnitelmassa oli valvontakäyntejä, joiden yhteydessä oli tarkoitus suorittaa päihdetestausta puhalluskokeella ja syljestä otettavalla huumetestillä. Valvottavan kotiin suunnatuilla valvontakäynneillä on niin sanotusti helppo ottaa samalla päihdetestauksia, koska testaus voidaan suorittaa huomaamattomasti ja ilman häiriötekijöitä. Yhden valvontakäynnin yhteydessä paljastui, että valvottava oli juuri ollut yhteydessä vankilaan

valvontapuhelimessa ilmenneen vian takia. Käynnin yhteydessä perehdyimme valvontapuheliimeen ja onneksemme saimme korjattua siinä ilmenneen vian, joten jatkotoimille ei ollut tarvetta. Mikäli emme olisi onnistuneet korjaamaan vikaa olisi ollut mahdollista, että valvottava olisi joutunut lähtemään käymään vankilassa ongelmien korjaamiseksi.

Käynti perheleirillä sisälsi tänään päihdetestausta puhalluskokeen keinoin. Tämä yksittäin suoritettava testaus tarjosi samalla meille rauhallisen hetken pysähtyä keskustelemaan valvottavien kanssa. Poikkeuksetta kaikki olivat tyytyväisiä perheleirin sisältöön ja yhdessäoloon. Perheenjäseniltä tuli vielä tänäänkin hyviä kysymyksiä tukipartiolle, joihin vastaaminen saattoi hieman kestää, kun lapset vilkkaasti kertoivat vieressä päivän tapahtumista. Näissä tilanteissa korostuu, kuinka paljon merkitsee, että tapaamisille varataan tarpeeksi aikaa ja keskitytään hetkeen ilman kiirettä.

Päivä 12

Olen jo aiemmin osallistunut Rikosseuraamusalan koulutuskeskuksen järjestämään perehdyttäjäkoulutuksen ensimmäiseen lähijaksoon, jonka aikana käsiteltiin opetus- ja oppimistoimintaa, opetuksen sisällöllisiä tavoitteita, tehtävien käyttöä opetuksessa, opetussuunnitelman ja harjoitusten laadintaa, opiskelun ohjausta, palautteen antoa ja arviointia. Välitehtävänä koulutuksessa oli laatia perehdytettäville työssä oppimissuunnitelma ja toteuttaa se käytännössä. Tämänkertaisen koulutuksen aikana kävimme läpi toteutuneita suunnitelmia ja kertosimme oppimaamme.

Opetukseen osallistui tulevia työssä oppimisen ohjaajia eri laitoksista ympäri Suomea ja se tarjosi loistavan tilaisuuden ajatusten ja ideoiden vaihdolle ammattilaisten kesken. Oppimissuunnitelmia purkaessa ajauduimme useisiin mielenkiintoisiin keskusteluihin, joissa pohdittiin perehdytystä eri näkökulmista ja sen tulevaisuutta. Eri rikosseuraamusalueilla on huomattu, kuinka merkittävässä roolissa toimiva ja perusteellinen perehdytys on uusien työntekijöiden koulutuksessa, mutta silti siihen käytössä olevissa resursseissa on merkittäviä puutteita. Suurimpana puutteena nousi esiin aika ja sen riittämättömyys, sekä vaihtelevat käytännöt perehdytyksessä.

Päivä 13

Perehdyttäjäkoulutuksen toisena päivänä keskityimme pohtimaan keinoja, joilla kehittää perehdytystä niin omissa yksiköissä kuin valtakunnallisesti. Varteenotettavimpana vaihtoehtona esiin nousi yhtenäisen mallin luominen perehdytykselle, jota käytettäisiin valtakunnallisesti perehdytyksessä, jolloin taattaisiin kattava ja tasavertainen perehdytys kaikille uusille työntekijöille.

Koulutuksen innoittamana jäin pohtimaan tukipartion perehdytystä, sen sisältöä ja merkitystä omassa yksikössämme. Oma kokemukseni saamastani perehdytyksestä tukipartion työhön on positiivinen ja toivoisin, että myös tulevat työntekijät voisivat kokea samoin. Kehittämistä toki löytyy, mutta siihen on alettu panostamaan yksikömme sisällä. Mikä on riittävä taso? Mitä asioita tulee käydä läpi? Paljonko tulee käyttää aikaa? Kenen vastuulla? Millainen runko? Miten välittää olemassa olevaa tietoa sekä taitoa ja miten sanoittaa hiljainen tieto? Laurean ammatikorkeakoulun opiskeluihin liittyvän harjoittelun yhteydessä tekemääni perehdytyskansiota voidaan pitää lähtökohtana ja sitä kehittämällä tavoitteena olisi yksikössämme luoda kattava ja perusteellinen perehdytyskansio, josta olisi hyötyä niin uusille kuin vanhoille työntekijöille. Mielestäni olisi tärkeää, että perehdytyskansion sisältö olisi luotu niin, että sieltä löytyisi kattavasti tietoa samojen kansien sisältä, jolloin vältyttäisiin aikaa vievältä ja ajoittain sekavalta tietojen etsimiseltä. Sisältö hahmotelma esimerkki: työnkuvaus, perusteet työlle, oleelliset nostot käytettävistä laeista, työssä käytettävä terminologia, ohjeet eri työvaiheille, verkostojen yhteystiedot.

Viikkoanalyysi

Tämän viikkoisen Rikosseuraamusalan koulutuskeskuksen järjestämän perehdyttäjäkoulutuksen seurauksena olen pysähtynyt pohtimaan uuden työntekijän perehdyttämistä sekä työssä oppimisen ohjaamista tukipartion näkökulmasta. Etelä-Suomen tukipartiossa uusien työntekijöiden ja harjoittelijoiden perehdytykseen panostetaan jo nykyisellään melko hyvin, mikä näyttäytyy esimerkiksi siihen varattuina resursseina niin ajan kuin työpanoksen muodossa. Tukipartion työntekijöiden ja esimiehen välisissä keskusteluissa on kuitenkin ilmennyt halua parantaa prosessia perehdytyksen taustalla, kuten myös käytettävissä olevia materiaalien osalta.

Työturvallisuuslain (2002/738) 2 luvun 2§:ssä määritellään työntekijälle annettavasta opetuksesta ja ohjauksesta. Kyseisen lain perusteella työnantajan tulee huolehtia siitä, että työntekijälle on annettu riittävät tiedot työpaikan mahdollisista haitta- ja vaaratekijöistä. Työnantajan tulee myös huolehtia työntekijän riittävästä perehdytyksestä ennen kuin hän aloittaa uuden työn tai työtehtävän. Perehdytyksen tulee sisältää työhön, työpaikan työolosuhteisiin, työ- ja tuotantomenetelmiin, työssä käytettäviin työvälineisiin ja niiden oikeaan käyttöön sekä turvallisiin työtapoihin perehdyttämistä. Työntekijää tulee opastaa työn haittojen ja vaarojen estämiseksi sekä työstä aiheutuvien turvallisuutta ja terveyttä uhkaavien tekijöiden välttämiseksi.

Työturvallisuuslain perusteella mielestäni voisi sanoa, että perehdytykseen pitää panostaa melko kattavasti, jotta työpaikoilla päästäisiin perehdytyksen osalta lain asettamiin minimivaatimuksiin. Vaikka minimivaatimukset perehdytyksen osalta täyttyisivätkin, sen ei missään nimessä pitäisi merkitä sitä, etteikö työnantajien kannattaisi korottaa panoksia ja paneutua perehdytykseen vielä syvemmin. Hyvällä ja laajalla perehdytysprosessilla luodaan vakaa pohja, johon tukeutuen uusi työntekijä toimii organisaatiossa, sen yhteisten tavoitteiden ja visioiden

mukaan omaksuen toimipaikalle ominaiset toimintatavat ja sen kulttuurin (Tossavainen 2006, 10). Uusien työntekijöiden perehdyttämisen ja heidän opastamisensa kohdalla täytyy aina muistaa se tärkeä seikka, että perehdyttäessä heitä, perehdytät itsellesi uutta työtoveria. Mitä paremmin ja perusteellisemmin työsi hoidat, sitä paremman ja valmiimman kollegan saat.

Perehdyttäjäkoulutuksen aikana nousi useaan otteeseen esiin toimivan ja kattavan opetussuunnitelman laadinta. Toimivalla opetussuunnitelmalla perehdytykselle saataisiin jatkuvuutta ja tasalaatuisuutta, sekä sen avulla taattaisiin uskottava perehdytys työyhteisössä. Tossavaisen (2006, 17) mukaan Miller & Jablin (1991) ovat luokitelleet uudelle työntekijälle jaettavan tiedon kolmeen eri luokkaan, joita ovat ohjeistava tieto, arvioiva tieto ja yhteisöllinen tieto. Ohjeistavaan tietoon voidaan laskea esimerkiksi työohjeet, organisaatiossa käytettävät menetelmät, tavoitteet, sekä myös tietoverkostot. Arvioivana tietona pidetään suorituksista saatua palautetta, mahdollisuuksia edetä organisaatiossa, työn tehokkuutta ja taitojen, kykyjen sekä käytöksen sopivuutta. Kolmantena olevaan yhteisölliseen tietoon voidaan lukea esimerkiksi uuden työntekijän sopivuus työyhteisöön ja ympäristöön, kyky hallita työpaineet ja roolikonfliktit, tavoitteet sekä piirteet personallisuudessa. Näiden lisäksi uskottavan perehdytyksen tulee sisältää ohjattua työn tekemistä, arvioimista, tietoa ja ennen kaikkea jatkuvaa, rakentavaa sekä vuorovaikutuksellista palautetta.

Toimivan ja kattavan opetussuunnitelman lisäksi perehdytykseen tarvitaan aina osaava ja sitoutunut työpaikkaohjaaja. Työpaikkaohjaaja voidaan mieltää omaa työtään arvostavaksi, motivoituneeksi, koulutusmyönteiseksi ja erilaisten ihmisten kanssa hyvin toimeentulevaksi työntekijäksi. On myös tärkeää, että työnantaja takaa perehdytykseen sitoutuneille työpaikkaohjaajille tarvittavan tuen, mahdollisuuden kouluttautumiseen ja tarpeeksi aikaa perehdyttämislle. Ihanne tilanteessa työpaikalta löytyisi useampi vapaaehtoinen ohjaaja, jotka voisivat vaihdella ja tehdä yhteistyötä uusien työntekijöiden perehdytyksessä, näin kuormitus jakaantuisi tasaisemmin ja laatu pysyisi tasaisempana pitkällä aikavälillä. (SuPer 2015.)

Uusille työntekijöille opetettavien ja perehdytykseen liittyvien asioiden lisäksi, olisi mielestäni tärkeää keksiä keino sanoittaa niin kutsuttu hiljainen tieto. Tällä keinoin se saataisiin siirrettyä vanhoilta työntekijöiltä uusille, eikä se häviäisi esimerkiksi eläkkeelle siirtymisten seurauksena. Hiljaista tietoa voisi kuvailla ammattitaidoksi, osaamiseksi, ajatusrakennelmiksi ja jopa mielikuviksi, jotka ilmenevät kokonaisvaltaisena ja monipuolisena kokemuksena. Hiljaiselle tiedolle on myös ominaista, että se näyttäytyy normaalia ammatillista osaamista laajempaan tietämyksenä, joka kerääntyy vuosien mittaan tehdyn työn tuloksena. (Pohjalainen 2012, 2.) Hiljaisen tiedon niin kutsuttu sanoittaminen ei ole yksinkertainen tehtävä, mutta mikäli siinä onnistutaisiin ja saataisiin esimerkiksi valtakunnallisesti koottua tukipartion ohjaajien tietämys perehdytyskansion muotoon, saataisiin sillä taattua huomattavasti laadukkaampi perehdytys tulevaisuudessa.

5.4 Viikko 4: Tukipartion asiakastapaamiset ohjaajan näkökulmasta

Viikkosuunnitelma

Päiväkirjan neljännen viikon tavoitteeksi asetin asiakastapaamisten suunnittelun, sisällön ja toteutuksen tarkastelun tukipartion ohjaajan näkökulmasta. Tällä viikolla alkoi myös kolmen viikon mittainen pidennetty työaika, jonka suoma lisäaikaa on tarkoitus käyttää loppu vuodesta käyttöön otettavaan Rikosseuraamuslaitoksen yhteiseen asiakastietojärjestelmään Rotiin tutustumiseen. Työvuorotaulukossa tapahtuneiden muutosten johdosta minulle tarjoutui mahdollisuus perehtyä Rotiin tällä viikolla normaalia perusteellisemmin.

Päivä 14

Tänään sähköpostissa oli ilmoitus kolmesta uudesta valvotun koevapauden suorittajasta. Kahdessa kolmesta tulleesta sähköpostissa oli kerrottu hyvin laajasti uuden asiakkaan taustatietoja ja valvotun koevapauden valmistelussa esiin nousseita asioita, joihin olisi hyvä kiinnittää huomiota. Uusiin asiakkaisiin ja heidän tietoihinsa tutustumiseen kuluu aina aikaa, mutta se hyödyttää huomattavasti tulevaa työskentelyä ja tekee siitä usein samalla helpompaa, koska ei joudu aloittamaan asiakkaan kanssa työskentelyä niin sanotusti tyhjältä pöydältä. Samainen tietoihin tutustuminen saattaa tietysti olla myös kompastuskivi, jos pohjaa mielikuvansa henkilöstä pelkästään lukemaansa ja pitää siitä tiukasti kiinni ilman, että luo oman käsityksensä asiakkaasta kohtaamisten yhteydessä luomiensa havaintojen pohjalta.

Vuoron aluksi päätimme parin kanssa, että tänään keskitämme päivän valvontakäynnit niille asiakkaille, jotka ovat juuri aloittaneet valvotussa koevapaudessa. Näillä käynneillä kuluu yleensä enemmän aikaa, koska ne pitävät sisällään normaalien keskustelujen lisäksi molemminpuolista tutustumista ja eri käytänteiden läpi käymistä. Ensimmäisillä tapaamisilla toisin sanoen luodaan pohjaa tulevalle yhdessä työskentelylle. Uuden ihmisen kanssa keskusteltaessa on mielestäni tärkeää tarkastella tunnelmaa ja miettiä mistä, milloinkin keskustellaan. Vaikka meillä ohjaajille onkin paljon tietoa asiakkaasta, on oleellisen tärkeää miettiä miten ja milloin sitä käytämme, jotta siitä on hyötyä keskustelun molemmille osapuolille. On omanlaisensa taito osata viedä keskustelua huomaamatta sellaisiin asioihin, joista on esimerkiksi hyötyä asiakkaalle ja hänen rangaistusajan suunnitelmansa toteutumiselle.

Päivä 15

Työvuorotaulukoon tulneiden yllättävien muutosten johdosta minulla ei ollut osoitettu työparia kahteen seuraavaan päivään, joten tänään hoidin autojen ja laitteiden huoltoon liittyviä tehtäviä, jotka olisivat muuten vieneet aikaa työparin kanssa suoritetuilta valvontatapaamisilta, ja lopun aikaa keskityin uuteen loppuvuodesta käyttöön otettavaan asiakastietojärjestelmään Rotiin. Rotin käyttöönottoon ja opiskeluun kohdennetaan koko ajan enemmän ja enemmän

resursseja, jotta sen käyttöönotto olisi mahdollisimman sujuvaa ja kitkatonta. Itselleni nämä kaksi seuraavaa päivää tarjosivat toisin sanoen oivallisen mahdollisuuden Rotiin perehtymiselle. Aiemmasta Rotiin tutustumisesta poiketen nyt käytössä oli erityisesti meille tukipartion ohjajille suunnattu demovideo, johon oli koostettu vaihteittain eri rotissa tapahtuvia työtehtäviä. Itse koen tällaiset nauhoitetut demot hyviksi apuvälineiksi, koska videota katsoessa on mahdollista tehdä itse samanaikaisesti näkemiään asioita ja pysäyttää sitä tarpeen mukaan, sekä palata tarvittaessa videolla taaksepäin mahdollisten ongelmien ilmetessä.

Ohjeita ja videoita katsoessa, sekä itse kokeillessa tulee pakostakin miettineeksi, että tuleeko tästä mitään ja näinköhän sitä omaksuu kaiken tarvittavan määräaikaan mennessä. Tässä tapauksessa oman lisänsä jännitykseen luo se, että järjestelmä on kaikille uusi ja näin ollen tuen saaminen muilta ongelmatilanteissa on haastavampaa. Onneksi uuden omaksumiselle on annettu aikaa ja uskoisin, että yhdessä opettelemalla ja jakamalla toisillemme tietoa saamme selätettyä tämänkin asian. Ihmisten sitoutumisella ja muutosvastarinnasta luopumisella on mielestäni merkittävä rooli tämänkin asian maaliin saattamisessa.

Päivä 16

Eiliset opit Rotista ovat hautuneet yön yli ja tänään oli taas aika jatkaa perehtymistä aiheeseen. Ilokseni sain havaita heti aamusta, että jotain eilen opiskelluista asioista oli jäänyt mieleen, sillä näytin kollegalleni oppimani prosessin ja se onnistui ensimmäisellä yrittämällä. Se on uskomatonta, kuinka paljon lisämotivaatiota onnistuminen voi tuottaa, joka taasen motivoi jatkamaan eteenpäin.

Tässä vaiheessa Roti-hankkeeseen ja sen taustoihin perehtymistä on vaikea kuvitella, että miten se konkreettisesti tulee tukemaan koko organisaation yhteistä asiakkuutta ja vapauttamaan käytössä olevaa työaika esimerkiksi lähityöhön. Tavoitteena se on hieno, mutta tällä hetkellä itsestä tuntuu miltei mahdottomalta käsittää, miten yhdellä asiakastietojärjestelmällä voidaan vapauttaa työaika käytettäväksi tulevaisuudessa. Mielenkiinnolla odotan tulevaisuudelta sitä, miten kyseinen asia tulee todellisuudessa näyttäytymään. Opiskelun tueksi ja oppimisen lähteeksi tulisi mielestäni tehdä enemmän nauhoitettuja demoja, jotka sisältäisivät kohdennetusti ohjeita eri käyttäjäryhmille. Kirjallisessa muodossa olevat ohjeet olisivat myös oleellisen tärkeitä, mutta ohjelman ollessa monimutkainen niiden tekoon pitäisi panostaa todella paljon, jotta niistä saataisiin mahdollisimman helppolukuiset ja ymmärrettävät.

Päivä 17

Tälle päivälle suunniteltujen valvontakäyntien runko koostui sellaisista valvottavista, joiden edellisestä tapaamisesta oli kulunut hieman enemmän aikaa. Tapaamisten välit pyritään pitämään säännöllisen epäsäännöllisinä, mutta niihin voi vaikuttaa lukuisat eri seikat. Yhtenä

merkittävimpana muutoksien aiheuttajana viime aikoina on ollut korona ja siihen liittyvät rajoitukset niin yleisesti kuin myös viraston sisällä.

Asiakkaan kanssa käytävä keskustelu ja sen sisältö saattaa vaihdella huomattavasti riippuen tapaamisten välisistä ajoista. Normaaleissa oloissa, kun tapaamisten välit saadaan pidettyä tasanaisina, keskustelut saavat ikään kuin jatkumoa toisilleen ja kehittyvät tapaamiskertojen lisääntyessä. Mikäli tapaamisten välit kasvavat merkittävästi, kasvavat myös sinä aikana esiin tulleet keskustelunaiheet, sekä mahdolliset huolet että murheet. Asiakkaiden kanssa tekemisissä olevien työntekijöiden kirjauksilla on suuri merkitys, sillä hyvillä ja tarkoituksenmukaisilla kirjauksilla saadaan jaettava ajantasaista tietoa kaikille, joita asia mahdollisesti koskee.

Tänään kävimme myös vaihtamassa asiakkaalle uuden valvontapuhelimen vioittuneen tilalle vankilan pyynnöstä, koska olisi ollut välimatkojen johdosta kohtuutonta velvoittaa vankia käymään vankilassa kyseisen toimenpiteen takia. Asia saatiin onnistumaan sujuvasti yhteistyössä vankilan ja sähköisen keskusvalvomon henkilökunnan, jolloin emme aiheuttaneet aiheetonta haittaa asiakkaalle, jolle laitteet vaihdettiin.

Päivä 18

Tämän päivän suunniteltujen tapaamisten aikana ja niiden jälkeen pohdin tapaamisten toteutusta ja miten voisin tehdä sen paremmin. Mielestäni tapaamisille voidaan luoda summittainen runko, jota voidaan soveltaa sitten tarpeen mukaan. Olemassa oleva runko ja toimintamallit auttavat myös uusien työntekijöiden perehdyttämisessä, sillä on huomattavasti helpompaa lähteä työskentelemään jonkun mallin mukaan, kuin keksiä koko asiaa uudelleen. Valvontatapaamisia voi myös valmistella tiettyyn pisteeseen asti ennakkoon, jolloin voi esimerkiksi miettiä asioita, joita olisi hyvä käsitellä. Valmistelusta on hyötyä, mutta loppujen lopuksi tapaamisten sisältö kuitenkin muovautuu lopulliseen muotoonsa tapaamisen aikana esille tulneiden asioiden pohjalta. On hyvä myös muistaa se seikka, että asiakkaita tavataan milloin missäkin, jolloin olosuhteet voivat vaihdella ja vaikuttaa niin tapaamisen kuin koko päivän sisältöön.

Valmistelu - mitä pitää sisällään, Toteutus - eri vaiheet, Lopetus - tapaamisen jälkeen tapahtuvat asiat.

Ajoittain vankiloista tulee tukipartiolle pyyntöjä, joissa saatetaan esimerkiksi toivoa tehostettua päihdevalvontaa heidän valvottuun koevapauteen sijoitetulle asiakkaalle tai tukipartiolta voidaan pyytää erityistä tarkkaavaisuutta joihinkin asioihin ja havaintoihin liittyen. Huomiot voivat liittyä esimerkiksi yleiseen olemukseen, käyttäytymiseen eri tilanteissa, asuinolosuhteisiin tai vaikka vuorovaikutukseen ja siinä tapahtuvaan mahdolliseen muutokseen. Joskus pyyntöjä lukiessa ja muun tiimin kanssa keskustellessa on mielenkiintoista huomata, että olemme tehneet kyseisistä asioista havaintoja jo aiemmin, mutta ne ovat tuntuneet meistä aivan normaaleilta asioilta siinä hetkessä. Asiakkaat ovat voineet esimerkiksi kertoa tukipartion

ohjaajille tilanteen kotona vaimon kanssa parantuneen, mutta vankilalla on ollut sellainen käsitys, että siellä on vielä merkittäviä ongelmia. Kirjausten ja yksiköiden yhteistyön merkitys korostuu myös tällaisissa asioissa ja se olisikin sellainen seikka, johon tulisi panostaa kaikkien osapuolten osalta.

Viikkoanalyysi

Ajoittain töiden ja opiskelun yhteensovittaminen saattaa tuntua hankalalta ja käydä hieman raskaaksi. Samanaikaisesti pitäisi kirjoittaa opiskeluihin liittyvää päiväkirjamuotoista opinnäytetyötä ja tehdä töissä pidennettyä työaika, sekä opiskella ja perehtyä myöhemmin tänä vuonna käyttöön otettavaan Rikosseuraamuslaitoksen asiakastietojärjestelmä Rotiin. Yleisesti pyrin pitämään työ- ja vapaa-ajan erillään, mutta päiväkirjan kirjoittamisen myötä työt seuraavat mukana kotiin ja asioista on huomattavasti vaikeampaa päästää irti.

Rikosseuraamuslaitoksella on päädytty soveltamaan keskustason virka- ja työehtosopimukseen (Valtiovarainministeriö 2020) perustuvaa pidennettyä työaika, josta sovelletaan sitä vaihtoehtoa missä työnantaja voi teettää pidennettyä työaika enintään kolmen työaikajakson verran kalenterivuodessa. Rikosseuraamuslaitoksen ohjeistuksen mukaan pidennettyä työaika tulisi ensisijaisesti kohdentaa Rotin käyttöönoton tukemiseen, muuhun kouluttautumiseen ja mahdollisiin projekteihin (Rikosseuraamuslaitos 2021b).

Rikosseuraamuslaitoksen uudelle asiakastietojärjestelmä Rotille ja sen ympärillä toimivalle hankkeella on asetettu tietyt tavoitteet, jotka sen olisi tarkoitus täyttää, kun se otetaan käyttöön. Lähtökohtana Roti-hankkeella on ollut tuottaa helppokäyttöinen ja muuntautumiskykyinen järjestelmä, joka ohjaa käyttäjänsä prosessin aikana ja tarjoaa oikeaa tietoa oikeille virkamiehille, vähentäen turhan työn määrää. Rotin tarkoitus on tukea arvioivaa ja suunnitelmallista työtapaa, sekä sen myötä lähityötä. Aiemmin hajautetut prosessit on tarkoitus saattaa yhteen aina oikeusprosessin tuesta täytäntöönpanon päättämiseen saakka, jolloin saataisiin tuettua yhtenäistä asiakkuutta. Yhtenäinen asiakkuus nähdään uuden prosessin myötä kokonaisuutena, joka muodostuu erilaisista jaksoista, joita voi olla esimerkiksi vankeusjakso, valvottu koevapausjakso ja yhdyskuntaseuraamusjakso. (Rikosseuraamuslaitos 2015.)

Etelä-Suomen tukipartio on asiakasmäärältään Suomen suurin ja siitä johtuen myös asiakkaiden kanssa tapahtuvia kohtaamisia on paljon. Toimiston sisäisesti tukipartiolle on asetettu tietyt tavoitteet kuukausi tasolla, joiden pohjalta työskentelylle on saatu luotua raamit. Asiakkaiden tuki ja kontrolli ei perustu asetettuihin tavoitteisiin, vaan tavoitteet saavutetaan ennemminkin suunnitellun ja harkitun kokonaisvaltaisen työskentelyn tuloksena. Asiakstapaamiset ja niiden yksilölliset määrät suunnitellaan esimerkiksi, joko tukipartion omien havaintojen, lähettäneiden laitosten ennakkotietojen tai rangaistusajan suunnitelmasta esiin nousseiden seikkojen perusteella. Vankituntemuksella on merkittävä rooli niin vuorovaikutuksen kuin turvallisuudenkin näkökulmasta. Työntekijä voi vuorovaikutuksessa esimerkiksi korostaa jämää otetta,

neutraalia virkamiesasennetta, vastavuoroisuutta, kohteliaisuutta tai jopa huumoria riippuen tilanteesta ja asiakkaasta. Hyvällä vuorovaikutuksella ja vankituntemuksella työntekijän on todennäköisempää aistia asiakkaan mielialojen ja tilanteiden vaihtelut ja näin ollen puuttua asioihin, jotka vaativat enemmän huomiota. (Rantanen, Järveläinen, Lindström & Marjanen 2018, 24.)

Vankeuslain (2005/767) 4 luvun 6-7§ mukaan jokaiselle vangille laaditaan yksilöllinen rangaistusajan suunnitelma, missä suunnitellaan rangaistusajan suorittamista, vapauttamista ja ehdonalaista vapauttamista. Rangaistusajan suunnitelma pitää sisällään suunnitelman sijoittamisesta, toiminnasta rangaistusaikana, valvotusta koevapaudesta, ehdonalaisesta vapauttamisesta sekä poistumisluvista. Ransun laajuuteen vaikuttaa tuomion pituus, aiemmat tuomiot, työ- ja toimintakyky, sekä rikollisuudesta ja olosuhteista saadut tiedot. Ransu laaditaan arviointikeskuksissa tai muussa täytäntöönpanotoimien aloittamisesta vastaavassa yksikössä ja sitä tarkennetaan sijoitus yksiköissä. Valmistelu ja päivitys tapahtuu yhteistyössä tuomitun kanssa.

Suunnitelmallisella, johdonmukaisella ja yksilöllisesti laaditulla rangaistusajan suunnitelmalla pyritään vaikuttamaan rikosseuraamusasiakkaiden valmiuteen elää rikoksetonta elämää vähentämällä uusintarikollisuuden riskiä. Rangaistusajan suunnitelmia laadittaessa yhtenä merkittävänä työkaluna on riski- ja tarvearvion laadinta, jolla kartoitetaan vangin rikosten uusimiseen liitoksissa olevia riskejä, tarpeita ja vahvuuksia. (Liimatainen, Rantala, Mäkipää & Tyni 2017, 2-3.)

Rangaistusajan suunnitelma pyritään laatimaan niin, että sillä katetaan koko rangaistusaika sijoituksesta vapautumiseen ja mahdolliseen valvontaan saakka. Tilanteiden muuttuessa ja asioiden edetessä on tärkeää, että suunnitelmaan tehdään muutoksia ja sitä päivitetään tarpeen vaatiessa. Rangaistusajan suunnitelma pitää sisällään yleisesti keskeiset tavoitteet vankeusajalle, osallistumisvelvollisuuden ja siihen liittyvän toiminnan sisällön, vaatimustason ja laadun, mahdolliset turvallisuuteen liittyvät vaatimukset, sijoitusvankilan tiedot, mahdollisten poistumislupien suunnittelun, ajankohdat ja edellytykset, suunnitelman mahdollisesta valvotusta koevapaudesta, sekä vapauttamissuunnitelman ja mahdollisen valvontaan määrätyn valvontasuunnitelman. (Liimatainen ym. 2017, 8-10.)

Rangaistusajan suunnitelman laajuuteen ja sisältöön vaikuttaa merkittävästi rangaistuksen pituus, aiemmat tuomiot, työ- ja toimintakyky, arvioitu riski uusintarikollisuuteen ja muut henkilöstä saadut tiedot. Rangaistusajan suunnitelma voidaan laatia ilman tuomitun läsnäoloa pelkkien asiakirjojen ja rekisteritietojen perusteella, joita voi olla esimerkiksi oikeudenkäyntiasiakirjat, väestötietojärjestelmä, ulosottorekisteri ja vankeinhoidon henkilörekisterit tai asiakirjojen ja tuomitun kanssa tehtävän yhteistyön perusteella. Vaikka rangaistusajan suunnitelma laadittaisiin aluksi ilman tuomitun läsnäoloa, täydennetään sitä kuitenkin myöhemmin yhteistyössä hänen kanssaan. (Liimatainen ym. 2017, 8-10.)

Vankiloiden työntekijöiltä saadut ennakkotiedot valvottuun koevapauteen sijoitetuista, toimivat oivallisesti täydentävinä tietoina, kun ne yhdistetään rangaistusajan suunnitelmaan kirjattuihin tietoihin. Rangaistusajan suunnitelmaan on esimerkiksi saatettu kirjata riskitekijöitä päihteiden käytön ja riippuvuuksien osalta, tai asenteet, ajattelu ja käyttäytymisen kohdalle merkkejä jostain sellaisesta, johon on hyvä kiinnittää huomiota. Kirjauksista voi ilmetä päihdemyönteistä ajattelua ja aiempaa päihteiden ongelmakäyttöä tai toisaalta niiden parissa tehtyä tiivistää työtä ja edistymistä asian käsittelyn suhteen. Tiedoista voi ilmetä myös rikosmyönteistä ajattelua tai turvallisuuteen viittaavia seikkoja, joihin olisi hyvä kiinnittää huomiota. Asiakkaiden kanssa tiivistä yhteistyötä tekevät työntekijät ja valvottua koevapautta valmistelevat henkilöt vankiloissa saavat kerättyä työskentelynsä lomassa tuoretta tietoa, jolla saadaan tehtyä tarkennuksia ja päivityksiä aiempiin kirjauksiin. Valvotun koevapauden alkaessa tukipartio pystyy eri lähteistä kerättyjen tietojen perusteella ja niihin perehtymällä luomaan asiakkaille oman suunnitelman tuen ja kontrollin suhteesta.

On ollut mielenkiintoista havaita, kuinka paljon eroavaisuuksia uusilla valvottuun koevapauteen sijoitetuilla on tiedoissa ja uskomuksissa, jotka liittyvät eri käytänteisiin, tukipartion rooliin ja toimintaan, sekä valvotun koevapauden suorittamiseen. Melko usein normaalista ja säädetystä poikkeavat uskomukset pohjautuvat toisilta asiakkailta kuultuihin tietoihin tai yksinkertaisesti väärin ymmärrettyyn informaatioon. Eräs asiakas esimerkiksi ihmetteli, kun soitimme hänelle työpäivän aikana ja ilmoitimme tulostamme sekä pyysimme häntä tulemaan tapaamaan meitä. Hän ei ymmärtänyt tapaamisen tarkoitusta, kun kuitenkin näkisimme tietokoneelta missä hän on ja mitä hän siellä tekisi. Tapaamisen aikana asiakas kertoi, että ei hänellä ollut mitään ongelmia, eikä hän käyttänyt päihteitä, joten hän ei ymmärrä miksi tulimme tapaamaan häntä. Kävimme asiakkaan kanssa läpi tukipartion toimintaa ja kerroimme hänelle eri käytänteistä, jotka liittyivät koevapauden suorittamiseen. Loppujen lopuksi keskustelussa kävi ilmi, että asiakas oli luullut tukipartion tulevan paikalle vain ongelmatilanteissa.

Päiväkirjan kirjoittamisen yhteydessä ja asiakkuuksia sekä tukipartion työtä pohtiessa olen pyssähtynyt miettimään miten tuleville tukipartion asiakkaille, saisi mahdollisimman selvästi ja tehokkaasti kerrottua tukipartion toiminnasta ennen valvonnan alkamista. Löytyisikö vastaus hyvästä kirjallisesta esitteestä tai jopa videon muotoon tehdystä informaatiosta? Yhtenä tehokkaana informaation välitykseen vaikuttava keinona on myös vankiloiden ja tukipartioiden väliset yhteistyöpalaverit, joissa tietoa saadaan jaettua puolin ja toisin sekä parannettua tiedon kulkua ja ymmärrystä toisen osapuolen toimintamalleista.

5.5 Viikko 5: Tuki ja kontrolli osana tukipartion ohjaajan työtä

Viikkosuunnitelma

Rikosseuraamuslaitos ilmoittaa, että tukipartiotyötä tekevät ohjaajat tukevat ja valvovat rikosseuraamusasiakkaita heidän suorittaessaan rangaistuksiaan vapaudessa. Tavoitteena tukipartion työllä on pyrkiä valvonnan ja tuen keinoin niin lisäämään kuin ylläpitämään asiakkaiden valmiuksia elää rikoksetonta elämää. (Rikosseuraamuslaitos 2019a.) Pyrin tarkkailemaan tällä viikolla tuen ja kontrollin näyttäytymistä ja niiden välistä suhdetta tukipartion arjessa ja asiakkaiden kanssa tehtävässä työssä. Viikon aikana en niinkään keskity kuvaamaan päivittäisiä työtehtäviä vaan niiden aikana tekemiäni havaintoja teeman mukaisesti.

Päivä 19

Tuen ja kontrollin roolia, merkitystä tai näyttäytymistä ei aina tule mietittyä, kun tekee omaa päivittäistä työtään. Mietittäessä normaalia tukipartion ohjaajan työpäivää ja sen runkoa se voisi olla esimerkiksi sellainen, että aamulla luetaan sähköposti, tehdään mahdolliset valmisteluihin liittyvät työt, pidetään vapaamuotoinen aamupalaveri, tehdään lista asiakastapaamisista, lähdetään liikkeelle, tavataan asiakkaita ja keskustellaan heidän kanssaan, kirjataan tarvittavat asiat eri järjestelmiin, jonka jälkeen palataan toimistolle. Tuki ja kontrolli tuntuvat etäisiltä asioilta, ellei niiden merkitykseen pureudu hieman pintaa syvemmältä.

Miettiessä tätä päivää hieman syvemmin ja teeman mukaisesti jo pelkästään asiakkaiden kanssa käydyistä keskusteluista löytyi paljon elementtejä tuesta ja siihen liittyvästä motivoinnista. Kahdella valvottavalla oli esimerkiksi ollut hankalia hetkiä koulussa ja töissä, joissa he olivat joutuneet kamppailemaan itsensä kanssa, etteivät he olisi hermostuneet. He olivat kuitenkin selvinneet niistä ja pystyneet löytämään niin ratkaisun, eli rauhallisen keskustelun, mikä ei heidän kertomansa mukaan olisi aiemmin tullut kuuloonkaan. Tällaisissa tapauksissa tuki ja motivointi on helppoa ja se tulee luonnostaan, mutta sillä voi olla vastaanottajalle suuri merkitys ja se saattaa kannustaa heitä toimimaan jatkossakin positiivisesti ongelma tilanteissa.

Päivä 20

Tukipartiossa ollaan asiakkaiden lisäksi tekemisissä myös eri verkostojen kanssa ja yhteistyö heidän kanssaan on parhaimmillaan molemmin puolista tukemista, jolla edesautetaan mahdollisimman tehokasta ja vaikuttavaa työskentelyä yhteisen asian hyväksi. Rikosseuraamuslaitos käyttää paljon ulkopuolisia yhteistyötahoja esimerkiksi valvottuun koevapauteen sijoitettujen kuntoutuksen ja asumisen järjestämiseen. Tukipartio työskentelee läheisesti näiden eri yksiköiden kanssa ja yhteistyöllä huolehtivat valvotun koevapauden ehtojen ja kuntoutus tavoitteiden täyttymisestä. Yhteistyöhön voi kuulua esimerkiksi molemminpuolista päihdetestausta, jolla

tuetaan ja kontrolloidaan asiakkaiden päihteettömyyttä ja asumisyksiköiden sekä rikosseuraamuslaitoksen sääntöjen noudattamista.

Voiko valvontakäynnillä tai asiakastapaamisella samanaikaisesti tukea ja kontrolloida? Valvontatapaamisiin kuuluu poikkeuksetta keskustelua asiakkaiden kanssa ja keskustelut voivat pitää sisällään tukevia ja kontrolloivia elementtejä. Esimerkiksi tällaisessa keskustelussa voidaan käydä läpi tilannetta, jossa asiakas on rikkonut valvotun koevapauden ehtoja unohtamalla soittaa päivittäisen valvontapuhelun, mutta on onnistunut unohduksen jälkeen pitämään säännöstä kiinni ja löytänyt keinot unohduksen välttämiseksi. Tukipartion suorittamat päihdetestaukset ovat hyvä esimerkki sellaisesta toiminnasta, jossa samanaikaisesti tuetaan ja kontrolloidaan asiakasta. Päihteettömyyden valvonta on omalta osaltaan päihteettömyyden tukemista ja siihen liittyy usein myös moninaisia keskusteluja ja motivointia, joilla vahvistetaan asiakkaiden motivaatiota ja sitoutumista päihteettömyyteen.

Päivä 21

Tämäkin päivä olisi pitänyt sisällään Rikosseuraamuslaitoksen uuden asiakastietojärjestelmä Rotin opiskelua, koska työvuorotaulukon mukaan olisin ollut tänään yksin, mutta sain onnekseni mukaani päiväksi yhdyskuntaseuraamustoimistolla perehtymisjaksolla olevan rikosseuraamusalan tutkinto-opiskelijan. Onnistuneella perehdytyksellä on merkittävä rooli opiskelijoiden oppimisen tukemisessa, sillä työssäoppimisen lomassa perehdyttäjä voi tukea ja kontrolloida heidän oppimiaan asioita käytännössä. On tärkeää osata siirtää koulussa opitut asiat käytännön työelämään, jolloin työtä tehdään oikein, laillisuuden periaatteita noudattaen ja mahdollisimman tehokkaasti, mutta kuitenkin työntekijälle mielekkäästi.

Kuuntelun ja kuultujen asioiden esiin nostaminen ovat yllättävän merkittävässä roolissa, kun puhutaan tukemisesta ja motivoinnista. Tukipartion asiakkailla ei välttämättä ole ollut elämässään paljoa sellaisia asioita, joista he olisivat voineet olla ylpeitä tai jotka olisivat pitäneet sisällään positiivisia asioita. Keskustellessa asiakkaiden kanssa on tärkeää olla läsnä ja pitää niin sanotusti aistit avoimina, jotta voi mahdollisuuksien mukaan nostaa esiin sellaisia asioita, joilla voidaan tukea asiakkaan kehitystä ja kannustaa jatkamaan positiivisella tiellä tai auttaa esimerkin keinoin asiakasta näkemään positiivisia asioita heidän teoissaan. Asiakas voi esimerkiksi kertoa, että hänelle tarjottiin jatkosopimusta toimintavelvoitepaikalla valvotun koevapauden päättymisen jälkeen, mutta samassa lauseessa hän kertoo, ettei oikein osaa tehdä mitään. Keskustelun lomassa asiakasta voi haastaa miettimään sitä seikkaa, että miksi hänelle tarjottiin paikkaa, jos hän ei kerta osaa mitään, vai voisiko asia kuitenkin olla niin, että hänet halutaan pitää, koska hän on ahkera ja osaava työntekijä?

Uudet ja näin ollen tuntemattomat asiakkaat ovat mielenkiintoisia, kun pohtii heidän kanssaan tapahtuvia kohtaamisia tuen ja kontrollin näkökulmasta. Miten siirtää käytäntöön ennakkotiedoista saatu informaatio, josta saattaa ilmetä mahdollisia tukea ja kontrollia vaativia seikkoja

ja miten tuoda nämä asiat esiin? Omasta mielestäni alkuun voi tutustua rauhassa ja tavallaan katsoa tuoko asiakas tiettyjä asioita esiin ja mahdollisen tilaisuuden tullen tarttua niihin tai vaihtoehtoisesti voi ohjata keskustelua siihen suuntaan kuin kulloinkin on tarpeen. Hyvällä, avoimella ja motivoivalla kommunikoinnilla on merkittävä rooli, kun aloitetaan työskentelemään uusien asiakkaiden kanssa, sillä jo alkumetreillä luodaan pohja toimivalle yhteistyölle, jonka varaan voidaan myöhemmin rakentaa tukea ja kontrollia sisältävä vuorovaikutussuhde.

Päivä 22

Tuen ja kontrollin suhde, sekä sen tarve vaihtelevat huomattavasti eri asiakkaiden välillä. Toisille riittävä valvonnan taso voi olla satunnaiset tapaamiset ja niiden aikana tapahtuvat keskustelut, kun taas toisten kohdalla valvontakäyntien välit on pidettävä tiiviinä ja joillekin asiakkaille intensiivinen päihdevalvonta on oleellinen osa tukea ja kontrollia. Ajoittain tukipartion valvottaviksi tulee asiakkaita, joilla on vankilan ja sen henkilökunnan, sekä heidän suorittaman arvioinnin perusteella selkeä tarve tiiviimmälle valvonnalle tai korostetulle tukemiselle. Esimerkiksi vankilat saattavat ilmoittaa huolensa asiakkaan mielenterveyteen liittyvistä ongelmista, joihin tukipartion olisi hyvä kiinnittää huomiota, kun työskennellään kyseisen asiakkaan kanssa. Huomionarvoisia seikkoja voi olla yleiseen vointiin, mielialoihin ja muihin mahdollisiin seikkoihin liittyvät huomiot. Esimerkkinä muista huolen, havainnoinnin ja keskustelun aiheista voisi nostaa lapset. Lapset usein nousevatkin melko luonnollisesti keskustelun aiheeksi asiakkaiden kanssa oli kyse sitten iloista, suruista tai murheista. Ajoittain tulee eteen myös sellaisia tilanteita, joissa tukipartion ohjaajien täytyy miettiä, onko tilanteessa tarvetta lastensuojelullisille toimenpiteille. Olisikin ehkä syytä miettiä olisiko tässä lisäkoulutuksen tai ainakin yhteistyön tehostamisen paikka lastensuojelun ja tukipartioiden välille? Koulutuksessa voitaisiin käydä läpi esimerkiksi lastensuojeluilmoituksen tekoa, havainnoitavia asioita sekä prosessia yleisellä tasolla, jotta mahdolliset lastensuojelulliset tarpeet eivät jää huomioimatta.

Ajoittain tulee mietittyä mitä tulisi tehdä, jos asiakas ei ole halukas ottamaan tukea vastaan tai ei ole valmis kunnolla kommunikoimaan. Tällaisissa tapauksissa tulee miettineeksi, millaista yhteistyö kyseisen henkilön kanssa on ollut seuraamusta valmistellessa ja onko se muuttunut kielteisemmäksi seuraamuksen aikana? Asiakkaan työntekijät osaavat usein vastata kysyttäessä näihin kysymyksiin, mutta välttämättä hekään eivät aina osaa antaa selkiyttävää vastausta. Näissä tapauksissa tukipartion ohjaajia auttavat asiakkaista saadut selkeät ennakkotiedot, jolloin osaa suhteuttaa tarvittavan tuen, kontrollin ja motivoinnin määrän. Aina ihmisten kanssa työskennellessä on mahdollista, että niin sanotut kemiat eivät kohtaa ja yhteistyö on hankalampaa, mutta työntekijänä ei ole mahdollista luovuttaa, vaan on löydettävä keinot toimia. Mielestäni tällaisissa tapauksissa auttaa työntekijän kokemus, hyvät vuorovaikutustaidot, osaminen sekä vahva itsetuntemus.

Päivä 23

Ajoittain tukipartion ohjaajille tulee vuoroja, joiden aikana he toimivat yhdyskuntaseuraamus-toimiston päivystäjinä. Pääasiallisesti työtehtävät pitävät sisällään yhdyskuntapalvelua suorit-tavien asiakkaiden palvelukertojen varmentamista, joko puhelimitse tai toimipaikka käynnein ja päivystyspuhelimeen tulevien soittojen vaativat toimenpiteet. Niissä tapauksissa, joissa pal-velu varmennetaan puhelimitse, ei rikosseuraamuslaitoksen edustaja ole itse yhteydessä asiak-kaaseen, vaan yhteydenpito tapahtuu toimipaikan edustajan kanssa. Toimipaikalle suuntautu-neilla käynneillä ollaan kontaktissa asiakkaaseen ja toimipaikan edustajaan.

Voisiko tukipartio ottaa enemmän roolia yhdyskuntapalveluiden suhteen ja miten se voitaisiin toteuttaa? Helppo vastaus olisi tietysti, että voisi, mutta silloin se toisaalta olisi pois muusta työstä ja heikentäisi uskottavaa toimintaa valvotun koevapauden ja valvontarangaistuksien osalta. Palvelupaikoilla käynnit ovat hyvä keino olla kontaktissa eri osapuoliin ja osoittaa näky-vää tukea ja kontrollia niin asiakkaille kuin yhteistyötä tarjoaville tahoille. Yleisesti yhdyskun-tapalvelua suorittavien palvelupaikkojen henkilökunta on ollut todella tyytyväisiä tukipartion käynneistä ja he ovatkin sanoneet, että pelkällä käynnillä ja keskusteluilla saattaa olla todella rauhoittava ja motivoiva vaikutus. Mielestäni on oleellista, että toiminnalle annetaan kasvot ja näin ollen luodaan yhteistyökumppaneille sellainen mielikuva, että heistä ja heidän toiminnas-taan välitetään.

Viikkoanalyysi

Laki valvotusta koevapaudesta (2013/629) ja sen 30§ määrittelee rikosseuraamuslaitoksen vir-kamiehen tehtäväksi tukea ja valvoa koevapauteen sijoitettua. Tehtävät pitävät sisällään yh-teydenpitoa sekä ennalta ilmoitettujen ja ennalta ilmoittamattomien valvontakäyntien suorit-tamista kotiin, toimintavelvoitteeksi merkattuun paikkaan tai muuhun soveltuvaan paikkaan, yhteydenpitoa samassa asunnossa asuviin henkilöihin tarpeen vaatiessa, koevapauteen sijoitet-tujen valvontaa, sekä koevapauteen sijoitetuille laissa säädettyjen velvollisuuksien noudatta-misen valvontaa. Laissa määritellyt tehtävät tulee suorittaa niin, ettei niistä aiheudu tarpee-tonta haittaa.

Oleellisena osana tukea ja kontrollia on asiakkaiden kotiin tehtävät valvontakäynnit, jotka ku-ten nimikin jo kertoo, tehdään asiakkaiden koteihin. Näillä käynneillä on mahdollista tehdä havaintoja asiakkaiden arjesta ja kotioloista, sekä tarvittaessa suorittaa esimerkiksi päihdeval-vontaa ilman, että se aiheuttaisi häiriötä. Osa kotikäynntejä on vuorovaikutus perheiden kanssa, mikä on hyvin luonnollista kodin olosuhteissa. Oman haasteensa kotiin tehtävissä valvontakäyn-neissä tuovat lemmikki eläimet, joiden suhtautumisesta vieraisiin ei aina voi ennalta tietää. Onkin hyvä kysyä ennakkoon ennen asuntoon menemistä siellä mahdollisesti olevista eläimistä ja ulkopuolisista ihmisistä. Näin saadaan taattua tai ainakin parannettua työturvallisuutta.

Toimintavelvoitepaikoilla suoritettavat valvontakäynnit tarkoittavat asiakkaiden suunnitelmiin kirjatuille toimintavelvoitepaikoille tehtäviä käynntejä. Nämä käynnit pitävät sisällään vuorovaikutusta asiakkaan kanssa ja samalla saadaan tarkastettua, että asiakas on hänelle määritetyllä paikalla. Toimintavelvoitepaikkoja voi olla hyvinkin erilaisia kuten esimerkiksi työ-, koulutus- ja kuntoutuspaikat. Näillä käynneillä otetaan erityisen tarkkaan huomioon se, ettei heitetä turhaan huomiota vaan otetaan tarvittaessa asiakkaan toiveet huomioon.

Tukipartion ohjaajan suorittamat tukeen ja kontrolliin liittyvät toimenpiteet voivat olla hyvin yksinkertaisia, mutta niillä voi olla kokonaisuuteen suhteutettuna merkittävä rooli. Jo pelkällä avoimella, rakentavalla, motivoivalla ja monipuolisella keskustelulla voi olla suuri merkitys asiakkaan tukemisessa, sillä esimerkiksi joissain tapauksissa tukipartion ohjaajat voivat olla ainoita henkilöitä vankilan ulkopuolella, joille asiakkaat voivat rehellisesti kertoa mielessään liikkuvia asioita ja ajatuksia, sillä he eivät välttämättä ole kertoneet muille ihmisille taustoitaa tai tekemistään asioista. Useat asiakkaat ovat jopa sanoittaneet tuntemuksiaan siitä, kuinka he kokevat tukipartion käynnit positiivisiksi kohtaamisiksi, koska silloin he voivat avoimesti keskustella ja tuulettaa tuntojaan sekä olla avoimesti omia itsejään.

Valvottuun koevapauteen ja valvontarangaistukseen sijoitetut eivät saa käyttää huumausaineita, alkoholia eivätkä muita päihdyttäviä ainetta tai olla päihdyttävien aineiden vaikutuksen alaisena. Koevapauteen ja valvontarangaistukseen sijoitetut ovat veloitettuja päihteettömyyteen, jonka valvomiseksi heidän on vaadittaessa annettava virtsa- tai sylkinäyte tai suoritettava puhalluskoe. (2013/629, 18-19§ & 330/2011, 14-15§.) Tukipartion suorittama päihdevalvonta voidaan nähdä toiminnaksi, jolla samanaikaisesti tuetaan ja kontrolloidaan Rikosseuraamuslaitoksen asiakkaita heidän pyrkimyksessään noudattaa päihteetöntä elämää. Päihdetestaukset ovat osa valvontakäynntejä ja niistä kerrotaan asiakkaille jo seuraamusten valmistelun yhteydessä ja tukipartio kertoo käytännöt ensimmäisillä valvontatapaamisilla.

Rikosseuraamuslaitoksen ja näin ollen tukipartion asiakkaista noin 80 prosentilla ilmenee ongelmia päihteiden kanssa ja päihdeongelmaa voidaan pitää yhtenä keskeisenä tekijänä, joka pitää yllä rikollista elämäntapaa. Rikosseuraamuslaitoksen asiakkaille laadittavassa rangaistusajan suunnitelmaa laadittaessa otetaan huomioon useita päihteisiin liittyviä tekijöitä ja keinoja niihin vaikuttamiseen, sillä esimerkiksi vankeusaika koetaan hyvänä hetkenä pysähtyä ja miettiä mahdollisia keinoja päihdeongelman ratkaisuun. (Rikosseuraamuslaitos 2020f.)

Ennen valvottua koevapautta vangit ovat olleet kontrolloidussa ympäristössä vankilassa, jossa houkutukset ja mahdollisuudet päihteiden käyttöön ovat olleet minimaaliset. Koevapauden alkaessa heidän tulee kyetä siirtämään esimerkiksi kuntoutusohjelmista saamansa opit päihteettömään arkeen ja se saattaisi olla haastavaa ilman tukea ulkopuolisilta henkilöiltä. On tärkeää, että asiakkaat saavat tukea muutosprosessissaan, sillä vuorovaikutuksellisuudella on merkittävä rooli kuntouttavassa työssä. (Rantanen & Lindqvist 2018, 6-13). Tähän vuorovaikutukselliseen

työotteeseen tukipartio voi antaa oman panoksensa heidän suorittamien valvontakäynteihin liittyvien keskusteluiden muodossa. Koevapauteen liittyvällä säännöllisellä rytmillä, joka luodaan viikkoaikatauluilla, valvontasoitoilla ja liikkuma-ajoilla on myös selkeä merkitys tuettaessa asiakkaan paluuta arkeen ja osaksi yhteiskuntaa, sillä näin saadaan vahvistettua asiakkaiden arjen hallintaa ja koevapauden aikana ehkäistyä tilanteita, joissa voisi ajautua esimerkiksi päihdemyönteisiin tilanteisiin. Tukipartion toiminta voi parhaimmillaan toimia erinomaisesti uusintarikollisuuden ja päihdeettömyyden tukemisessa ja kontrolloimisessa, jos se vain toteutetaan oikein ja siinä otetaan huomioon valvonnan lisäksi kuntoutuksellisia elementtejä. (Rantanen ym. 2018, 14-16).

Tukipartion ohjaajien tuen ja kontrollin rooli yhdyskuntapalvelua suorittavien asiakkaiden osalta on lähtökohtaisesti suhteellisen pieni, mutta tarvittaessa siihen voidaan tehdä muutoksia ja ohjaajat voivat osallistua näkyvämmiin toimintaan. Esimerkiksi tukipartion ohjaaja voi valvojan pyynnöstä käydä virka-ajan ulkopuolelle ja viikonloppuisin toimintavelvoitepaikalla ja keskustella asiakkaan sekä toimintapaikan yhteyshenkilön kanssa mahdollisista esiin tulleista ongelmista tai huomiota vaativista asioista. Tukipartio voi käydä toimintavelvoitepaikoilla myös virka-aikana, jos asiakkaan valvoja on estynyt ja käynnit eivät haittaa tukipartion normaalia toimintaa. Ajoittain tulee myös tilanteita, joissa suorituspaikoilta tulee ilmoitus, jossa epäillään esimerkiksi suorittajan päihtymystä, ilmoitetaan haitallisesta tai epäasiallisesta käytöksestä tai muusta ehtoja rikkovasta toiminnasta. Näihin tilanteisiin reagoidaan niiden vaativalla tavalla.

Sähköisen valvonnan avulla toteutettu asiakkaiden valvonta tuo mukanaan useita positiivisia seikkoja esimerkiksi se lisää valvonnan uskottavuutta, sen toteuttaminen on suhteellisen helppoa ja yksinkertaista, se on huomattavasti halvempaa kuin vankilassa suoritettujen tuomioiden ja sen avulla mahdollistetaan syrjäytymisen ehkäisemistä ja kuntoutusta. Jotkut asiakkaat saattavat kokea sähköisen valvonnan leimaavaksi ja hankalaksi, koska joutuvat kantamaan valvontapuhelinta mukanaan ja pitämään jalkapantaa, noudattamaan asetettuja rajoja esimerkiksi liikkuma-alueen ja aikataulujen suhteen. Yleisesti ne henkilöt, jotka kokevat sähköisen valvonnan ja sen säännöt hankalaksi ovat keskustelujen perusteella kuitenkin sitä mieltä, että se on vankeustuomioon verrattuna erinomainen vaihtoehto.

Valvottuun koevapauteen tai valvontarangaistukseen sijoitettua valvotaan asuntoon asennettavilla, haltuun annettavilla taikka hänen ylleen ranteeseen, nilkkaan tai vyötärölle kiinnitettävillä teknisillä välineillä ja niiden yhdistelmillä. (2013/629, 7§ & 330/2011, 6§.) Rikosseuraamuslaitoksen tavoitteena olevan asiakkaiden tuen ja kontrollin mahdollistamisessa sähköinen valvonta on vain yksi pieni palapelin palanen, mutta sen merkitystä ei pidä väheksyä.

Oikeusministeriön vuonna 2006 asettaman työryhmän tavoitteena ja tehtävänä oli selvittää sekä valmistella ehdotus sähköisten valvontamenetelmien käytöstä seuraamus- ja

pakkokeinojärjestelmänä. Selvityksessä paneuduttiin mahdollisiin vaihtoehtoihin ja niiden tuomiin etuihin sekä haittoihin, jotka osaltaan pohjautuivat kansainvälisesti hankittuun kokemukseen ja tutkimuksiin. Työryhmä toi tutkimuksessaan esiin sähköisen valvonnan etuja verrattaessa sitä vankeudessa suoritettavaan tuomioon. Työryhmä nosti esityksessään ilmi esimerkiksi vankiloiden yliasutuksen vähentämisen, vankeustuomioiden mukanaan tuomien haittavaikutusten vähentämisen, rikollisesta elämäntavasta irrottautumisen tukemisen, uusintarikollisuuden vähentämisen, perhe- ja sosiaalistsuhteiden ylläpitämisen ja työ- ja opiskelupaikkojen säilyttämisen. Sähköiseen valvontaan asetetut voidaan myös sijoittaa mahdollisuuksien mukaan asumaan yksiköihin vankilan ulkopuolelle, joissa on mahdollista työstää mielenterveys- ja päihdeongelmaa, jonka avulla voidaan edesauttaa ongelmien käsittelyä ja uusintariskin madaltamista. (Oikeusministeriö 2007.)

5.6 Viikko 6: Tuki, kontrolli ja vastuuvirkamiesmalli

Viikkosuunnitelma

Viikkosuunnitelmaa miettiessäni ja suunnitellessani suuntaviivoja tälle viikolle, palasin mielestäni koko ajan edelliseen viikkoon ja sen teemaan. Tuen ja kontrollin roolin pohdinta osana tukipartion ohjaajan työtä saa siis jatkoa, koska siitä jäi mielestäni paljon asioita käsittelemättä ja se on kuitenkin oleellinen osa ohjaajien tekemää työtä Rikosseuraamuslaitoksen virkamiehinä. Tuen ja kontrollin teeman lisäksi pohdin Rikosseuraamuslaitoksella käyttöön otetun vastuuvirkamiesmallin ja sen itseopiskelumateriaalin tuomaa lisäarvoa työntekoon. Tälläkään viikolla en niinkään keskity kuvaamaan päivittäisiä työtehtäviä vaan keskityn enemmän niiden aikana tekemiini havaintoihin ja ajatuksiin, joita nousee esiin teeman mukaisesti.

Päivä 24

Valvottujen koevapauksien kestot vaihtelevat muutamasta viikosta aina kuuteen kuukauteen ja kaikkeen siitä väliltä, josta esimerkkinä on tänään loppunut maksimi 6 kuukauden valvottu koevapaus ja aamulla alkanut kolmen viikon koevapaus. Etelä-Suomen tukipartiossa on yleisesti käytäntönä käydä valvontakäynnillä heti koevapauden alussa, jolloin niin sanotusti tutustutaan sekä käydään käytänteet läpi ja viimeinen käynti suoritetaan aivan koevapauden viimeisinä päivinä, jolloin käydään viimeinen lyhyt keskustelu ja toivotetaan hyvät jatkot. Ajoittain viimeisellä kerralla käyty keskustelu saattaa pitää sisällään valvottavilta kierrellen tai suoraan annettua palautetta, joka voi kohdistua vankiloiden tai tukipartioiden toimintaan. Olisi mielestäni hyvä löytää keinoja, joilla saisimme rohkaistua asiakkaita antamaan enemmän rakentavaa palautetta, jotta voisimme mahdollisesti kehittää tukipartion toimintaa entisestään.

Ajoittain asiakastapaamisten jälkeen ja muutoinkin työpäivän aikana tulee miettineeksi perusteita ja perusteluita, joiden pohjalta asiakkaat päästetään suorittamaan valvottua koevapautta. Omasta mielestä joidenkin asiakkaiden lähtökohdat onnistuneelle koevapaudelle

saattavat näyttäytyä joissain tilanteissa heikkoina tai jopa olemattomina ja ennakkoon saatujen tietojen ja itse tehtyjen havaintojen perusteella mielikuva tästä ajoittain vahvistuu. Näissä tapauksissa olisi todella tärkeää saada tarkkaa lisätietoa asiakkaan työntekijältä, jotta onnistuneen koevapauden mahdollisuuksia saataisiin kohotettua oikeilla ja kohdennetuilla työmenetelmillä. Kenenkään näkökulmasta ei mielestäni ole järkevää tehdä työtä, jolla ei ole selkeää tarkoitusta, sillä siinä hukataan resursseja ja aikaa niiltä, jotka ovat selkeästi tuen ja kontrollin tarpeessa ja ovat kykeneviä ottamaan sitä vastaan. Joskus ei vain voi olla miettimättä sitä, että lähetetäänkö jotkut asiakkaat esimerkiksi valvottuun koevapauteen vain tilastojen takia.

Päivä 25

Tänään tuntui olevan taas sellainen päivä, ettei mikään onnistu, eikä mikään pelaa. Työnteon motivaatio voi ajoittain olla koetuksella, kun tuntuu ettei mikään mene niin kuin on suunniteltu ja joka käänöksessä tulee vastaan umpikuja. Ihmisten kyky sietää vastoinkäymisiä ja ongelmia vaihtelee yksilöittäin, mutta kaikille on tärkeää pystyä jakamaan niitä ja saada tukea ympärillään olevilta ihmisiltä. Työyhteisön sisäisellä ja esimiehen antamalla tuella on merkittävä rooli motivaation herättelyssä ja ylläpitämisessä, sillä toimiva yhteisö on aina tehokkaampi kuin yksilö ja usein yhdessä onkin mahdollista löytää ratkaisu esiin nousseisiin ongelmiin tai ainakin päästään lähemmäksi ratkaisua. Tälläkin kertaa laitteisiin liittyvät ongelmat saatiin selätettyä, kiitos osaavan työporukan ja pystyimme aloittamaan varsinaisen työnteon hieman normaalista aikataulusta jäljessä.

Tuki ja kontrolli näyttäytyivät tänään valvontatapaamisilla, asiakkaiden kanssa käytyjen keskusteluiden ja niihin liittyvän motivoinnin muodossa. Vuorovaikutusta, läsnäoloa ja oikein kohdennettua motivointia voidaankin pitää tärkeimpinä tukipartion ohjaajan työkaluina. Työvuoron aikana käydyillä asiakastapaamisilla voi yllättäen tulla eteen sellaisia keskusteluita, joihin ei osaa varautua, mutta ne pitää pystyä hoitamaan hyvällä ja ammattimaisella otteella. Asiakkaiden elämässä ja arjessa voi tapahtua suuriakin myllerryksiä koevapauden aikana, kuten ihmisillä yleensäkin ja joissakin tapauksissa tukipartion ohjaaja saattaa olla ensimmäinen henkilö, jonka kanssa niistä keskustellaan. Hyvistä vuorovaikutustaidoista, kokemuksesta ja koulutuksesta on usein hyötyä tällaisissa tilanteissa, jotta asiakkaalle tulee sellainen olo, että hän tulee kuulluksi. Miten tukea asiakasta vaikeissa asioissa ja kuinka reagoida kuulemaansa esimerkiksi asiakkaan kertoessa läheisen kuolemasta tai vakavasta sairaudesta? Näihin tilanteisiin olisi hyvä kohdentaa myös koulutusta, jotta työntekijät olisivat valmiita kohtaamaan erilaisia vuorovaikutustilanteita.

Päivä 26

Meillä Uudenmaan tukipartiossa pidetään normaalitilanteessa joka viikko esimies, ei vaan lähiesihenkilö johtoinen tiimipalaveri, jossa käydään läpi viikon aikana esiin tulleet uutiset, uudistukset, tiedotteet, asiakkaisiin liittyvät asiat ja kaikki muut sellaiset asiat, jotka ovat hyvä

tiedottaa kaikille tiimin jäsenille. Kuluneen vuoden ajan tiimipalavereissa on käyty läpi myös vuosikellon luoman aikataulun mukaisesti vastuuvirkamiesmalliin kuuluvia itseopiskelumateriaaleja, joihin ohjaajat ovat perehtyneet itsenäisesti muun työn ohessa. Jokainen ohjaaja perehtyy valitsemiinsa aihepiireihin itsenäisesti sekä nostaa niistä tiimissä pidettävissä esityksissä esiin sellaisia seikkoja, joiden kokee olevan merkittäviä ja hyödyttävän koko tiimin työskentelyä.

Tänään käsiteltävinä aiheina oli mielenterveys, oppimisvaikeudet ja palvelut lähikunnissa. Esityksissä nostettiin esiin tärkeitä pointteja käsiteltävistä aiheista ja niistä paljastui myös mahdollisesti vartenotettavia työkaluja käytettäväksi arjen työssä. Muutamassa esityksessä esiin nostettiin aihepiiriin kuuluvia lomakkeita ja mobiilisovelluksia, joita voisi mahdollisesti käyttää hyödyksi syventämään työskentelyä tai niitä voi suositella asiakkaille itseopiskeluun.

Valvontakäyntien aikana, niiden välissä sekä kirjausten ja paikannuksen lomassa oli aikaa miettiä ja keskustella työparin kanssa, miten tukipartion ohjaajat voisivat hyödyntää itseopiskelumateriaaleista saatuja oppeja työssään. Selkeää vastausta ei löytynyt, mutta tärkeimpänä pointtina oli ehkä laaja-alaisen tietämyksen lisääntyminen ja vinkit siitä mistä asiakasta voi ohjata hakemaan tietoa ja apua.

Päivä 27

Tämän päivän asiakastapaamisilla päätin jatkaa vastuuvirkamiesmallin itseopiskelumateriaalien tuoreimpien oppien käytön pohtimista ja varovaista kokeilua käytännön työssä. Tukipartion ohjaajan työ on jatkuvaa vuorovaikutusta asiakkaiden kanssa, mutta on yllättävän hankalaa etsiä luonnollista hetkeä ottaa joitain asioita esiin, varsinkin jos se poikkeaa merkittävästi aiemmista vuorovaikutustilanteista. Itseopiskelumateriaalien oppien siirtäminen käytäntöön voisi siis olla ajoittain haastavaa, varsinkin jos niitä ei ole tarkkaan mietitty kaikille ammattiryhmille ja heidän tekemäänsä työhön. Monipuolisen tuen ja kontrollin tarjoaminen asiakkaille on hyvin tärkeää, mutta on myös oleellista miettiä, miten roolit jaetaan sen toteuttamisessa. Mitä kuuluu tukipartiolle, mikä on rikosseuraamustyöntekijän osuus tai miten vankilan ohjaajien rooli näyttäytyy ja kuinka toimitaan yhteistyössä onnistuneen valvotun koevapauden tai valvontarangaistuksen mahdollistamiseksi?

Työvuoron jälkeen miettiessäni itseopiskelumateriaalien käyttöä omassa työssäni, koen sen jollain tasolla mahdolliseksi, mutta ehkä hieman hankalaksi ja vieraaksi. Näin jälkepäin miettiessä koen itselleni ehkä hyödyllisimmäksi asiaksi sen, että olen saanut lisättyä tietämystäni asioista ja käytännön työssä voin hyödyntää sitä havainnoimalla asiakkaita hieman paremmin ja olen ehkä hieman kykenevämpi huomioimaan ongelmia selkeämmin. Järkeväksi toimintataivaksi itselleni näen sen, että autan asiakasta ja hänen työntekijäänsä kirjaamalla tekemäni havainnot tarkasti asiakastietojärjestelmiin, jotta työntekijä voi käydä syventäviä keskusteluita asiakkaan kanssa aiheista, jotka ovat saattaneet aiheuttaa huolestumista.

Päivä 28

Tänään on se päivä, jolloin pidennetyn työajan jakso on omalta osaltani ohi siinä vaiheessa, kun leimaan itseni ulos töistä. Alkuun en uskonut, että pidennetyllä työajalla olisi suurta vaikutusta jaksamiseen tai mihinkään muuhunkaan, mutta sain huomata tuon olettamuksen vääräksi jossain vaiheessa tätä ajanjaksoa.

Pidennetty työaika, siihen liittyvä asiakastietojärjestelmä Rotin ja vastuuvirkamiesmalliin liittyvien itseopiskelumateriaalien opiskelu sekä samanaikaisesti kirjoitettava päiväkirja ovat olleet omiaan aiheuttamaan harmaita hiuksia. Jossain vaiheessa tätä rupeamaa olen huomannut, että on ollut huomattavasti normaalia vaikeampaa löytää iloa, motivaatiota ja intoa työntekoon ja päiväkirjan kirjoittamiseen, kun on väsynyt, nuutunut ja ärtyisä, mikä ei ole minulle missään nimessä normaali olotila. Omalta osaltaan syy on varmasti ollut pidennyssä työajassa ja se myötä vähentyneessä vapaa-ajassa, ja osaltaan uskoisin päiväkirjan kirjoittamisen vaikuttavan jollain tapaa negatiivisesti, koska normaalista poiketen on pakotettu miettimään työhön liittyviä asioita ja sen eri puolia vapaa-ajalla.

Oman osansa alakuloisuudesta on aiheuttanut myös asiakasjärjestelmä Roti ja siihen liittyvä kaikenlainen säättö. On jotenkin turhauttavaa huomata, että on käyttänyt paljon aikaa ja vaivaa sellaiseen asiaan mikä jälleen kerran siirtyy tuntemattomaan ajankohtaan, jonka seurauksena on todennäköistä, että ehtii unohtaa osan oppimastaan ennen järjestelmän julkaisua. Välillä ei voi kuin ihmetellä miten asioita hoidetaan tai jätetään hoitamatta.

Viikkoanalyysi

Tuen ja kontrollin merkitys voi vaihdella todella merkittävästi riippuen siitä missä vaiheessa asiakas on omassa prosessissaan. Vahvan motivaation ja muutoshalukkuuden omaavat asiakkaat voivat selvitä vähemmällä huomiolla ja oikein suunnitellulla työskentelyllä, kun taas kuvainnollisesti keinulaudalla kiikkuvat asiakkaat tarvitsevat vahvaa, oikeisiin asioihin kohdennettua tukea ja tiivistä kontrollia, jotta heidän motivaatiotaan saadaan pidettyä yllä ja tuettua heidän muutostyöskentelyään. Valitettavasti työssä joutuu kohtaamaan myös sellaisia asiakkaita, joiden motivaatio ja resurssit eivät ole sellaisella tasolla, joilla he olisivat kykeneviä suoriutumaan kunnialla seuraamuksensa suorittamisesta, vaikka heihin uhrattaisiin aikaa ja työtä, kuinka paljon tahansa.

Asiakkaiden ja työntekijöiden välistä työskentelyä ja heidän välillään vallitsevaa asemaa määrittelee tietyt lainalaisuudet. Asiakas-työntekijäsuhteen suuntautumista voidaan kuvata orientaatio käsitteellä, jossa myös työ- ja lähestymistavalla on suuri merkitys. Asiakkaan erilaisia orientaatioita asiakas-työntekijäsuhteessa ovat velvollisuusorientaatio, kriisiorientaatio ja muutosorientaatio. Velvollisuusorientaatioissa asiakkaan pääpaino on rangaistuksen suorittamisessa, jonka aikane he hoitavat asioita sovitusti ja positiivisen elämänmuutoksen nähdään

johtuvan järkiintymisestä. Negatiivinen käytös ei välttämättä poistu kokonaan, mutta ne nähdään ei tarkoitettuina tekoina. Kriisiorientaatioissa asiakas ikään kuin ajautuu kriisistä ja tilanteesta toiseen, eikä hänellä ole välttämättä omasta mielestään mahdollisuutta vaikuttaa siihen, vaan ulkopuoliset seikat kuten ihmissuhteet, päihteet ja elämässä tapahtuvat asiat ohjailevat hänen tekemisiään. Muutosorientaatioissa asiakkaalla on vahva halu muutokselle ja hän on valmis työskentelemään sen eteen ja ottamaan apua ulkopuolisilta, jolloin on mahdollista saavuttaa laaja eri elämänalueisiin vaikuttava kokonaisvaltainen prosessi. (Järvinen 2015, 96-98.)

Valvotun koevapauden aikainen valvonta ja siinä käytettävät erilaiset käytänteet tukevat päihteettömyyttä ja sitoutumista siihen, sekä valvonnalla ja jo pelkällä tietoisuudella siitä on myös rikollisuutta ehkäisevä vaikutus. Osa valvotun koevapauden ja valvontarangaistuksen asiakkaista on sanoittanut seuraamuksien sisältämää kontrollia ja tukea jopa helpottaviksi ja vapauttaviksi asioiksi, joilla on ollut merkittävä rooli arjessa jaksamisessa. Näistä asioista he ovat esimerkiksi kertoneet kuinka vapauttavaa on vain olla kotona ja noudattaa viikkoaikataulua ilman painetta siitä, että pitäisi olla jossain. (Rantanen, Lindqvist, Lindström, Vuorinen & Weckroth 2016, 51-55.) Tuomiota edeltäneeseen elämään on saattanut kuulua epäsäännöllinen rytmi, sovittujen asioiden sekä aikataulujen noudattaminen on ollut hankalaa ja ystäväpiiri on voinut olla rikollista käyttämistä edesauttavaa. Valvotun koevapauden aikana pitää noudattaa aikatauluja niin valvontasoittojen, toimintavelvoitteiden ja kotiintuloaikojen suhteen, sitoutua päihteettömyyteen ja muihin ehtoihin, joita suunnitelmaan on kirjattu. Seuraamuksen aikana on myös mahdollista katkaista aiempia siteitä edelliseen rikosmyönteiseen ystäväpiiriin ja löytää uusia positiivisia verkostoja ympärille.

Ihmiset toivovat saavansa palautetta tekemästään työstä täsmällistä ja suoraa palautetta, jotta he voisivat varmasti tietää ovatko he onnistuneet tekemässään työssä. Kannustavalla palautteella edesautetaan onnistumisia, lisätään edistymisen tunnetta, saadaan lisättyä itsetuntoa ja innostetaan sekä vahvistetaan työn merkityksellisyyttä. (Palkeet 2019.) Tukipartio ja sen ohjaajat saavat pääsääntöisesti positiivista palautetta sekä kiitoksia reilusta, ammattimaisesta ja hyvän tuulisesta toiminnasta. Positiivista palautetta tulee yllättäen myös sellaisilta asiakkailta, joiden kanssa tehdyssä työssä on ollut joitain kuoppia matkan varrella. Esimerkiksi tukipartion asiakkaalta ottama päihdetesti on positiivinen ja asiakas on jouduttu kuljettamaan vankilaan. Vankilassa hän on käynyt työntekijänsä kanssa keskusteluita aiheesta, ja hän on niin sanotusti ottanut itseään niskasta kiinni ja päässyt takaisin valvottuun koevapauteen, jonka jälkeen hän on suoriutunut lopusta koevapaudesta mallikkaasti. Jälkeenpäin asiakas on kertonut, että ilman puhalluskokeessa kärähtämistä, hän olisi varmasti jatkanut salaa juomista ja ajautunut ongelmiin niin kotona kuin työpaikalla. Näissä tapauksissa tuki ja kontrolli ovat toimineet saumattomasti yhteen luoden pohjaa tavoitteiden täyttymiselle ja mahdollisuudelle päihteettömään elämään.

Palautteella ja sen saamisella on merkittävä rooli osaamisen kehittymisessä. Palautetta antaessa voidaan samalla tukea oppimista, asettaa tavoitteita, arvioida tapahtunutta kehitystä ja motivoida sekä tehostaa uusien asioiden ja tavoitteiden saavuttamista. Tunnustusta ja palautetta on tärkeää antaa myös yrittämisestä, suoriutumisesta, oivalluksista ja sitoutumisesta, koska sillä on mahdollista tukea, tehostaa ja kannustaa ihmisen kehittymistä. Oikea aikaisella perusteellisella ja täsmällisellä palautteella sekä tuella voidaan saada vaikeiden ja mahdottomienkin asioiden parissa kamppailevan motivaatiota kohotettua ja näin ollen lisättyä hänen jaksamistaan yrittää. (Palkeet 2019.)

Palautteen saaminen ja antaminen on tärkeää, että ihminen voi oppia ja kehittyä. Tukipartion tapauksessa ohjaajat voivat antaa palautetta asiakkaille koko yhteistyön ajan, mutta harvoin he saavat sitä asiakkailta takaisin kesken tuomion suorittamista. Tämä herättää kysymyksen siitä, että voisiko palautteelle ja sen antamiselle tehdä oman kaavakkeensa tai sähköisen kanavan, jossa asiakkaat voisivat antaa palautetta esimerkiksi vapautuessaan? Helppointa ja avointa palautteen antaminen olisi tietysti useissa tapauksissa nimettömästi, mutta se voisi olla hankalaa toteuttaa ilman oikeaa kanavaa.

Rikosseuraamuslaitoksessa on otettu käyttöön vuoden 2020 alussa vastuuvirkamiesmalli, jonka taustalla on osaamisen kehittämisen näkökulma, koko henkilöstön osaamisen tasalaatuisuus ja tavoitteellinen työskentely moniammatillisessa yhteistyössä. Vastuuvirkamiesmallin käyttöönottoa on tuettu luomalla vankiloille ja yhdyskuntaseuraamustoimistoille itseopiskelumateriaalit, joita suorittamalla virkamiehet perehtyvät laajasti yhteiseen toimintatapaan ja syventävät osaamistaan vuorovaikutuksellisesta ja arvioivasta työvasta. Vastuuvirkamiesmallilla ohjataan kohti tietojärjestelmä Rotin käyttöönottoa, joka on yhtenäistä asiakkuutta konkretisoiva ja asiakkaan kokonaishallinnan mukaista työskentelytapaa tukeva asiakastietojärjestelmä. (Ihanus 2021a.)

Ennen kuin virkamiehet aloittavat itseopiskelumateriaaleihin tutustumisen ja opiskelun, käyvät he rikosseuraamuskeskimiehen kanssa arviointikeskustelun osaamistarpeiden itsearviointin pohjalta. Arviointikeskustelun pohjalta valitaan kolme työskentelyaluetta, joiden opiskeluun virkamies keskittyy ja syventää osaamistaan teemoista, joita niistä nousee esiin. Valittavia teemoja ovat päihteet ja riippuvuudet, arvot, ajattelu ja toiminta, arkielämän taidot, koulutus ja työelämän taidot, terveys ja hyvinvointi, lapset vanhemmuus ja ihmissuhteet, yhteiskuntaan kiinnittyminen ja rikoksettomuus, sekä arvioiva ja suunnitelmallinen rangaistusajansuunnitelmatyö. (Ihanus 2021b.)

Rikosseuraamuslaitoksen vastuuvirkamiesmalliin liittyvä itseopiskelumateriaali pitää sisällään paljon hyödyllistä tietoa, joka sovellettuna voi toimia myös tukipartio ohjaajan asiakastyön tukena. On kuitenkin valitettavaa huomata, että suoranaisesti tukipartio ohjaajille suunnattua materiaalia on todella vähän. Tukipartio käyttää ja opiskelee samoja itseopiskelumateriaaleja

kuin yhdyskuntaseuraamustoimiston rikosseuraamustyöntekijät, joiden työnkuva eroaa ohjaajan työstä verrattain paljon. Pohtiessani miten vastuuvirkamiesmallin itseopiskelumateriaaleja voisi käyttää käytännön työssä, mieleeni tulee ensimmäisenä sana työn tukeminen ja rikastuttaminen. Näillä opeilla saa tuettua työtä, mutta koen kuitenkin, että näin pintapuolisesta opiskelusta ei välttämättä saa tarvittavia työkaluja ja varmuutta niiden käyttöön. Olisikin siis tärkeää, että opiskeluun tarjottavia materiaaleja kohdennettaisiin tarkemmin eri ammattiryhmille tai sitten tarjottaisiin mahdollisuus syvempään opiskeluun, jotta työntekijät voisivat käyttää oppeja varmuudella työssään. Idea on kaunis, mutta mielestäni toteutus jää hieman pintapuoliseksi.

5.7 Viikko 7: Yhteistyö

Viikkosuunnitelma

Tämän viikon tarkoituksena on tarkastella tukipartion ja sen ohjaajien tekemää yhteistyötä eri verkostojen kanssa. Tämä valikoitui teemaksi, koska tälle viikolle oli jo etukäteen suunniteltu useita normaalista arjesta poikkeavia tapahtumia. Tukipartiolla oli yhteistyökokouksia kahden aktiivisesti valvottuun koevapauteen asiakkaita lähettävän vankilan kanssa, sekä asunnon tarkastus yhteistyössä vankilan työntekijän kanssa. Lisäksi tälle viikolle osui Vankilavirkailijain liiton kokous. Tälläkään viikolla en niinkään suoranaisesti kuvaile päivittäisiä työtehtäviä vaan asioita niiden taustalla.

Päivä 29

Uusi viikko alkaa yksinäisellä vuorolla, mutta heti aamusta näyttää siltä, että ylimääräistä aikaa ei taida jäädä hukattavaksi. Ensimmäiseksi aamupalaverin jälkeiseksi tehtäväkseni otan viranomaisradioverkko Virven puhelimien kunnon tarkastamisen ja tarvittavien huoltojen sekä päivitysten tekemisen. Tällä hetkellä pienten huoltotoimenpiteiden tekeminen onneksi onnistuu, sillä saimme Virve huoltokeskuksesta haltuumme helposti rikkoutuville komponenteille varaosia, jotta puhelimia ei aina tarvitsisi toimittaa huoltoon pienten vikojen takia. Aamupalaverissa kävi myös ilmi, että yhteen tietokoneista tarvitsee tehdä päivityksiä ja ohjelmien asetusten säätöä, joten otin sen seuraavaksi toimenpiteekseni Valtion tieto- ja viestintätekniikkakeskus Valtorin työntekijän kanssa, jotta seuraavaan vuoroon tulijoilla olisi kaikki koneet käytössä.

Tietokoneen päivittyessä ja ohjelmien asentuessa oli aikaa perehtyä kolmen uuden tällä viikolla aloittavan valvotun koevapauteen asiakkaan ja yhden valvontarangaistusta suorittavan asiakkaan taustatietoihin. Kaikkien uusien asiakkaiden ollessa ennakkoon tuntemattomia, olisin toivonut lähettäviltä laitoksilta enemmän ensikäden tietoa, jotta asiakkaista saisi luotua paremman kuvan. Tietojen vaihtoa, pyytämistä, sekä kaikkea muuta ajatusten vaihtoa helpottaa merkittävästi, jos toisessa päässä on sellaisia ihmisiä, jotka edes jollain tasolla tuntee. Huominen

päivä tuo tähän taas ehkä hieman helpotusta, koska meillä on yhteistyöpalaveri yhden laitoksen kanssa.

Päivä 30

Tänään töissä on vuorossa normaaleja työtehtäviä valvontatapaamisten merkeissä niin valvotun koevapauden ja valvontarangaistus asiakkaiden kanssa, valtion yhteistyöpalvelu Tiimeriin tallennettujen tietojen päivytystä ja muokkausta sekä yhteistyöpalaveri yhden Uudellemaalle valvottuun koevapauteen asiakkaita sijoittavan vankilan kanssa. Vielä tällä hetkellä palaverit järjestetään etäyhteyksin, mutta varmasti monella on toiveissa, että pian päästäisiin tapaamaan yhteistyökumppaneita kasvotusten.

Tämän päiväisessä yhteistyöpalaverissa vankilan kanssa käytiin läpi sellaisia asioita, joista olisi hyvä yhteisesti tiedottaa ja tietää sekä yritettiin löytää molemmille osapuolille toimivia yhteisiä käytäntöjä. Korona, sen aiheuttamat rajoitukset sekä muutokset toimintaan ja tapoihin toimia puhuttavat edelleen molemmissa yksiköissä, mutta niin vankilassa kuin tukipartiossa katsotaan jo eteenpäin ja mietitään mahdollisia toimia koronan jälkeiselle ajalle. Oman osansa keskustelusta saivat myös mahdollisesti ensi keväänä käyttöön tulevat uudet sähköisen valvonnan laitteet. Positiivista kokouksissa on myös se, että saadaan kasvot sähköpostien ja puheluiden henkilöille, vaikkakin vain kameran välityksellä, jolloin he eivät ole vain nimiä tiedostoissa ja ruudussa.

Päivä 31

Tänään asiakastapaamiset veivät ympäri Uuttamaata koevapaus ja valvontarangaistus asiakkaiden tapaamisten merkeissä ja joka viikkoisen tukipartion tiimin tilalla oli tämän viikon toinen yhteistyöpalaveri vankilan kanssa. Sisällöltään tämänpäiväinen palaveri oli samansuuntainen kuin eilinen, mutta käytännöt ja tavat toimia eri vankiloissa ovat hieman erilaisia, joten se vaikuttaa myös yhteistyöhön ja työtapoihin.

Asiakastapaamisiin vankiloiden ja yhdyskuntaseuraamustoimistojen kanssa tehtävä yhteistyö ja tiedonvaihto vaikuttaa yleensä pelkästään positiivisesti. Tukipartio saa tapaamisiin enemmän tarttumapintaa ja näin ollen pystyy syventämään käytäviä keskusteluja sekä havainnoimaan asiakkaita aiempaa paremmin, kun on jotain mihin pureutua. Esimerkiksi vankilan työntekijä voi informoida tukipartiota huomiottavista asioista, jotka esiintyessään voivat olla huolestuttavia tekijöitä ja näin ollen niihin on hyvä kiinnittää paremmin huomiota tai toisaalta tukipartio voi informoida vankilan tai yhdyskuntaseuraamustoimiston virkamiehiä asioista, jotka kiinnostavat erityistä huomiota vaikkapa poikkeavan käytöksen muodossa. Tukipartion ohjaajilla on erinomainen mahdollisuus havainnoida asiakkaita heidän omassa ympäristössään vankilan ulkopuolella, jolloin asiakkaiden suojakuori on yleensä huomattavasti alhaisempi, kuin esimerkiksi vankilassa.

Päivä 32

Valvotussa koevapaudessa ja valvontarangaistuksessa asiakkailta on olemassa suunnitelmiin kirjattu toimintavelvoite, jonka täyttääkseen he esimerkiksi käyvät töissä, opiskelevat tai osallistuvat kuntoutusohjelmiin eri palveluntuottajien yksiköissä. Tukipartion valvontakäynnit saattavat varsinkin arkisin tapahtua näissä kyseisissä paikoissa, jolloin on tärkeää huomioida se seikka, ettei tapaamisista saa aiheutua kohtuutonta häiriötä tai negatiivista huomiota asiakkaille. Käytännöt tapaamisten suhteen vaihtelevat huomattavasti, sillä aivan kaikki asiakkaat eivät ole kertoneet toimintavelvoitepaikoissa, että he suorittavat jonkinlaista tuomiota ja sen takia onkin tärkeää, että asiakkaan kanssa käydään keskustelu, joko ennakoon tai viimeistään puhelimesta missä käydään läpi mahdolliset toimintatavat tapaamisen järjestämiseksi.

Ajoittain työpäivien aikana suoritettavien valvontatapaamisten yhteydessä tulee eteen sellaisia toimipaikkoja mistä itsellä ei ole mitään tietoa. Tavattavat asiakkaat ovat kyllä yleensä valmiita kertomaan niistä, mutta joskus tuntuu, etteivät he itsekkään täysin tiedä missä ovat ja mikä kyseisen paikan toiminta-ajatus on. Ajoittain tällaisissa niin sanotuissa uusissa paikoissa myös toimipaikan henkilökunta on vastavuoroisesti uteliasta tietämään tukipartion toiminnasta, jolloin he saattavat tulla asiakkaan mukaan valvontatapaamiselle ja niissä hetkissä saamme vaihdettua ajatuksia ja esiteltyä toimintaamme puolin ja toisin. Tällaisilla ajatusten vaihdoilla ja verkostoitumisella on yllättävän suuri vaikutus myös uskottavan tuen ja kontrollin suhteen, sillä näin asiakkaat näkevät ja kokevat, että heidän asioidensa on merkitystä yli toimialarajojen.

Päivä 33

Tänään vuorossa olisi tarkoitus suorittaa vankilan ulkopuolelle sijoitetun asiakkaan vapautus, käydä tarkastamassa asunto ja osallistua Vankilavirkailijain liiton (VVL) Helsingin vankilan osaston johtokunnan kokoukseen, sekä käydä mahdollisuuksien mukaan asiakastapaamisilla. Kuulun VVL:n Helsingin vankilan osastoon, vaikka työskentelen nykyään Uudenmaan yhdyskuntaseuramustoimiston (Uudy) alaisuudessa, koska Uudyssa ei ole omaa osastoaan. Koen että näin voin tuoda muidenkin tukipartiossa työskentelevien liiton jäsenten ääntä kuuluviin kokouksissa ja myös toiseen suuntaan tuoden uutisia liitosta kentälle.

Tukipartion ohjaajille tulee usein seuraamuksia valmistelevalta työntekijöiltä pyyntöjä asunnon tarkastuksista. Yleensä tukipartio hoitaa ne itsenäisesti, joko asiakkaan tai jonkun hänen läheisen kanssa. Mielestäni näitä tilanteita voisi tehostaa ja käyttää niitä asiakkaiden verkoston luomiseen. Esimerkiksi asunnon tarkastus yhteistyössä työntekijän kanssa, joka valmistelee valvottua koevapautta tai valvontarangaistusta. Yhteistyössä toteutettu asunnon tarkastus antaa mahdollisuuden reaaliaikaiselle ajatusten vaihdolle ja pelisääntöjen läpi käymiselle yhdessä asiakkaan, työntekijän ja tukipartion ohjaajien kanssa. Näihin tilanteisiin voisi ottaa mukaan myös tarvittaessa sellaisia yhteistyötahojen edustajia, jotka katsottaisiin oleellisiksi seuraamuksen onnistuneen suorittamisen kannalta.

Viikkoanalyysi

Rikosseuraamuslaitoksen yhtenä tavoitteena on vähentää vapautumisvaiheeseen liittyviä eriaseteisia riskitekijöitä suunnitelmallisella vapauttamisella. Yhtenä niin kutsuttuna työkaluna tämän tavoitteen saavuttamiseksi on käytetty valvottua koevapautta ja sitä kautta vapautuikin vuonna 2020 24,3 prosenttia vankeusvangeista, joka on selkeä nousu vuoden 2019 lukuun, joka oli 20,5 prosenttia. (Rikosseuraamuslaitos 2021a, 21.)

Rikosseuraamuslaitoksen toimesta vapauden valmistelu aloitetaan jo hyvissä ajoin ennen kuin heidän tuomionsa loppuu ja valvottu koevapaus on yksi osanen tätä suunnitelmaa, mikäli sen katsotaan tukevan vangin sijoittumista yhteiskuntaan. Vapauttamisen suunnittelussa arvioidaan selviytymisedellytyksiä ja palvelutarvetta mikä pitää sisällään asiakkaan sosiaalisen tilanteen kokonaisuudessaan. Tarvittaessa ja vangin suostumuksella valmisteluun otetaan mukaan myös päihdehuolto-, sosiaali-, asunto-, terveys-, sekä työvoimaviranomaisia, jotta saadaan järjestettyä mahdolliset tukitoimet myös siviiliin. Tukipalveluita voi järjestää kunnat ja erilaiset järjestöt, kuten esimerkiksi Kriminaalihuollon tukisäätiö, Silta-valmennusyhdistys ja Kris. (Rikosseuraamuslaitos 2019f.) Tukipartio ja sen ohjaajat ovat yhteydessä ja yhteistyössä useisiin näiden palveluiden järjestäjiin asiakkaiden valvotun koevapauden tai valvontarangaistuksen aikana. Etelä-Suomen tukipartiossa on jo hyvän aikaa sitten havaittu tärkeäksi toimintatavaksi järjestää yhteistyöpalavereita palveluiden tuottajien kanssa, jotta yhteistyöstä saadaan mahdollisimman tehokasta ja kannattavaa molemmille osapuolille.

Ulkopuolisten organisaatioiden, yhteistyötahojen ja viranomaisten tuottamat palvelut ovat merkittävässä roolissa, kun tarkastellaan rikosseuraamusasiakkaiden tarvitsemia tukitoimia. Ulkopuoliset toimijat voivat esimerkiksi tavata vankeja, auttaa asioiden hoidossa, olla apuna vapauden valmistelussa, tarjota palveluita kuntoutukseen, työllistymiseen ja asumiseen liittyvissä asioissa, sekä olla tukena ja motivoimassa elämäntapa muutoksessa. Heiltä voi saada apua jopa vankien lomien ja vapautumisen aiheuttamiin pelkoihin esimerkiksi niin, että tukihenkilö tulee asiakasta vastaan ja on tukena alkumetreillä. (Rikosseuraamuslaitos 2019e.)

Etelä-Suomen tukipartiossa on pidetty yhteistyöpalavereita esimerkiksi Kalliola-konsernin järjestämän Vahvasti tukien-kuntoutuksen, Kriminaalihuollon tukisäätiön vertaistuki Rediksen ja Uudenmaan päihdehuollon kuntayhtymän Ridasjärven päihdehoitokeskuksen Ridiksen kanssa. Näissä tapaamisissa on tutustuttu toistemme toimintaan puolin ja toisin sekä käyty läpi yhteisiä käytäntöjä ja toimintamalleja. Koronan takia nämä yhteistyöpalaverit ovat olleet tauolla, mutta yhteistyö on jatkunut tiiviisti. Ridasjärven päihdehoitokeskus on 54 paikkainen laitospuolinen päihdehuollon yksikkö, joka tarjoaa eripäihderiippuvuuksista ja peliriippuvuusongelmista kärsiville kuntoutusta (Ridis 2021). Vahvasti tukien-kuntoutus on avokuntoutusohjelma päihderiippuvaisille rikostaustaisille henkilöille, jossa pyritään tukemaan asiakkaita rakentamaan oman näköistä ja hyvää elämää ilman päihteitä ja rikoksia (Kalliola 2021). Vertaistuki

Redis on päihderiippuvuuksista ja vankilakierteestä toipuville henkilöille tarkoitettu kohtaamispaikka, joka tarjoaa esimerkiksi vertaistukea ja palveluohjausta sekä monipuolisen tukiverkoston (Krits 2021).

Valvottua koevapautta ja sen yhdenmukaista käyttöä ja käytäntöjä on pyritty yhdenmukaistamaan valtakunnallisella tasolla. Keinoina yhdenmukaistamisessa on käytetty muun muassa vankiloissa käytäviä ryhmäkeskusteluita, joissa on käsitelty edellytysten selvittämistä, valmistelua ja täytäntöönpanoa, sekä on teetetty valtakunnallinen kysely työprosesseista ja menettelyta-voista, sekä valvotun koevapauden yleistä käytöstä. Saadut tulokset on koottu kasaan ja analysoitu, jonka jälkeen ne on esitelty sekä käsitelty Rikosseuraamuslaitoksen aluekeskuksien johtoryhmissä, keskushallinnossa ja valvotun koevapauden työseminaaripäivillä. (Rikosseuraamuslaitos 2021a, 21.)

Yhteistyö niin vankiloiden kuin yhdyskuntaseuraamustoimistojen ja niiden henkilökunnan kanssa on merkittävässä roolissa, jotta tukipartiossa saadaan toteutettua mahdollisimman uskottavaa valvontaa tuen ja kontrollin merkeissä. Yhteistyö ja ajatusten vaihto ainakin Uudenmaan yhdyskuntaseuraamustoimiston kanssa on helppoa ja tehokasta, kiitos yhteisen toimiston. Vankiloiden kanssa tehtävässä yhteistyössä on merkittävää vaihtelua riippuen laitoksesta. Parhaimmillaan se on aktiivista, informatiivista ja tehokasta tietojen sekä ajatusten vaihtoa, kun taas heikoimmillaan yhteyttä ei juurikaan ole ja yhteiset pelisäännöt ovat hieman hukassa.

Koronan mukanaan tuomien rajoitusten hiljalleen poistuessa voidaan yhteistyötä jälleen lisätä ja miettiä uusia toimia sen edistämiseksi. Esimerkiksi tukipartio voisi ottaa aktiivisemman roolin valvotun koevapauden valmistelussa niissä tapauksissa, kun kohdalle tulisi sopiva vahvempaa tukea tarvitseva asiakas. Tukipartio, koevapautta vankilassa valmisteleva työntekijä ja tuleva koevapaus asiakas tapaisivat juuri ennen koevapauden alkua, jolloin tapahtuisi tavallaan saat- taen vaihto. Tässä tilanteessa asiakas tapaisi samalla kertaa vankilan ja tukipartion henkilökun- taa ja voisi kysellä käytänteistä, hänen kanssaan käytäisiin myös läpi yhteiset pelisäännöt ja tulevat tavat toimia eri tilanteissa. Tällaisella käytännöllä saataisiin todennäköisesti vähennet- tyä turhaa edes takaisin soittelua, säätöä asioista ja väärinkäsityksiä puolin ja toisin.

Tukipartion ja eri yksiköiden välisellä yhteistyöllä saadaan vähennettyä epäyhtäläisyyttä ja näin ollen tarjottua asiakkaille tasavertaiset mahdollisuudet tuomionsa suorittamiseen. Syitä mah- dolliselle käytäntöjen epäyhtenäisyydelle voi olla useita, ensisijaisena syynä voidaan pitää epäyhdenmukaista vankeuslain soveltamista ja tulkintaa eri yksiköissä. Vankeuslakia tulkitsee laaja joukko virkamiehiä mistä seuraa se, että yhdenmukaiseen tulkintakäytäntöön on liki mah- doton päästä. (Oikeusministeriö 2019,31.) Yhteistyössä luodut pelisäännöt ja linjaukset autta- vat pääsemään edes hieman lähemmäksi yhdenmukaisuutta ja näin ollen tasa-arvoa asiakkaiden kanssa tehtävässä työssä. Kiitos koronan Rikosseuraamuslaitoskin on ottanut osaksi työtään etäyhteyksin järjestetyt kokoukset ja koulutukset. Etäyhteydet mahdollistavat laajemman

yhteistyön yli maakuntarajojen ja näin ollen on helpompaa pyrkiä kohti yhteisiä tulkintoja ja yhtenäisempää lopputulosta.

5.8 Viikko 8: Turvallisuus ja yhteistyö

Viikkosuunnitelma

Tällä viikolla Rikosseuraamusalan koulutuskeskuksella järjestetään kolme päiväiset Tukipartion valtakunnalliset turvallisuuspäivät, johon osallistuu Etelä-Suomen tukipartion lisäksi tukipartion ohjaajia eri rikosseuraamusalueilta. Koulutuspäivien hengessä tämän viikon teemana jatketaan viime viikkoista yhteistyön tarkastelua ja lisäksi pohditaan voimankäyttöä ja turvallisuutta. Viikolle osuu myös Laurean sosionomi opiskeluihin liittyvä etäopiskelu päivä, jota pohditaan yhteistyön näkökulmasta.

Päivä 34

Tämä päivä on pyhitetty opiskelulle ja erityisesti Laurean rikosseuraamusalan sosionomikoulutukseen pakollisena kuuluvalla yrittäjäyys opintojaksolle. Kyseisellä opintojaksolla tutustutaan yrittäjäyden yhteiskunnalliseen merkitykseen ja toteutetaan ryhmätyönä tiimille oma liikeidea. Tietyllä tapaa kyseinen opintojakso on mielenkiintoinen, mutta sen kuuluminen pakollisena rikosseuraamusalan opintoihin on herättänyt laajaa keskustelua ja ihmetystä opiskelijoiden keskuudessa.

Opintojaksoon kuuluvan ryhmätyön tekeminen vaatii yhteistyötä ja hyvää tehtävien jakoa, jotta se saadaan tehtyä sekä sujuvasti, että ajallaan. Aina se ei ole helppoa ja ryhmän sisäisessä työnjaossa ja kommunikoinnissa voi olla ongelmia. Organisoinnin merkitys ja tärkeys pätee kaikkiin opintojen aikana tehtäviin ryhmätöihin ja se on sovellettavissa myös työelämään. Ryhmässä toimiminen ja toimiva vuorovaikutus siinä ovat avainasemassa, eikä niiden merkitystä sovi unohtaa, sillä pääasiallisesti myös työelämässä toimitaan tiimeissä, joilla on joku yhteinen päämäärä ja aikataulu.

Päivä 35

Tänään alkoivat kolme päivää kestävätkin tukipartioiden valtakunnalliset turvallisuuspäivät, jotka ovat ensimmäiset laatuaan. Päiviä on jouduttu siirtämään useaan otteeseen, kiitos koronan, mutta nyt ne viimein saatiin järjestettyä ja paikalla oli runsas osanotto eri tukipartiosta. Turvallisuuspäivät avattiin Rikosseuraamuslaitoksen Keskushallintoyksikön turvallisuuspuolen puheenvuorolla, jossa pohjustettiin taustasyitä kyseisen koulutuksen järjestämiseen ja käytiin läpi tällä hetkellä pinnalla olevia Rikosseuraamuslaitoksen asioita, jotka koskivat tukipartiota, turvallisuutta ja yleisiä asioita alalta.

Tämän päivän ohjelmaan kuului viranomaisradioverkko Virveen liittyvää koulutusta ja voimankäytön perustekniikoita. Virve koulutuksessa käytiin läpi sen tekniikkaan ja käyttöön liittyviä asioita sekä harjoiteltiin laitteiden käyttöä käytännössä. Aihepiiri nosti esiin paljon keskusteluja ja kysymyksiä, joihin yritettiin löytää yhdessä vastauksia esimerkiksi, miten ja milloin käytetään, millaiset toimintamallit olisivat toimivia, kuka perehdyttää, mistä tukea ongelmien ilmaantuessa. Voimankäyttöön liittyvässä osiossa kävimme tänään läpi voimankäytön käytännön harjoituksia, joka piti sisällään perustetekniikoiden kertausta. Harjoitteluun liittyi myös paljon yhteistä pohdintaa ja asioiden läpi käymistä kouluttajan johdolla, sillä voimankäyttöön liittyy paljon muutakin kuin vain itse suoritus. Turvallisen, rauhallisen ja harkitsevan toiminnan merkitys nousi useasti esiin ja hyvä niin, sillä niiden asioiden tärkeyttä jo pelkästään työturvallisuuden näkökulmasta ei voi mielestäni korostaa liikaa.

Päivä 36

Turvallisuuspäivien toinen päivä alkoi toimivaltaan liittyvällä luennolla, jossa käytiin läpi tukipartion ohjaajien työtä laillisuuden näkökulmasta. Rikosseuraamuslaitoksen ja sen virkamiesten toiminta perustuu lakiin, joissa aika ajoin tapahtuu muutoksia, joten aihe oli hyvin ajankohtainen, mielenkiintoinen ja erittäin aiheellinen. Koulutuspäivien mukaisesti luento oli rajattu käsittelemään vain pääasiallisesti toimivaltaa eri tilanteissa, mutta keskustelut lähtivät rönsyilemään hyvin laajasti, ja niissä tulikin esiin hyvin paljon mielenkiintoisia seikkoja ja esimerkkejä eri tilanteista, joissa lakeja on jouduttua soveltamaan käytännössä.

Toimivalta ja toimintaa yleensäkin säätelevät lait ovat erittäin monimutkainen ja moninainen kokonaisuus, jota on hyvä pysähtyä miettimään ajoittain, jotta välttyttäisiin väärin ymmärryksiltä ja virheellisiltä tulkinnoilta. Tukipartion ohjaajien toimintaa ohjaa lukuisat lait ja on tärkeää, että päivittäisessä toiminnassa ymmärretään mitä lakia, milloinkin pitäisi tulkita. Mielestäni olisi erinomainen idea, jos joku koostaisi niin sanotun tukipartion ohjaajan taskuoppaan, mistä löytyisi esimerkiksi eri tilanteisiin sopivat laki pykälät ja niiden käyttöön liittyviä tulkintoja. Taskuoppaan kokoaminen voisi olla mitä mainioin aihe sosionomi opintojen kolmannen harjoittelujakson kehittämistyöksi tai jopa opinnäytetyön aiheeksi.

Päivän toinen puolisko käytettiin voimankäytön käytännön harjoitteluun, jossa käytiin läpi käsirautojen turvallista käyttöä ja siihen liittyvien tekniikoiden harjoittelua. Kouluttajan johdolla käytiin harjoittelun lomassa samalla keskusteluja toimivallasta eri tilanteissa, jolloin saatiin päivän eri teemat liitettyä toisiinsa ja näin ollen lisättyä yhteistä ymmärrystä asioista laajemmalla mittakaavassa.

Päivä 37

Koulutuspäivien viimeisenä teemana käsitelimme toimintamalleja ja turvallista työskentelyä vaihtelevissa tilanteissa sekä tutustuimme eri rikosseuraamusalueiden tukipartioiden

ajoneuvoihin. Jo ennakkoon oli selvää, että tämänpäiväinen teema tulisi herättämään runsaasti keskustelua ja eri alueiden toimintamallien läpi käymistä. Kouluttajien esiin tuomista teemoista käytiinkin erittäin antoisia ja värikkäitä keskusteluja, jotka voisi tiivistää niin että eri alueilla tehdään pohjimmiltaan samaa työtä, mutta toteutettuna alueille ominaisella tavalla. Eroavaisuuksiin vaikuttaa suuresti esimerkiksi alueiden koot, henkilökunnan ja asiakkaiden määrät, johdon tekemät linjaukset, toimintamallit ja asiakkaiden seuraamusprofiilit.

Päivän koulutuksessa nousi esiin paljon sellaisia asioita, joita ei välttämättä normaalissa arjessa tule mietittyä, mutta niistä keskustellessa havaitsee niiden läsnäolon ja tärkeyden työssä esimerkiksi, miten työparin tuntemus vaikuttaa käytettyihin toimintamalleihin ja turvallisuuteen, työnjaollisesti kuka tekee ja mitä, miten yhteiset pelisäännöt on luotu ja voisiko ne olla valtakunnallisesti yhtenäisemmät ja miten eri tilanteissa toimitaan.

Koulutuspäivien viimeiseksi osioksi jäi ajoneuvoihin tutustuminen ja keskustelu niiden toimivuudesta ja ominaisuuksista. Ulkoisesti eri tukipartioiden autot ovat käytännössä katsoen identtiset, mutta sisätiloiltaan ja varustelultaan niissä on alueellisesti merkittäviä eroja. Ajoneuvojen käytettävyys ja tarkoituksenmukaisuus herättivät laajaa keskustelua, jonka perusteella tekisi mieli sanoa, ettei missään alueella olla täysin tyytyväisiä nykyisiin ratkaisuihin. Yhtä mieltä ohjaajien keskuudessa oltiin siitä, että olisi oleellisen tärkeää saada tukipartioiden ääni kuuluiin niihin työryhmiin, joissa tulevista ajoneuvoista päätetään ja näin ollen saataisiin ajoneuvojen loppukäyttäjien mielipiteet ja kokemukset tuotua esiin valintoja tehdessä.

Viikkoanalyysi

Vuoden 2021 Uudenmaan yhdyskuntaseuraamustoimiston tulostavoitteeseen on kirjattu useita tavoitteita ja keskeisiä toimenpiteitä niiden saavuttamiseksi. Esimerkiksi tukipartiolle on kirjattu seuraavat tavoitteet: kehittää vankiloiden ja tukipartion välistä yhteistyötä valvotun koevapauden prosessissa sekä järjestää ohjaajille kohdennettua voimankäytönkoulutusta ja toimistolle yleisesti on asetettu tavoitteeksi osallistua Aluekeskuksen ja Keskushallintoyksikön järjestämiin laillisuuskoulutuksiin. Laillisuuskoulutuksella pyritään yhdenmukaistamaan asiakastyön käytäntöjä, tukipartion ja vankiloiden yhteistyöllä pyritään yhtenäistämään käytäntöjä, parantamaan yhteistyötä, tiedonvaihtoa sekä asiakastuntemusta ja voimankäytönkoulutuksilla pyritään lisäämään edellytyksiä turvalliselle valvontatyölle. (Rikosseuraamuslaitos 2021c.)

Tällä viikolla järjestetyt valtakunnalliset tukipartioiden turvallisuuspäivät ovat pitkäaikaisen työn ja kentän esittämien toiveiden tulos. Koulutuspäivien ohjelma keskittyi pääsääntöisesti turvallisuuteen sen eri muodoissa. Vaikka pääpaino koulutukselle oli turvallisuudessa, tarjosivat koulutuspäivät erinomaisen mahdollisuuden verkostoitumiselle, ajatusten vaihdolle ja yhteiselle pohdinnalle. Koulutuspäivien runko oli koottu sellaiseksi, että se kattoi laajasti eri osaluokkia teemasta ja mahdollisti avoimet keskustelut niin luennoilla kuin voimankäytön harjoituksissa. Osallistujien keskuudesta tuli järjestäjälle kiitosta hyvistä harjoituksista ja

mielenkiintoisista sekä hyödyllisistä luennoista. Vaikkei laillisuuskoulutus ollutkaan osa virallisia Keskushallintoyksikön tai Aluekeskuksien koulutuksia, koettiin toimivalta ja laillisuus osio todella hyödylliseksi, sillä tukipartiot joutuvat toimimaan usean lain alla ja se saattaa helposti aiheuttaa sekaannusta esimerkiksi juuri toimivallan osalta. Tällaiset kohdennut koulutukset ovat erinomaisia, sillä niissä saadaan jaettava paremmin yksilöityä tietoa osallistujille tietyistä ammattiryhmistä.

Yhteistyöllä ja oppivanorganisaation toimintaperiaatteella toimintaa voidaan jatkuvasti kehittää, saattamalla hyvät sekä toimivat käytännöt ja toimintamallit yleiseen tietoon. Hyvät käytännöt voidaan mieltää sellaisiksi työtavoiksi tai prosesseiksi, joilla päästään hyviin tuloksiin työssä ja se on jollain tapaa dokumentoitu. Dokumentoimalla hiljainenkin tieto saadaan saatettua jokaisen työntekijän ulottuville. (Pelastusopisto 2007, 4.) Tämän viikkoisten koulutuspäivien positiivisena antina voidaankin pitää tiedon jakoa ja jonkinasteisten yhteisten toimintamallien hahmottelua. Miten, milloin, miksi, kuka ja mitä ovat hyviä ajatuksia, kun lähdetään luomaan yhteisiä malleja hyvällä vuorovaikutuksella, yhteisillä pelisäännöillä ja työryhmä työskentelyllä.

Voutilainen (2016, 31-33) tuo opinnäytetyössään ilmi, että tukipartion ohjaajilla on tarve saada koulutusta erilaisiin uhka- ja vaaratilanteisiin. Koulutustarvetta katsotaan olevan esimerkiksi aggressiivisen asiakkaan kohtaamiseen, parityöskentelyyn ja turvalliseen työskentelyyn eri tilanteissa. Usein turvallisuuskoulutus suunnataan laitososuhteisiin ja asiakkaiden kanssa siviilissä ja heidän kotonaan tehtävä työ saattaa jäädä huomiotta. Merkittävässä osassa turvallista työskentelyä on ennakointi, havainnointi, harkinta ja valmistautuminen. Voimankäytön harjoittelulla voidaan tukea turvallista työskentelyä, kun perusasiat ja asiakastuntemus ovat kohdillaan. Voimankäytön tekniikoiden kertaus on oleellinen osa niin virkamiesten kuin asiakkaiden turvallisuutta, sillä jos ajaututaan tilanteeseen, jossa voimakeinoja käytetään, on niitä osattava käyttää oikein ja turvallisesti.

Viranomaisverkko Virve on yksi työkalu turvallisessa työskentelyssä, mutta myös sitä on osattava käyttää aivan kuten esimerkiksi voimankäyttövälineitä, jotta siitä on hyötyä. Virven käytössä, käytännöissä ja valmiudessa käyttöön on eri alueiden välillä merkittäviä eroja ja valtakunnallisilla tukipartion turvallisuuspäivillä järjestetyssä koulutuksessa pureuduttiinkin perusteisiin ja kokeiltiin Virven käyttöä käytännössä. Koulutuksella eri alueiden tukipartion ohjaajien tietämystä Virvestä saatiin hieman yhtenäistettyä ja luotua yhtenäistä linjaa tulevaa varten.

Rikosseuraamuslaitoksen arvoissa on mainittu, että asiakkaita on kohdeltava oikeudenmukaisesti ja tasa-arvoisesti sekä toimeenpanon on tuettava yksilöllistä kasvua ja kehitystä (Rikosseuraamuslaitos 2020e). Mielestäni olisi tärkeää, että nämä arvot koskisivat myös virkamiesten kohtelua ja sen periaatteen mukaisesti eri alueiden tukipartiot saatettaisiin samalle toistensa kanssa ja kaikille tarjottaisiin tasavertaiset mahdollisuudet kouluttautumiseen ja ammatilliseen

kehittymiseen. Esimerkiksi alueiden väleillä on merkittäviä eroja taktisessa ja turvallisessa työskentelyssä sekä voimankäytön osaamisessa, millä on kuitenkin suuri merkitys työturvallisuuden suhteen.

Rikosseuraamuslaitoksessa on perustettu vuonna 2008 ajoneuvotyöryhmä, jonka tehtävänä on suunnitella Rikosseuraamuslaitoksen virkamiesten käyttöön ajoneuvoja, jotka mahdollisimman hyvin vastaisivat loppukäyttäjien tarpeita, ilman että heidän enää tarvitsisi miettiä niiden yksityiskohtia (Uuranmäki 2013, 15). Tukipartion ohjaajat tekevät työtään ihmisten kanssa ihmisten keskellä, mikä tarkoittaa työn olevan erittäin liikkuvaa ja päivien olevan hyvinkin erilaisia. Asiakkaiden sijoittuessa hyvin laajalle alueelle liikkuvat ohjaajat tapaamisten välit autoilla ja autoja voisikin kutsua tukipartion ohjaajien liikkuviksi toimistoiksi.

Etelä-Suomen tukipartion käytössä on tarvittaessa kolme ajoneuvoa, jotka on muokattu siviili-autoista virkamies käyttöön soveltuviksi. Ulkoapäin ajoneuvot näyttävät täysin normaaleilta siviili ajoneuvoilta, lukuun ottamatta reitittimen antennia, näin taataan huomaamaton toiminta liikuttaessa. Ajoneuvojen muutokset pitää sisällään sisätilojen muokkauksen esimerkiksi asiakkaiden kuljetukseen sopiviksi ja tietoteknisten laitteiden asennuksen. Ajoneuvoihin asennettu työssä tarvittavaa teknologia kattaa liikkuvan toimiston tarpeiston, kuten tietokoneet, näytöt, mobiilireitittimet ja viranomaisverkko Virven välineistön ja joillakin rikosseuraamusalueilla varustukseen kuuluu myös tulostin.

Ajoneuvojen hankintaprosessi lähtee liikkeelle yksikön tarpeista, joita mietitään yhdessä rikosseuraamusalueiden ajoneuvovastaavien kanssa, samalla kun mietitään ajoneuvojen varustelutarvetta (Uuranmäki 2013, 16). Valtakunnallisilla tukipartioiden turvallisuuspäivillä käytiin runsaasti keskustelua ajoneuvoista ja niiden käytettävyydestä sekä tarkoituksenmukaisuudesta. Eri rikosseuraamusalueille on hankittu pohjaltaan samanlaiset autot, joiden varustelut eroavat toisistaan, mikä on ajoneuvotyöryhmän periaatteiden mukaista, mutta millään alueella ei loppukäyttäjän mielipiteitä juurikaan ole kuunneltu, eikä käytettävyyttä tai varustelutarvetta ole mietitty yksikkö kohtaisesti.

5.9 Viikko 9: Työturvallisuus ja havainnointi

Viikkosuunnitelma

Viikon teemaksi valikoitui, ehkä viime viikon innoittamana työturvallisuus ja havainnointi tukipartion ohjaajan työssä. Havainnointi on oleellinen osa asiakkaiden kanssa tehtävää työtä ja hyvällä havainnoinnilla on mahdollista auttaa niin asiakasta kuin kanssa työntekijöitä. Havainnointi on merkittävässä roolissa myös työturvallisuuden näkökulmasta katsottuna, sillä havainnoinnilla, ennakoinnilla ja valmistautumisella kyetään vaikuttamaan työskentelyyn turvallisesti.

Päivä 38

Tuntuu oudolta olla taas viikon tauon jälkeen oikeiden töiden parissa ja keskittyä työntekoon sen sijaan, että istuu luokahuoneessa tai liikuntasalissa ja puhuu työnteosta. Sähköposti on täynnä viestejä ja työkavereilla on paljon asiaa niin edellisen viikon valtakunnallisista tukipartioiden turvallisuuspäivistä kuin muista tärkeistä ja ei niin tärkeistä asioista. Aamupalaverista oman osansa keskustelusta kaappasi kaikkien havaitsema niin sanottu asiakaskato. Tuntuu jotenkin oudolta, että asiakkaita vapautuu koko ajan normaaliin tapaan, mutta uusia ei tule samaan tahtiin. Eikö ole potentiaalisia asiakkaita vai onko valmistelussa jotain ongelmia ja kuinka kauan korona voi vaikuttaa?

Tukipartion ohjaajan työ on jatkuvaa vuorovaikutuksessa olemista, mihin kuuluu oleellisena osana havaintojen tekeminen. Ajoittain vankiloilta tulee pyyntöjä käydä tapaamassa asiakkaita, joiden asioidenlaidasta heille on herännyt huoli. Tukipartion ohjaajien tavatessa tällaisia asiakkaita he tekevät jatkuvasti havaintoja olemuksesta, eleistä, puheesta ja muusta ympärillä tapahtuvasta, mikäli tapaamien tapahtuu kotona, havainnoidaan myös siellä yleisilmettä ja mahdollisia muutoksia edellisiin käynteihin. Tukipartion ohjaajien työtä helpottaa merkittävästi mahdollisimman tarkkaan saadut ennakkotiedot ja mahdollisimman aikainen ilmoittaminen mahdollisista ongelmista. Jokaisen asiakkaiden kanssa työtä tekevän työntekijän tulisi panostaa kirjauksiin ja niiden tarkoituksenmukaiseen sisältöön.

Päivä 39

Vaikei asiakkaita tällä hetkellä ole paljoa, ei tapaamisrunгон tekemisessä ole ongelmia, koska viime viikko meni koulutuksissa ja valvontakäyntejä ehdittiin suorittaa normaalia vähemmän. Normaalista poikkeavilla viikoilla tapaamiset pyritään kohdentamaan ja siinä helpottaa suuresti hyvä asiakastuntemus ja tehokas tiedonvaihto. Tänäpäin on muutaman viikon tauon jälkeen tukipartion tiimi ja se on todettu Etelä-Suomen tukipartiossa loistavaksi kanavaksi välittää tietoa, kertoa asiakas kuulumisia ja avata ongelma tilanteita yhdessä. Asiakkaista tehdyistä havainnoista kirjattujen tietojen lisäksi kasvotusten tapahtuva tiedon välitys on tärkeää, sillä silloin nousee esiin myös keskustelua.

Työturvallisuus ja turvalliset työtavat yleensäkin eivät välttämättä näyttäyty jokaisessa työpäivässä, vaikka ne vaikuttavat taustalla voimakkaasti. Ajoittain niistä saatetaan keskustella normaalia enemmän ja silloin myös ehkä havainnoidaan normaalia enemmän asioita, jotka saattavat vaikuttaa turvalliseen työskentelyyn. Viime viikkoisilla koulutuspäivillä oli ainakin itseäni positiivinen vaikutus siinä suhteessa, että jäin pohtimaan normaalia enemmän tapoja, joilla työskentelen ja voisinko muuttaa jotain. Miten valmistaudun asiakastapaamisiin, miten sijoitun, missä asiakkaita tavataan, ketä muita paikalla on, mitä havainnoin tilanteissa ja mihin kiinnitän huomiota? Ennakointi, havainnointi, valmistautuminen ja tiedottaminen ovat

mielestäni asioita, joihin kaikkien työntekijöiden tulisi kiinnittää huomiota, jotta voisimme tehdä työstämme helpompaa, turvallisempaa ja jopa vaikuttavampaa.

Päivä 40

Joinain päivinä työtehtävät saattavat muuttua yllättäen ja vuoron alussa tehdyt suunnitelmat menevät täysin uusiksi. Normaalit valvontatapaamiset saattavat muuttua esimerkiksi asiakkaan etsimiseksi, kadonneiden laitteiden metsästykseksi tai mahdolliseksi asiakkaiden kuljettamiseksi vankilaan jonkun rikkeen seurauksena. Ajoittain valvottuun koevapauteen sijoitetut asiakkaat kohtaavat elämässään sellaisia haasteita, että he kokevat parhaaksi vaihtoehdoksi valvontalaitteiden luvattoman irrottamisen ja valvotun koevapauden lupaehtojen rikkomisen. Näissä tapauksissa tukipartio pyrkii mahdollisuuksien mukaan etsimään asiakasta tai vähintään pyritään löytämään irrotetut valvontalaitteet. Joissain tapauksissa laitteet löytää siviilihenkilö ja he ovat yhteydessä poliisiin tai jopa suoraan Rikosseuraamuslaitokseen tai apua etsintään voi löytyä esimerkiksi ystävälliseltä kaupan henkilökunnalta.

Toimistoja voidaan yleisesti pitää rauhallisina ja turvallisina ympäristöinä työskentelylle, jos perusasiat ovat kunnossa. Turvallisuuteen vaikuttavia tekijöitä ovat esimerkiksi palovaroitimet, sammuttimet, toimintaan suunnitellut soveltuvat tilat, koulutettu henkilökunta ja siisteys. Uudenmaan yhdyskuntaseuraamustoimistolla tilat on suunniteltu niin, että toimisto on jaettu useisiin niin kutsuttuihin osastoihin, joille kaikille on olemassa oma ennalta suunniteltu toimintonsa. Suurin osa tiloista on vain henkilökunnan käytössä ja niihin tiloihin eivät asiakkaat pääse edes henkilökunnan kanssa. Asiakstapaamisille on varattu omat erilliset ja rauhalliset tilat. Henkilökunnan ja asiakkaiden tilat on eritelty lukituilla ovilla ja henkilökunnan puolella jakoa on tehty huonejärjestelyin sekä sermien ja tilanjakajien avulla.

Ajattelu- ja toimintatavoilla on myös oma merkittävä osansa turvallista työskentelyä ja työympäristöä mietittäessä. Miten toimitaan, mitkä ovat toimintamallit erilaisissa tilanteissa, pidetäänkö työympäristöstä huolta, onko esimerkiksi ensiapu ja ensisammutus harjoituksia tai millainen on toimiston turvallisuuskulttuuri? Näihin kaikkiin edellä mainittuihin voidaan vaikuttaa koulutuksilla ja toimiston yhteisillä pelisäännöillä.

Päivä 41

Kuun lopun lähestyessä tapaamislistoista voi havaita onko tukipartio onnistunut kohdentamaan tapaamiset hyvin ja mahdollisesti jopa tasaisesti eri asiakkaiden välille. Tapaamisten määrissä voi olla huomattavia eroja eri asiakkaiden välillä, sillä intensiivisyyttä vaihdellaan tarpeen ja havaintojen perusteella. Omien havaintojeni perusteella tukipartion ohjaajat osaavat melko taitavasti huomioida eri asiakkaiden tuen ja kontrollin tarpeen ja näin ollen kohdentaa tapaamisia ja testauksia niiden perusteella asiakkaille, joilla on suurin tarve niille.

Tapaamisten aikana on tärkeää havainnoida erilaisia asioita asiakkaasta ja myös ympäristöstä. Havainnoitavia asioita voi olla esimerkiksi asiakkaan puhe, eleet, yleinen olemus, silmät, katse ja pukeutuminen. Ympäristöstä voidaan havainnoida esimerkiksi kodin ilmapiiriä, siisteyttä, asiakkaan kanssa olevia ihmisiä sekä asunnossa ja lähistöllä olevia esineitä ja asioita. Tarkoilla havainnoilla on mahdollista huomata muutoksia asiakkaan olemuksessa, puheissa tai ympäristössä ja niihin voidaan kiinnittää paremmin huomiota ja mahdollisesti keskustella asiasta. Havainnoista on myös hyvä tehdä tarkat kirjaukset, jotta myös muut virkamiehet voivat tarkkailla asiaa ja mahdollisesti ottaa asian esille asiakkaan kanssa. Tukipartion ohjaajat ovat niitä henkilöitä, jotka kohtaavat asiakkaat heidän omassa ympäristössään ja näkevät herkemmin mahdolliset muutokset asiakkaissa olivat ne sitten positiivisia tai negatiivisia.

Päivä 42

Etelä-Suomen tukipartiolle on asetettu kuukausittaiset tavoitteet asiakastapaamisista, jotka pyritään täyttämään, mutta hyvin usein ne saadaan myös ylitettyä. Tänään on taas se päivä, kun kuukausittaiset tilastot kirjataan ja laitetaan jakoon kaikille niille, joita asia koskee ja kiinnostaa. Tässä kuussa onnistuimme täyttämään tavoitteemme, vaikka laskentajaksolle osui koulutuksia, lomiam ja tekniikan kanssa oli jälleen hienoisia ongelmia. Tavoitteiden saavuttamiseen vaikuttaa merkittävästi työyhteisön yhteishenki ja selkeät yhdessä sovitut raamit työskentelylle. Kenenkään ei tarvitse tehdä asioita yksin vaan tarkoituksena on jakaa vastuuta ja tehtäviä tasaisesti tiimin sisällä.

Valvottujen koevapauksien ja valvontarangaistuksien kestot vaihtelevat muutamista viikosta kuuteen kuukauteen ja kaikkeen siltä väliltä. Pitkään kestävässä koevapauksissa, ohjaajat oppivat tuntemaan asiakkaat melko hyvin ja sen ansiosta asiakkaiden tulkitseminen hieman helpottuu. Asiakastuntemuksen ollessa hyvällä tasolla muutoksiin kyetään reagoimaan nopeasti, olivat ne sitten positiivisia tai negatiivisia. Pitkään kestävässä asiakkuuksissa, jotkut asiakkaat saattavat muuttua turhan kaverillisiksi ja tuttavallisiksi. Yleisesti tällaisilla asiakkaille ei ole olemassa juuri minkäänlaista verkostoa ympärillään, joten he kokevat tukipartion ohjaajien käynnit positiivisina päivien piristyksinä, vähän kuin kaverit tulisivat käymään. Tukipartion ohjaajien on tärkeää kyetä havainnoimaan ja tulkitsemaan erilaisia tilanteita ja ohjata niitä ammatillisesti oikeisiin suuntiin.

Viikkoanalyysi

Mietittäessä hyvää ja turvallista työympäristöä on tärkeää, että asiat ovat toteutettu ja suunniteltu tavalla, joka tukee turvallisuutta ja terveyttä. Tilojen ja käytettävien laitteiden sekä kalusteiden suunnittelussa on oleellista ottaa huomioon niiden tarkoituksenmukaisuus ja turvallinen käytettävyys joka tilanteessa. Rakenteellisessa suunnittelussa on otettava huomioon esimerkiksi turvalliset kulkutiet, sisäilman laatu, valaistus ja ääniympäristö ja se että työpaikan siisteydestä ja järjestyksestä on mahdollista pitää huolta. On myös erittäin tärkeää, että

työpaikan johto edistää ja sitoutuu työpaikan turvallisuuskulttuuriin. (Työturvallisuuskeskus 2021b.)

Työnantajilla on lakiin perustuva huolehtimisvelvoite, jonka perusteella työntekijöille on pystyttävä tarjoamaan turvallinen ja terveellinen työympäristö, jossa huomioidaan työ, työolosuhteet, työympäristö ja henkilökohtaisiin edellytyksiin liittyvät seikat. ”Työnantajan on suunniteltava, valittava, mitoitettava ja toteutettava työolosuhteiden parantamiseksi tarvittavat toimenpiteet. Tällöin on mahdollisuuksien mukaan noudatettava seuraavia periaatteita: 1) vaara- ja haittatekijöiden syntyminen estetään; 2) vaara- ja haittatekijät poistetaan tai, jos tämä ei ole mahdollista, ne korvataan vähemmän vaarallisilla tai vähemmän haitallisilla; 3) yleisesti vaikuttavat työsuojelutoimenpiteet toteutetaan ennen yksilöllisiä; ja 4) tekniikan ja muiden käytettävissä olevien keinojen kehittyminen otetaan huomioon. Työnantajan on jatkuvasti tarkkailtava työympäristöä, työyhteisön tilaa ja työtapojen turvallisuutta. Työnantajan on myös tarkkailtava toteutettujen toimenpiteiden vaikutusta työn turvallisuuteen ja terveellisyyteen. Työnantajan on huolehdittava siitä, että turvallisuutta ja terveellisyyttä koskevat toimenpiteet otetaan huomioon tarpeellisella tavalla työnantajan organisaation kaikkien osien toiminnassa.” (2002/738, 8§.)

Yhdyskuntaseuraamustoimiston työntekijät hoitavat asiakastapaamiset yleensä yksin, ellei ole ennakkotietojen perusteella oletettavaa, että tilanne voi olla haastava tai jollain tapaa uhkaava. Mikäli on ennakolta tiedossa, että asiakas saattaa olla arvaamaton tai on olemassa riski työturvallisuuden vaarantumiselle, toimiston toimintatapana on, että asiakasta ei tavata yksin vaan työparin kanssa (Rikosseuraamuslaitos 2020g). Tukipartion ohjaajat ovat myös käytettävissä tällaisissa tilanteissa, joko niin sanottuna varmistuksena tai tapaamisen työparina. Ajantasaiset ennako- ja taustatiedot asiakkaista, sekä mahdollisten uhkausten tai asiattomuuksien kirjaamiset tarkasti asiakastietojärjestelmiin ovat merkittävässä roolissa myös tässä tapauksessa, jotta kyetään toimimaan mahdollisimman turvallisella tavalla. Työturvallisuuslain (2002/738) 2 luvun 12§ perusteella työympäristön rakenteita ja työtiloja suunniteltaessa on työnantajan huolehdittava, että suunnittelun yhteydessä on otettu huomioon tilojen turvallisuus ja soveltuvuus käyttötarkoitukseen. Uudenmaan yhdyskuntaseuraamustoimistolla voitaisiin esimerkiksi parantaa haastavien ja uhkaavien asiakkaiden kanssa työskentelevien turvallisuutta rakentamalla tarkoitukseen soveltuva turvallinen tapaamishuone.

Turvallinen työskentely ja työturvallisuus voivat tarkoittaa useita asioita ja tapoja niiden toteuttamiseen on lukuisia. Etukäteis valmistelulla pystytään usein välttämään tilanteet, joista voisi koitua mahdollisia ongelmia ja jopa vaaratilanteita, joten onkin erittäin tärkeää, että asioita mietitään jo hyvissä ajoin, eikä vasta ongelmatilanteiden ilmaantuessa. Esimerkiksi hyvästä asiakastuntemuksesta, tilanteen lukutaidosta ja yhteisistä pelisäännöistä henkilökunnan kesken on todella paljon hyötyä sellaisissa tilanteissa, joissa koevapaudessa oleva vanki pitää toimittaa takaisin vankilaan. Näitä tilanteita voi olla esimerkiksi vangin positiivinen päihdeseula

tai vankilan pyyntö. Ennen kuljetusta vangille selvitetään valloilla oleva tilanne ja kerrotaan perusteet toiminnalle sekä annetaan mahdollisuus pakata mukaan tarvittavia tavaroita, mikäli tilanne niin sallii. Vangin kuljettaminen tulee järjestää niin, että se on turvallista, eikä siitä aiheudu tarpeetonta huomiota (165/1954, 7-10§). Ennen ajoneuvoon sijoittamista suoritetaan turvatarkastus. Turvatarkastuksella varmistetaan, ettei koevapauteen sijoitetulla ole hallussaan esineitä tai aineita, joilla voidaan aiheuttaa vaaraa turvallisuudelle taikka jonka hallussapito on muuten laissa tai lain nojalla kielletty (2013/629, 24§). Yleisesti ottaen tällaiset työtehtävät sujuvat hyvin, eikä niistä aiheudu suurempia ongelmia, sillä usein esimerkiksi positiiivisen päihdeseulan antaneet asiakkaat tietävät tehneensä väärin ja ovat valmistautuneet siihen, että siitä ehtojen rikkomisesta on kiinni jäädessä jokin seuraamus.

Erilaisissa ja yllättävissä tilanteissa on hyötyä, että työpari tuntee toisensa ja toistensa työskentelytavat, heillä on yhteinen käsitys toimintamalleista ja heillä on käsitys kohdattavasta asiakkaasta ja mahdollisista riskitekijöistä. Riskitekijöitä voi esimerkiksi olla muut ihmiset asunnossa, lemmikkieläimet, vastarintaan yltyvä asiakas tai joku muu yllättävä tai joku ennalta-arvaamaton tekijä. Ennakkoon mietityt toimintamallit riskitilanteissa auttavat toimimaan mahdollisimman turvallisesti kaikkien osapuolten kannalta. Mahdollisia riskitilanteita voidaan välttää soittamalla asiakkaalle etukäteen ja pyytää häntä siirtämään lemmikkieläimet eri tilaan, ulkopuolisia henkilöitä voidaan pyytää poistumaan asunnosta tai tapaaminen voidaan myös sopia toteutettavaksi ulkona. Esimerkkejä yhteisistä turvallisen työskentelyn toimintamalleista on ajoneuvon sijoittaminen niin, että taataan turvallinen tapaaminen ja poistuminen, asuntoihin mennessä tarkkaillaan tilannetta, ei rynnitä sisään, havainnoidaan ympäristöä ja varmistetaan sujuva poistuminen. On myös oleellista, että vaihtuvissa tilanteissa työpari tietää toistensa roolit ja tavat toimia niissä. Kumpi johtaa, kuka hoitaa puhuttamisen, miten sijoitutaan ja kuljetaan. (Rikosseuraamuslaitos 2021d.)

5.10 Viikko 10: Ryhmäkehityskeskustelu ja tukipartion ohjaajan työkalut

Viikkosuunnitelma

Päiväkirjan viimeisellä viikolla pohdittavat teemat tulevat vaihtelevaan päivittäisestä työstä nousevien aiheiden mukaan. Mukaan mahtuu esimerkiksi yhteistyötä, Osaava-järjestelmään perehtymistä sekä vastuuvirkamiesmallin itseopiskelumateriaalien läpikäymistä. Tälle viikolle osuu myös Etelä-Suomen tukipartion vuotuinen ryhmäkehityskeskustelu, jossa käydään läpi kuluvan vuoden tavoitteiden saavuttaminen ja asetetaan uudet tavoitteet seuraavalle vuodelle.

Päivä 43

Tukipartion ohjaajan työkuvaan kuuluu ajoittain työskentelyä yhteistyössä muiden viranomaisien ja yhteistyökumppaneiden kanssa. Yhteistyö voi olla erittäin moninaista aina palavereista yhdessä suoritettuihin asunnontarkastuksiin. Eri toimijoilla on hyvinkin erilaiset toimintamallit

vaihteleviin tilanteisiin ja onkin erittäin mielenkiintoista tarkkailla ja keskustella niistä ja niiden eroista heidän kanssaan. Mihin kiinnitetään huomiota, mitkä seikat nostattavat huolen tunteita, miten toiminnassa näkyy turvallisuusajattelu, miten asiakas kohdataan? Listaa voisi kirjata melkein loputtomiin, sillä melkein jokaisessa työpaikassa on oma toimintakulttuuri ja se muokkautuu ajankuvan ja henkilöiden mukaan.

Yhteistyökumppaneiden kanssa käytävät keskustelut ovat usein mielenkiintoisia, ja ne saattavat pistää ajattelemaan asioita hieman eri tavalla, josta voi seurata hyviäkin oivalluksia. Itsestäni olen huomannut, että kaikkein antoisimmat keskustelut syntyvät sellaisten henkilöiden kanssa, jotka ovat jopa karun rehellisiä ja suhtautuvat asioihin avoimesti pienellä huumorilla höystettynä ja niin sanotusti ilman kiiltokuvien maalailua. Mielestäni erinomaisen esimerkin asiakkaiden kanssa työskentelystä ja toimeen tulemisesta antoi eräs pitkän linjan sosiaalipuolen ammattilainen ”Jos löytyy rankka päihdetausta ja väkivaltaa, niin kyllä me toimeen tullaan”. Kyseinen henkilö on työskennellyt haastavien asiakkaiden kanssa vuosia ja hän arvosti suuresti rehellisyyttä, avoimuutta ja ennen kaikkea suorutta ja toivoi sitä asiakkailta, mutta myös henkilökunnalta. On todella miellyttävää ja mukavaa keskustella sellaisten ammattilaisten kanssa, joilla on näkemystä, kokemusta, otetta ja ammattitilpeyttä omasta ammatistaan sekä he ovat vielä avoimesti valmiita keskustelemaan avoimesti ammatin eri puolista. Mielestäni tällaiset keskustelut ovat oivia keinoja ajatusten vaihdolle ja verkostojen luomiselle sekä uusien näkökulmien löytymiselle.

Päivä 44

Aiempiä viikkoja on jo käynyt selväksi, että yksinäisinä päivinä tehtävät vaihtelevat ja voivat esimerkiksi olla asiakastietojärjestelmä Rotin opiskelua, uusiin asiakkaisiin tutustumista, huoltoon liittyviä toimia sekä siviiliopiskelijoiden ja työläisten tapaamista. Tänään käytin osan ajastani Rikosseuraamuslaitoksella käyttöön otettavan Osaava-järjestelmän syvempään tutustumiseen. Järjestelmä vaikuttaa yksinkertaiselta käyttää ja innolla odotan, että toteutuuko kaikki sille asetetut tavoitteet tulevaisuudessa.

Loppupäivä kului vastuuvirkamiehen itseopiskelumateriaalien parissa, joiden suorittaminen tullaan myös merkitsemään Osaavan kurssitietoihin. Materiaalipankki on erittäin laaja ja sieltä on mahdollista löytää vinkkejä asiakkaiden kanssa tehtävään työhön, mutta osaa niistä voi soveltaa myös normaaliin elämään ja esimerkiksi perheen sisällä käytäviin keskusteluihin. Hyvänä esimerkkinä voisi pitää keskusteluja pelaamisesta ja sen mahdollisista haitoista ja hyödyistä. Materiaalipankista löytyy tähänkin aihepiiriin runsaasti lähdemateriaalia, joiden pohjalta on mahdollista käydä keskusteluja tai vain perehtyä aiheeseen.

Toimistopäivissä on myös se hyvä puoli, että ne mahdollistavat vuorovaikutuksen toimiston muun henkilökunnan kanssa. Yleisesti tukipartion ohjaajien päivät kuluvat tien päällä ja keskustelut rikosseuraamustyöntekijöiden kanssa ovat hyvin pikaisia ja ryhmäytyminen heidän

kanssaan saattaa jäädä ajoittain hieman pintapuolisemmaksi. Toimistopäivät tarjoavat tilaisuuden yhteisiin lounaisiin ja kahvihetkiin, joiden aikana syntyy, usein parhaat keskustelut liittyvät ne sitten työhön tai vapaa-aikaan.

Päivä 45

Tänään on se päivä, jolloin luodaan tukipartion seuraavan vuoden tavoitteet ja tarkastellaan viimevuotisten toteutumista. Toisin sanoen on aika tukipartion ryhmäkehityskeskustelulle. Ryhmäkehityskeskustelussa pyritään lähiesihenkilö johtoisesti keskustelemaan ryhmänä ja löytämään tiimille tavoitteet ja päämäärät seuraavalle vuodelle. Rikosseuraamuslaitoksen linjaukset ohjaavat melko vahvasti keskustelun suuntaviivoja, mutta niiden sisällä aiheet ja keinot rönsyilevät melko runsaasti tiimin oman näkemyksen ansiosta.

Melkein joka vuosi tavoitteisiin tulee muutamia kohtia valmiiksi kohdennettuina, mutta mukaan onneksi mahtuu myös tukipartion ohjaajien itse asettamia tavoitteita, jotka toteuttamalla on mahdollista kehittää työtä ja tiimin osaamista. Valmiiksi kohdennettuja tavoitteita ensi vuodelle on luonnollisesti vankitietojärjestelmä Rotin ja osaamisenhallintaan tarkoitetun Osaava-järjestelmän opettelu ja käyttöönotto, sekä työskentely Rikosseuraamuslaitoksen arvojen ja strategian mukaisesti. Tiimin välisen vuorovaikutuksen pohjalta tavoitteiksi asetetaan muun muassa tukipartion käytössä olevien välineiden ja työmenetelmien kehittäminen sekä turvallisuuden ja siihen vaikuttamiseen perehtyminen sekä mahdollisten kehittävien työmenetelmien opiskelu. Tavoitteiden saavuttamiseksi tukipartion ohjaajat osallistuvat koulutuksiin ja perehtyvät myös muuten tavoitteeksi asetettuihin aiheisiin sekä keskustelevat viikoittaisissa tiimeissä asioista yhdessä ja jakavat oppimaansa keskenään.

Yhdessä käytävät keskustelut ovat yleensä melko mielenkiintoisia, eikä tämäkään kerta tuottanut pettymystä, sillä keskustelu oli vilkasta, värikästä ja ajoittain melko rönsyilevää. Tällaisten keskusteluiden maaliin saattaminen vaatii osaamista ja taitoa vetäjältä. Ajoittain on mielenkiintoista jäädä vain seuraamaan keskustelua ja tarkkailla sen etenemistä, sillä jotkut asiat kohahduttavat ja nostattavat tunteita toisia enemmän, mistä usein seuraa mielenkiintoisia keskusteluita. Hyvällä keskustelun johtamisella niihin ei kuitenkaan jäädä vellomaan turhan pitkäksi aikaa, vaan keskustelu pidetään sujuvana ja eteenpäin suuntautuvana.

Päivä 46

Tukipartion ohjaajat tapaavat lukuisia asiakkaita päivittäin ja jokaisen asiakkaan taustat, tuomiot, huolet, murheet, ilot, surut jne. eroavat toisistaan merkittävästi. Asiakkuuden edetessä ohjaajat oppivat tuntemaan asiakkaita havaintojen sekä keskusteluiden pohjalta. Asiakastuntemus on hyvin paljon riippuvaista vuorovaikutuksesta ja siitä kuinka paljon asiakas on valmis jakamaan omia asioitaan ja tuntemuksiaan ohjaajille. Sulkeutuneen ja avoimen asiakkaan kanssa tapahtuvassa vuorovaikutuksessa on huomattavia eroja esimerkiksi tiedon saannissa, sen

välityksessä, yleisessä kommunikoinnissa ja ihan vain normaalissa kommunikoinnissa. Sulkeutuneiden, vetäytyneiden ja virkamiehiin varauksella suhtautuvien asiakkaiden kanssa työtä joutuu tekemään huomattavasti enemmän, jotta päästäisiin molempia osapuolia hyödyttävään ja tyydyttävään vuorovaikutussuhteeseen. Avoimien ja ulospäinsuuntautuneiden asiakkaiden kanssa taas ajoittain joudutaan rajoittamaan ja rajaamaan keskusteluja, jotta ne eivät rönsyilisi liikaa. Erilaisilla asiakastapaamilla ohjaajan ammattitaito ja muuntautumiskyky joutuvat koetukselle, sillä jokainen asiakastapaaminen on sisällöltään erilainen, vaikka niiden runko noudattaa yleisesti samanlaista kaavaa.

Ajoittain tulee eteen sellaisia tilanteita, joissa asiakas käyttäytyy normaalista poikkeavasti ja silloin on tärkeää, että ohjaajalla on aistit ja havainnointikyky hereillä. Poikkeavalle käyttäytymiselle tai olemukselle voi olla lukuisia eri syitä ja onkin tärkeää, että niistä kyettäisiin keskustelemaan asiakkaan kanssa tai ainakin kirjaamaan havainnot tarkasti, jotta esimerkiksi hänen työntekijänsä voisi ottaa asian puheeksi seuraavalla tapaamisella. Joskus on myös sellaisia tilanteita, että asiakas käyttäytyy normaalisti tukipartion tapaamisella, mutta silti taustalla on ongelmia, jotka eivät näyttäydy ulospäin tapaamisten aikana. Tällaisissa tapauksissa erilaisten verkostojen merkitys kasvaa, sillä asiakas saattaa muissa yhteyksissä käyttäytyä täysin eri tavalla kuin tukipartion ollessa läsnä. Hyvällä verkostoitumisella ja yhteistyöllä voidaankin saada siis arvokasta tietoa ulkopuolisten tekemistä havainnosta. Ulkopuolisten tekemiin havaintoihin on tervettä suhtautua lievällä varauksella, mutta kuitenkin tarvittavalla vakavuudella ja keskustella niistä työryhmän ja esimerkiksi vankilan työntekijöiden kanssa.

Päivä 47

Tänään on koittanut se päivä, jota on jo tovi odotettu, eli viimeisen päiväkirjamerkinnän hetki on koittanut. Hetken jouduin miettimään mitä tänään kirjaisin, mutta sitten mieleeni jostain syystä pälkähti erään opettajan sanat: ”kyllä työ tekijäänsä opettaa”, josta taas mieleen tuli monesti kuultavat sanonnat, että ”minun työssäni yksikään päivä ei ole samanlainen” tai että ”kyllä työ tekijäänsä kiittää”. Olen huomannut naurahavani moisille kommentteille ja miettinyt, että näinköhän on, mutta kun asioita pysähtyy miettimään niin kyllä noissa sanoissa saattaa jonkinlainen totuuden siemen itääkin.

Vaikka työpäivät usein menevätkin samankaltaisen rungon pohjalta, löytyy niiden sisällöistä silti paljon eroavaisuuksia. Jokainen kohtaaminen on erilainen ja samojenkin ihmisten kanssa ne saattavat vaihdella todella paljon, riippuen esimerkiksi molempien mielialoista, vireystasosta tai päivän tapahtumista. Myös työtehtävät sekä niiden tunnelmat vaihtelevat, jopa useita kertoja työvuoron sisällä. Päivän rungoksi on saatettu suunnitella tavanomaisia keskusteluita asiakkaiden kanssa, mutta ne voivat muuttua havaintojen perusteella päihdetestaukseksi ja positiivisen testaustuloksen seurauksena asiakas joudutaan kuljettamaan vankilaan tai valvontarangaistus lopettamaan. Normaalit tapaamiset saattavat myös keskeytyä tehostetun

matkustuskiellon laitteiden asennusten sekä poistojen takia tai päivään voi tulla muita yllättäviä työtehtäviä. Yllätyksenä voi esimerkiksi tulla asiakkaan sairastuminen, jonka johdosta valvontalaitteita joudutaan säätämään tai poistamaan väliaikaisesti esimerkiksi sairaalahoidon takia.

Mitä työn tai työnantajan tarjoamiin kiitoksiin tulee, niin se on varmasti hyvin paljon työpäikasta ja työntekijästä kiinni. Asiaa pohtiessani olen tullut siihen tulokseen, että tähänastinen työurani Etelä-Suomen tukipartiossa on ollut antoisaa, mielenkiintoista ja palkitsevaa. Itselleni sopii monipuolinen, vaihteleva ja ihmislähtöinen työ ja tukipartion ohjaajan työ on kaikkea sitä ja vähän päälle. Se on paljolti omasta itsestä kiinni, kuinka palkitsevana työnsä kokee ja onkin tärkeää pystyä havaitsemaan pienetkin positiiviset asiat ympärillään ja ottamaan niistä kaiken irti. Harvoin kuulee isojen organisaatioiden työntekijöiden saaneen hyvin tehdystä työstä kiitosta, mutta omalta osaltani koen, että olen saanut positiivista palautetta Uudenmaan yhdyskuntaseuraamustoimistolla ja sen työntekijöiltä, mikäli olen sen ansainnut.

Viikkoanalyysi

Tällä viikolla esiin nousi erilaisia asioita työstä ja sen tavoitteista sekä työkaluista, joilla niihin olisi tarkoitus päästä. Osa keinoista on yksinkertaisia ja helpohkoja käyttää, kun taas jotkut ovat hieman sekavia ja hankalasti lähestyttäviä. Osaava, Roti ja vastuuvirkamiehen itseopiskelumateriaalit ovat olleet koko kuluvan vuoden kantava teema ja osaltaan ne tulevat olemaan sitä myös ensi vuonna. Osaava-järjestelmän käyttöönotossa on jo maali näkyvissä, mutta Rotin käyttöönotto on vielä hämärän peitossa ja lopullista julkaisupäivää ei vielä ole näkyvissä. Loputtomilta tuntuvat viivästykset ja aikataulujen siirrot alkavat näkyä enenevässä määrin väsymyksenä ja jo kertaalleen haudattu muutosvastarinta uutta kohtaan alkaa nostaa jälleen päätään.

Rikosseuraamuslaitos on ottamassa käyttöön muiden valtionhallinnon virastojen kanssa Osaava-järjestelmän, jonka tarkoituksena on tarjota työkalu osaamisen hallintaan ja kehittämiseen. Osaavalla tuetaan valmentavaa johtamista, jonka avulla esimiehet ja työntekijät voivat käydä jatkuvaa keskustelua osaamisen kehittämisestä ja ylläpidosta, tavoitteista sekä onnistumisista työssä. Osaavaan on sisäänrakennettu erilaisia toiminnallisuuksia, joilla voidaan hallita osaamista ja kehittämistä, esimerkiksi kehityskeskustelut, kehityssuunnitelmat, osaamiskartotukset ja tavoitteiden asettaminen. (Kuusela 2019a.) On mielenkiintoista nähdä miten Osaava muuttaa tulevaisuudessa työskentelyä ja toteutuuko aktiivinen, vuorovaikutteinen ja ajantasainen osaamisen hallinta, varsinkin siinä muodossa, että työntekijä ja esimies käyvät järjestelmän avustuksella tai ohjaamana jatkuvaa dialogia työn eri osa-alueista.

Osaava-järjestelmän olisi tarkoitus tarjota myös mahdollisuus palautteen saantiin ja antoon, jolla voitaisiin edistää vuorovaikutteisen työn tekemistä ja kulttuuria (Kuusela 2019b). Palautteen antoa olisi todellakin syytä kehittää eri yksiköissä ja saattaa se samalle tasolle kaikkialla,

jotta jokaisella työntekijällä olisi yhdenmukaiset mahdollisuudet rakentavaan keskusteluun ja palautteeseen. Osaava ei ole vain tietojärjestelmä vaan muutos johtamiskulttuurissa ja toimintatavoissa (Eerikäinen 2020). Nähtäväksi jää muuttuuko toimintatavat Osaavan käytön myötä ja tulevat kaikki työntekijät saamaan tarvittaessa palautetta oli se sitten hyvää tai rakentavaa, jolloin saataisiin näkyväksi positiiviset, negatiiviset ja kehitettävät asiat.

Osaava-järjestelmä liittyy osaltaan myös vastuuvirkamiehen itseopiskelumateriaalien opiskeluun, joille on annettu aikaa vuoden 2021 loppuun. Itseopiskelumateriaalien suorittamisen jälkeen ne merkitään Osaavan kurssitietoihin täydennyskoulutuksena (Wahlman 2021). Osaavaan kirjattavat koulutukset ja yleinen tavoitteiden edistyminen ovat positiivinen ominaisuus, sillä näin saadaan kaikki työtä tukevat koulutukset sekä vuosittaiset tavoitteet ja niiden edistyminen koottua yhteen ja samaan paikkaan, josta niitä on helppo tarkastella reaaliajassa.

Rikosseuraamuslaitoksen eri yksiköissä käydään vuosittain syksyn aikana ryhmäkehityskeskusteluita ja tarpeen vaatiessa tai työntekijän pyynnöstä lisäksi henkilökohtaisia kehityskeskusteluita. Keskustelussa käydään läpi ensi vuoden koko viraston strategisia tavoitteita, oman yksikön ja työryhmän tuloksellisuutta sekä osaamisen kehittämistarpeiden tunnistamista. Nämä keskustelut toteutetaan lähiesihenkilö johtoisesti noudattaen valmentavan johtamisen menettelytapoja, jossa esitetään hyviä kysymyksiä, herätellään keskustelua, innostetaan ja kannustetaan ryhmää. Ryhmäkehityskeskustelujen keskiönä voidaan pitää avointa, rehellistä ja jokaista yksilöä arvostavaa vuorovaikutusta. (Heiskala 2021.)

Ryhmäkehityskeskusteluiden tuloksellisuus ja tietyllä tapaa myös tarkoituksenmukaisuus riippuu hyvin paljon ryhmästä ja sen halukkuudesta tai motivaatiosta. Keskustelut on huomattavasti helpompi saada maaliin hyvällä ryhmällä, jolla on jo valmiiksi selkeät yhteiset tavoitteet, hyvä yhteishenki ja positiivinen tekemisen ilmapiiri. Esimiehen rooli ja valmentava johtaminen korostuvat erityisesti niissä tapauksissa, joissa työryhmän sisällä on havaittavissa motivaation puutetta ja yhteinen päämäärä on hieman hämärän peitossa.

Rikosseuraamuslaitoksella on tunnistettu esihenkilöiden työn merkitys osana lähiesihenkilötyötä ja asiakastyön ohjausta ja heille onkin nykyään osoitettu materiaalipankki, jolla tarjotaan konkreettista tukea ja työvälineitä. Materiaalipankin tarkoitus on tarjota niin vinkkejä kuin uusia menetelmiä valmentavaan ja vuorovaikutukselliseen esihenkilötyöskentelyyn. Materiaalipankin hyödyntämiseen ei vaikuta esihenkilön työpiste, vaan se on hyödynnettävissä niin vankeissa kuin yhdyskuntaseuraamustoimistoissa ja laajemmalti myös koko Rikosseuraamuslaitoksessa. (Rikosseuraamuslaitos 2021e.)

Esihenkilöille suunnatussa materiaalipankissa käsitellään yksilöiden ja ryhmien kanssa käytävää vuorovaikutusta sekä annetaan työkaluja niihin. Nämä niin kutsutut työkalut ovat sisällöltään melko vaihtelevia, ja niihin mielenkiinnosta tutustuessani jäin usein pohtimaan missä niitä voisi käyttää. Käyttötarkoituksia pohtiessani tulin siihen tulokseen, että mikäli tällä viikolla pidetyn

ryhmäkehityskeskustelun kaltaisissa tilanteissa ajaututtaisiin umpikujaan, voisi se olla mielestäni yksi esimerkki sellaisesta tilanteesta, jossa niitä oppeja voitaisiin hyödyntää. Toisena esimerkkinä mieleeni tulee esihenkilön ja työntekijän väliset kahdenkeskiset keskustelut, joihin materiaalista voi saada hyviä ja toimivia vinkkejä, varsinkin jos keskustelut meinaavat ontua tai niissä ei aiemmin ole tapahtunut etenemistä.

Näin viimeisen viikon päätteeksi on myös hyvä pysähtyä hetkeksi miettimään matkaa, jonka päiväkirjan kirjoittaminen on tarjonnut. Tälle kymmenen viikon aikajaksolle on mahtunut monenlaisia tapahtumia ja työtehtäviä sekä tuntemuksia ilosta ahdinkoon. En olisi ennakkoon uskonut kuinka paljon työtä tämä vaatisi, mutta onneksi ympärilläni on ollut kannustavia työkaivereita, jotka ovat jaksaneet tsemjata eteenpäin, silloin kun itsellä on ollut tunne, että hankat tippuvat ja mikään ei onnistu. On ollut erikoista huomata, kuinka paljon omassa työssä jaksamisessa on tapahtunut muutosta, kun on joutunut niin kutsutun pakon edessä miettimään työhön liittyviä asioita myös kotona vapaa-ajalla. Sen aion ainakin ottaa opiksi tästä päiväkirjan kirjoittamisesta, että vapaa-ajasta tulee nauttia ja on tärkeää pystyä erottamaan työ- ja siviiliminä.

6 Yhteenveto

Jo hyvissä ajoin ennen opinnäytetyön aloittamista ja päätöstä siitä, että teen sen päiväkirjamuotoisena, olin pyöritellyt mielessäni ajatuksia mahdollisista aiheista, jotka pitäisivät sisällään tukipartion jossain muodossa. Työnantajan edustajan, ohjaavan opettajan ja tukipartion tiimin kanssa käytyjen keskusteluiden pohjalta päädyin valitsemaan päiväkirjan toteutustavaksi, jolla toisin näkyväksi tukipartion ohjaajien tekemää työtä osana Rikosseuraamuslaitoksen organisaatiota. Päiväkirjamuotoiseen opinnäytetyöhön vahvasti liittyvät päivittäiset kirjaukset ja niiden viikoittaiset analysoinnit mahdollistivat laaja-alaisen tutustumisen tukipartion työhön ohjaajan näkökulmasta.

Rikosseuraamuslaitoksessa käynnistettiin vuonna 2016 lähityöhanke, joka päällimmäisenä tarkoituksena oli lisätä vuorovaikutusta asiakkaiden ja henkilökunnan välillä, sekä parantamaan yhteistyötä yli ammattiryhmien. Lähityöhankkeen kanssa samanaikaisesti lanseerattiin myös Muutoksentehtävät-julistekampanja. Kyseisten hankkeiden pitkäaikaisena tavoitteena oli kehittää rangaistusten vaikuttavaa täytäntöönpanoa motivoinnin ja valmennuksen keinoin. Hankkeessa lähityön esimerkeiksi nostettiin neuvominen, perehdyttäminen, asioiden hoitaminen, keskustelu, kuuntelu, ohjaaminen sekä motivointi. (Rikosseuraamuslaitos 2016.) Kun katson lähityöhankkeen perusteluita ja tavoitteita voin todeta, että tukipartion ohjaajat voivat merkitä ruksin kaikkiin tavoitteisiin ja ottaa haltuun nimityksen muutoksentehtäviä.

Kuten tukipartion ohjaaja Jukka Piironen (2015) sanoo runossaan, Meissä kaikissa asuu pieni ohjaaja: ”Olkaamme uteliaita, kiinnostukaamme asioista, kyselkäämme, väitelkäämme, perehtykäämme saatuun tietoon, erehtykäämme, tuntekaamme se kantapäissämme”. Päiväkirjan

kirjausten edetessä viikko viikolta havaitsin, että tukipartion ohjaajan perushyveisiin todellakin kuuluu halu perehtyä asioihin kyselemällä, tutustumalla sekä olemalla utelias ja kiinnostunut eri asioista. Kaikissa ihmisissä ei todellakaan asu pientä ohjaajaa, mutta näkisin, että tukipartioon on valikoitunut sellaisia henkilöitä, joille ohjaajuus on luonnollinen piirre, vaikkakin se ilmeneekin jokaisessa omalla uniikilla tavallaan.

Päiväkirjaa suunnitellessa ja sen tulevaa sisältöä miettiessä, joidenkin teemojen mukaan liittäminen oli melkein pä itsestäänselvyys, varsinkin kun ne tulivat esiin niin omissa pohdinnoissa kuin työnantajan edustajan kanssa käydyissä keskusteluissa. Kyseisiä teemoja olivat esimerkiksi työn tunnettavuuden lisääminen, perehdytys, tuen ja kontrollin tarkastelu ja ajankohtaisten asioiden pohtiminen tukipartion ohjaajan näkökulmasta. Opinnäytetyön edetessä työstä nousi esiin teemoja, jotka mielestäni ansaitsivat tarkempaa pohtimista ja niinpä esimerkiksi työturvallisuus ja yhteiset käytännöt löysivät tiensä pohdittavien asioiden listalle. Uskoisin, että opinnäytetyölläni ja siihen liittyvillä päivittäisillä kirjauksilla onnistuin avaamaan edes hieman tukipartion ohjaajien arkea, haasteita sekä onnistumisia päivittäisessä työssä ja säilyttämään edes jonkinlaisen punaisen langan läpi kirjausten.

Opinnäytetyön prosessiin kuului kirjallisen palautteen pyytäminen työnantajan edustajalta. Työnantajan edustajan antaman palautteen perusteella opinnäytetyö täytti sille asetetut tavoitteet ja nosti esiin vartenotettavia kehittämissuhteita. Opinnäytetyö teki tukipartion ohjaajien työtä näkyväksi ja toimii näin ollen hyvänä katsauksena niille ihmisille, jotka ovat siitä kiinnostuneita. Palautteen perusteella opinnäytetyöstä nousevat kehitysehdotukset ovat yhtenäisessä linjassa työssä tunnistettavien kehittämistarpeiden kanssa ja niiden pohjalta on mahdollista pohtia työn kehittämistä yksikkömme sisällä. Yhteistyö työnantajan ja opinnäytetyöntekijän välillä on ollut sujuvaa ja opinnäytetyössä on otettu huomioon keskustelut ja ehdotukset, jotka ovat koskeneet työn sisältöä. (Kolula 2021.)

7 Kehittäminen

Opinnäytetyöhön pohjan luonutta päiväkirjaa kirjoitettaessa esiin nousi muutamia aiheita, jotka mielestäni voisivat sopia kehittämiskohteiksi ja myöhemmässä vaiheessa jatkojalostettaviksi. Kehittämiskohteet ovat mielestäni sellaisia, että niitä työstämällä, eri rikosseuraamusalueiden tukipartiot voisivat hyötyä niistä

Etelä-Suomen tukipartion toimintaan käy vuosittain tutustumassa lukuisia opiskelijoita eri oppilaitoksista ja uusia työntekijöitä tulee varsinkin kesäisin lomittamaan ohjaajien kesälomia. Etelä-Suomen tukipartiossa on nykyään käytössä niin kutsuttu perehdytyskansio, johon on koottu sellaisia työhön liittyviä asioita, jotka on havaittu tärkeiksi työntekijöiden kannalta. Mielestäni olisi hyvä, jos kyseisen perehdytyskansion rinnalle saataisiin luotua yhdenmukainen perehdytysmalli, jonka pohjalta uusien perehdytys hoidettaisiin. Perehdytettäessä valmiiksi luodun

mallin mukaan, pystyttäisiin takaamaan jokaiselle perehdytettävälle yhtäläisen kattava ja tasa-arvoinen opastus työhön.

Rikosseuraamusalan koulutuskeskuksen perehdyttäjäkoulutuksessa opastetaan perehdyttäjiä luomaan oppimissuunnitelma kognitiivisen oppimisprosessin mukaan. Kyseinen malli pitää sisällään kuusi eri vaihetta, joita ovat motivointi, orientaatio, sisäistäminen, ulkoistaminen/tiedon käyttö, arviointi ja kontrolli. (Rikosseuraamusalan koulutuskeskus 2021.) Kognitiivisessa oppimisprosessissa oppija etsii itsenäisesti tietoa ja oppiminen on tavoitteellista ja aktiivista toimintaa, jossa liitetään uutta tietoa olemassa oleviin tieto- ja taitorakenteisiin. Oppimisen kannalta on hyödyllisintä, että se tapahtuu autenttiossa tilanteessa, jossa lähtökohdan oppimiselle antavat ammatilliset käytännöt ja niihin perustuvat ongelmat. (Oulun ammattikorkeakoulu 2021.)

Tukipartiossa tapahtuvan perehdytyksen runko voitaisiin rakentaa perehdyttäjäkoulutuksen oppien varaan ja käyttää sieltä saatua pohjaa (Liite1). Yhtenäisellä toteutustavalla saataisiin luotua linkitystä muissa yksiköissä tapahtuvaan perehdytykseen esimerkiksi Uudenmaan yhdyskuntaseuraamustoimistolle Orasen (2021) toimesta luotuun perehdytyksen mallipohjaan (Liite2). Tukipartion perehdytys voisi pitää sisällään esimerkiksi asiakkaisiin, tietojärjestelmiin, toimintatapoihin, työtapoihin, työturvallisuuteen ja työvälineisiin perehtymistä. Toimivan perusrungon pohjalta kaikki tukipartion ohjaajat voisivat vetää perehdytyksen läpi ja näin saataisiin taattua tasalaatuinen perehdytys.

Valtakunnallisilla tukipartion turvallisuuspäivillä yhtenä käsiteltävä osiona oli toimivalta ja siihen liittyvät lait sekä niiden mahdollinen soveltaminen käytännössä. Tehdessäni koulutuspäivistä päiväkirjaan kirjauksia, tulin pohtineeksi eri lakeja, joihin olen tutustunut työn sekä opiskelun tiimoilta, ja joita tukipartio joutuu soveltamaan päivittäisessä käytännön työssään. Tukipartion asiakaskunnan ollessa suhteellisen laaja on sovellettavia lakeja myös lukuisia ja niiden sekoittaminen toisiinsa on siis hyvinkin mahdollista. Miksipä siis ei tehtäisi tukipartiolle niin kutsuttua laillisuus taskukirjaa. Se voisi sisältää eri lakien pykäläiä ja niiden käyttö- ja sovelluskohteita yksinkertaisessa ja helposti luettavassa muodossa, jolloin ne olisivat tarvittaessa nopeasti saatavilla.

Opinnäytetyötä kirjoittaessa ja kymmenen viikon aikajaksoa tarkastellessa usein esiin noussut teema oli yhteistyö. Etelä-Suomen tukipartiossa tehdään vuositasolla runsaasti yhteistyötä eri toimijoiden kanssa ja käsiteltävät asiat voivat vaihdella laidasta laitaan riippuen yhteistyökumppanista. Moniammatillisessa yhteistyössä on tärkeää, että eri osapuolten välillä vallitsee yhteisymmärrys ja hyvä vuorovaikutus, jonka seurauksena tietojen vaihto ja yhteisten tavoitteiden asettelu ja tavoittelu helpottuu. Toimivassa moniammatillisessa yhteistyössä eri osapuolten asiantuntijat kykenevät arvostamaan ja hyödyntämään toistensa asiantuntijuutta, osaamista ja tietotaitoa. (Kumpulainen 2020, 12-13.) Yhteistyötä voitaisiin edelleen kehittää ja

jatkojalostaa esimerkiksi vankiloiden, sähköisen valvonnan keskusvalvomon, tuomioistuinten ja eri viranomaisten kanssa.

Tukipartiot ja sähköisen valvonnan keskusvalvomo tekevät jo nyt yhteistyötä esimerkiksi valvontalaitteiden, sähköisen valvonnan keskusjärjestelmän ja tehostetun matkustuskiellon tiimoilta. Tulevaisuudessa listalle on tulossa vielä ainakin uusina asioina, uusi sähköinen valvontajärjestelmä, tehostettu lähestymiskielto ja tutkinta-aresti, joiden ympärille olisi hyvä jo enakkoon alkaa miettimään toimivia yhteistyö ja toimintamalleja. Samalla voitaisiin avata keskustelu tuomioistuinten ja poliisin kanssa, jossa käsiteltäisiin tehostettuun matkustuskieltoon, tehostettuun lähestymiskieltoon ja tutkinta-arestiin liittyviä asioita ja kehitettäisiin niihin liittyviä toimivia toimintamalleja.

Rantanen ym. (2016, 93) toteavat tutkimuksensa tuloksissa, että vankiloiden välisiä käytäntöjä valvottuun koevapauteen liittyen tulisi yhtenäistää esimerkiksi valmisteluprosessin, rangaistustajan suunnitelmien ja poikkeustilanteiden osalta. Tätä tavoitetta pyritään toteuttamaan vankiloiden ja Etelä-Suomen tukipartion välisillä yhteistyöpalavereilla, joiden pääasiallisena tarkoituksena on luoda toimivia työskentely- ja yhteistyömalleja valvottuun koevapauteen liittyen. Kyseisille yhteistyöpalavereille voitaisiin mielestäni pyrkiä luomaan yhtenäinen runko, jota voitaisiin käyttää valtakunnallisesti eri vankiloiden ja eri rikosseuraamusalueiden tukipartioiden välisissä keskusteluissa.

Helminen & Kilpeläisen (2021) tutkimushankkeen perusteella yhteistyön merkitys Rikosseuraamuslaitoksen ja kolmannen sektorin välillä on huomattava. Yhteistyöllä kolmannen sektorin toimijoiden kanssa voidaan tarjota sellaisia palveluita, joita Rikosseuraamuslaitos ei voisi muuten tarjota ja he kykenevät tukemaan rikosseuraamusjärjestelmän toimintaa sekä asiakkaita lukuisin tavoin. Jo pelkästään asiakkaiden kokemana niin sanottu normaaliuden tunne kyseisten palveluiden parissa voi aiheuttaa positiivisia sivuvaikutuksia Rikosseuraamuslaitoksen asiakkaiden parissa. Kolmannen sektorin yhteistyöstä hyötyy asiakkaiden lisäksi henkilökunta esimerkiksi koulutuksien ja konsultaatioavun merkeissä. Vaikkakin yhteistyö on sujuvaa, niin sitä voisi kehittää ja tehostaa yleisellä tasolla, sen ollessa tällä hetkellä enemmänkin henkilösidonnaista. (Helminen & Kilpeläinen 2021.)

Yhtenäisten mallien ja toimintatapojen käytöllä toteutettaisiin Rikosseuraamuslaitoksen arvoja, joita ovat tasavertaisuus, asiallisuus, oikeuden ja kohtuuden noudattaminen sekä täytännönpanon toteuttaminen niin, että tuetaan tuomitun yksilöllistä kasvua ja kehitystä matkalla kohti rikoksetonta elämää (Rikosseuraamuslaitos 2020e). Yhtenäisten toimintamallien ja toimintatapojen luomisessa olisi eduksi, jos asian parissa työskentelisi moniammatillinen poikkeileikkaus virkamiehistä, jotka työskentelevät valvottujen koevapauksien parissa. Toimivilla yhteistyömalleilla taattaisiin asiakkaiden yhdenvertainen kohtelu ja yksinkertaistettaisiin eri

virkamiesten työtä koevapauden eri vaiheissa ja ne olisivat helposti sovellettavissa eri rikos-seuraamusalueilla.

Opinnäytetyötä tehdessä ja sen aikana suoritettussa tukipartion työn tarkastellussa sekä valtakunnallisilla tukipartion turvallisuuspäivillä esiin nousi joitain puutteita ja epäkohtia, jotka liittyvät käytössä olevaan tekniikkaan, välineisiin ja ajoneuvoihin. Esiin nousseet asiat kuten esimerkiksi ajoneuvojen suunnittelu ja soveltuvuus sekä tietotekniikkaan liittyvät ongelmat vaikuttavat merkittävästi tukipartion ohjaajien uskottavaan ja työturvalliseen työskentelyyn. Kehitysideana näihin ongelmiin mielestäni olisi tukipartion äänen kuuluville saaminen eri työryhmissä, joissa heihin liittyviä asioita käsitellään esimerkiksi työntekijä jäsenenä ja mahdollisen yhteistyön kehittäminen esimerkiksi poliisin kanssa liittyen laitehankintoihin.

Viimeisenä mieleeni tulleena kehittämisen kohteena olisi suoraan tukipartion ohjaajille suunnatut koulutukset, joiden sisällöt voisivat vaihdella työstä esiinnousseiden teemojen pohjalta. Tänä syksynä ensimmäistä kertaa järjestetyt Valtakunnalliset tukipartioiden turvallisuuspäivät, olivat mielestäni oivallinen esimerkki toimivasta ja kohdennetusta koulutuksesta, joilla vastattiin tukipartion ohjaajien pyyntöihin ja kentältä tulleeseen koulutustarpeeseen. Vastaisuudessa koulutuksissa voitaisiin käsitellä esimerkiksi työturvallisuutta, vaihtelevaan ja haastavaan asiakaskuntaan liittyviä työmenetelmiä ja huomioon otettavia seikkoja, kulttuurisensitiivistä työtettä, turvallisia toimintatapoja, radikalisoitumista sekä vastuuvirkamiesmalliin liittyviä itseopiskelumateriaaleja voitaisiin kohdentaa koulutuksilla tarkemmin tukipartioille soveltuviksi. Voimankäyttöön ja voimankäyttövälineisiin kohdistuvien koulutuksien saatavuuteen tulisi mielestäni myös kiinnittää huomiota, jotta eri rikosseuraamusalueiden tukipartioiden ohjaajat olisivat tasavertaisessa asemassa toisiinsa nähden ja kaikilla halukkailla olisi mahdollisuus koulutautua ja kehittää osaamistaan. Koulutuksia kehitettäessä ja suunniteltaessa niiden sisältöä voitaisiin myös miettiä tukipartion ohjaajille suunnattua lastensuojeluun keskittyntä koulutusta, jossa käytäisiin läpi esimerkiksi lastensuojeluilmoituksen eri vaiheita ja siihen liittyvien havaintojen tekemistä yhteistyössä lastensuojelun ammattilaisten kanssa.

8 Pohdinta

Päiväkirjamuotoisen opinnäytetyön kirjoittaminen on ollut omanlaisensa matka niin omaan itseeni kuin myös työhöni. Opinnäytetyön kirjoittaminen omasta työstä saattoi tuntua aluksi helpolta ratkaisulta, jopa jonkinlaiselta oikopolulta, mutta kymmenen viikon päivittäiset kirjaukset ja viikkoanalyysit ovat lopulta auttaneet syventämään tietämystä omasta työstäni ja avanneet silmiä sen sisällöstä. Ennen opinnäytetyön kirjoittamista luulin omaavani laajan käsityksen työni sisällöstä, mutta eri teemoihin syvennyttäni, havaitsin tarkastelleeni tukipartion ohjaajan työtä melko kapea katseisesti. Ohjaajien perusarjesta löytyy lopulta paljon erilaisia elementtejä ja niin kutsuttuja työkaluja, joita käyttämällä he ovat omalta osaltaan tukemassa Rikosseuraamuslaitoksen arvojen ja strategian toteutumista.

On ollut mielenkiintoista havaita, kuinka oma kirjoittamiseni on muuttunut opinnäytetyön edessä ja käsiteltävien teemojen vaihtuessa. Alkuun kirjoittaminen oli todella vaikeaa sekä jotenkin kankeaa, mutta en kuitenkaan halunnut opinnäytetyön tarkastusvaiheessa lähteä muokkaamaan alun kirjauksia, sillä niissä mielestäni näkyy kasvuni niin työntekijänä kuin pohtijana. Päiväkirjan alun päivittäisten työtehtävien kuvailun vastapainoksi on tullut työn sisällön tarkastelua ja pohdiskelua sekä myös jollain tavalla työn merkityksen tutkailua. Omalta osaltaan tähän on varmasti vaikuttanut viikoittaiset teemat, ja niiden kautta vahingossa löytynyt pohdiskelija sisältäni. En ole aiemmin pitänyt itseäni kovinkaan syvällisenä asioiden pohtijana vaan enemmänkin asioiden tekijänä. Se mielikuva minulla edelleenkin on, mutta pohtijan osuus kokonaisuudesta on ehkä hieman kasvanut ja muuttanut tekijä minääni hieman harkitsevammaksi.

Opinnäytetyöhön valikoituneet teemat sekä niiden pohtiminen ja tutkailu tukipartion ohjaajan silmin ovat mielestäni avartaneet niin omaa näkemystäni kuin lisänneet osaamista työssäni. Pääasiallisina lähteinä käytetyt Rikosseuraamuslaitoksen julkaisut ovat lisänneet ja vahvistaneet ammatillisuuttani ja tietämystäni organisaatiosta, jossa työskentelen ja jota edustan. Vaihtelevat teemat ovat vain pintaraapaisu tukipartion ohjaajien tekemästä työstä ja sen sisällöstä, mutta niiden avulla työn monipuolisuus avautuu edes hieman asiasta tietämättömille. Samalla koen, että olen onnistunut avaamaan Rikosseuraamuslaitoksen työpaikkailmoituksiinsa kuvaamaa mystistä työtä ja tekemään sitä tunnetummaksi ja helpommin lähestyttäväksi.

Rikosseuraamuslaitoksen tulevaisuuden linjauksiin kuuluu asiakkaiden tarpeisiin vastaavien palveluiden, jatkumoiden ja lähityön kehittäminen, vapauttamisvaiheeseen liittyvien riskien vähentäminen suunnitelmallisella vapauttamisella sekä siirtymällä turvallisesti kohti avoimempaa täytäntöönpanoa. Tavoitteisiin pyritään pääsemään esimerkiksi aktiivisella verkostoyhteistyöllä, joustavilla ja turvallisilla rakenteilla ja seuraamusprosesseilla sekä osaavalla ja motivoituneella henkilöstöllä (Rikosseuraamuslaitos 2021f.) Tukipartion ohjaajilla on oma roolinsa tässä tavoitteessa ja niin kutsutuissa yhteisissä talkoissa. Opinnäytetyötä tehdessä itselleni kirkastui ohjaajien tekemän työn merkitys lähityön näkökulmasta, verkostojen ja verkostotyön merkitys kokonaisuuden kannalta sekä turvallisuuden merkitys koko prosessissa, aina turvallisesta täytäntöönpanosta yleiseen turvallisuuteen.

Kuten Rikosseuraamuslaitoksen uusimmassa rekrytointi videossa sanotaan työ alallamme, on vakaata, turvattua ja yhteiskunnallisesti merkittävää ja sen avulla turvataan vankeusrangaitusten täytäntöönpanoa ja samalla pyritään ehkäisemään uusintarikollisuutta (Rikosseuraamuslaitoksen videokanava 2021). On vaikea kuvitella, että kovinkaan monelle alalle hakeutuvalla työn merkityksellisyys olisi ensimmäinen asia listalla mietittäessä tulevaisuutta, mutta uskoisin sen roolin kasvavan työuran edetessä ja olevan yksi asia monien joukossa miksi alalla halutaan pysyä ja kehittää omaa osaamistaan. Rikosseuraamusalalla monipuoliset työnkuvat, yhteiskunnallinen vaikuttavuus, asiakaslähtöisyys ja globaalisti merkittävä työ ovat vaikuttavia tekijöitä, kun mietitään työn innostavuutta ja vetovoimaa alalle hakeutumiseen ja sillä pysymiseen.

Työskentely rikosseuraamusalalla voi olla kannustavaa, kehitysmuotoista sekä palkitsevaa. Ne ovat seikkoja, jotka omalta osaltaan lisäävät työn mielekkyyttä ja saattavat lisätä niin alaan kuin työhön sitoutumista. (Rintala 2021, 34-35). Opinnäytetyön edetessä ja asioita pohtiessa olen itsekin huomannut, kuinka monipuolista ja jopa innostavaa työskentely voi olla sekä kuinka paljon erilaisia puolia niin kutsutusta perustyöstä voi löytää. Monipuolisuus, kehitysmuotoisuus ja vahva työyhteisön tuki ovat olleet sellaisia seikkoja, joihin olen kiinnittäneet huomioni näiden kuluneen kymmenen viikon aikana, ja ne ovat omalta osaltaan auttaneet minua jaksamaan tämän projektin parissa.

Opinnäytetyön tekeminen ja opiskelu yleisesti työnohessa on palkitsevaa, kehittävää ja jollain tavoin motivoivaa, mutta samalla se on kuluttavaa ja jopa stressaavaa. On hienoa havaita itsessään muutoksia ja kehittymistä, jotka tukevat työskentelyä ja ammatillinen minän kasvua, mutta samanaikaisesti niiden käyttö on vajavaista lievän väsymyksen ja jatkuvan puurtamisen vuoksi. Opinnäytetyön kirjoittamisen aikana väsymys ja ajanpuute korostuivat varsinkin niiden kolmen viikon aikana, kun jouduin tekemään pidennettyä työaikaa ja päiväkirjan kirjoittaminen toi työasiat mukaan myös kotiin. Tähän kaikkeen, kun vielä lisättiin uuden vankitietojärjestelmä Rotin sekä vastuuvirkamiesmallin itseopiskelumateriaalien opiskelu ja työvälineissä ilmenneet ongelmat, oli aika ajoin huumori ja jaksaminen koetuksella. Työyhteisön vuorovaikutuksella on suuri merkitys yksilön työyhteisöön samaistumisen, yksilön motivaation ja vaikuttamisen näkökulmista, sillä tiimiin kuuluvat jäsenet jakavat tietoa, tekevät yhteistyötä ja tukevat toisiaan vuorovaikutuksellisin keinoin (Rajamäki & Mikkola 2017, 6). Suureksi onnekseni Etelä-Suomen tukipartiossa vallitsee kannustavan positiivinen ilmapiiri niin tiimin kuin lähiesihenkilön osalta, ja he jaksoivat niin sanotusti potkia minua eteenpäin projektissani.

Rikosseuraamuslaitoksen verkkosivuille on kirjattu tukipartioiden tavoitteeksi rikosseuraamusasiakkaiden rikoksettoman elämän valmiuksien lisääminen tai ylläpitäminen tuen ja kontrollin keinoin (Rikosseuraamuslaitos 2019a). Pysähdyin ehkä ensimmäistä kertaa toden teolla pohtimaan tukea ja kontrollia sekä sen ilmenemistä työssäni päiväkirjan kirjauksien yhteydessä. Aiemmin se oli käytännössä ollut vain sanojen helinää ja johonkin kirjattu korulause. Teemaa pohtiessani yllätyin kuinka paljon tukipartion ohjaajan työ loppujen lopuksi pitää sisällään tuen ja kontrollin eri muotoja.

Rothin ja Veikkasen tekemässä opinnäytetyössä (2013, 35-36) tuki ja kontrolli näyttävät tukipartioiden arjessa moninaisesti. Asiakkaiden käytävät keskustelut voivat pitää sisällään kuntoutuksellisia elementtejä, oikeanlaisten toimintatapojen vahvistamista, rikosten käsittelyä ja oikeiden palveluiden pariin ohjaamista. Tuki voi myös ilmetä päihteettömyyden, perheen ja ajatusmallien muokkaamisen tukemisena. Kontrollin elementit voivat taasen näyttävät tukipartion ja asiakkaiden välisessä vuorovaikutuksessa esimerkiksi liikkumisen, päihteettömyyden ja ehtojen noudattamisen valvonnan keinoin. Tutkimuksessaan he nostavat myös esiin sen seikan, että kontrollin osuus tulee toteuttaa asiakkaan hyötyä ajatellen ja oikein kohdennettuna,

jolloin se mahdollistaa ja pitää sisällään myös tukea. Mielestäni oikein kohdennetut päihdetestaukset ovat oiva esimerkki kohdennetusta kontrollista, jossa on mukana tuen elementti. Päihdetestausten avulla kontrolloidaan päihteettömyyttä, mutta samanaikaisesti tuetaan päihteetöntä elämää keskusteluiden ja motivoinnin keinoin.

Tehtäessä työtä vaativien ja moniongelmaisten asiakkaiden kanssa on tärkeää, että työntekijöiden työhyvinvoinnista ja työturvallisuudesta huolehditaan. Työturvallisuuteen kuuluu oleellisenä osana esimerkiksi ennakointi, havainnointi, varautuminen, työkäytännöt, toimintatavat sekä rakenteelliset ja menetelmälliset turvallisuusratkaisut. Opinnäytetyötä kirjoittaessa pysähdyin aika-ajoin pohtimaan työturvallisuutta, toimintatapoja ja työmenetelmiä sekä niiden yhdistämistä turvalliseen työskentelyyn. Rikosseuraamuslaitoksen turvallisuuslinjauksen (2015) mukaan turvallisuutta pyritään luomaan positiivisilla keinoilla esimerkiksi asiakkaiden ja henkilökunnan välisellä vuorovaikutuksella. Asianmukaiset fyysiset olosuhteet, täytöntöönpanoa tukevat tavoitteet sekä toimivat päiväjärjestykset katsotaan myös sellaisiksi seikoiksi, joilla on vaikutusta turvallisuuteen. (Rikosseuraamuslaitos 2015, 9.)

Pohdittaessa turvallisuutta on hyvin vaikeaa ohittaa dynaamisen turvallisuuden käsitettä. Rikosseuraamuslaitoksen turvallisuuslinjauksessa dynaamista turvallisuutta kuvataan ajattelutapana, joka korostaa vuorovaikutusta, havainnointia sekä läsnäoloa samalla liittyen kaikkeen ja kaikkiin. Perusta dynaamisella turvallisuudelle pyritään luomaan korkeasta ammattietiikasta ja työmenetelmistä, joissa korostuu vuorovaikutus ja kommunikaatio. Tavoitteena on saavuttaa hyvä järjestys sellaisessa ympäristössä, joka mahdollistaa kuntoutumisen ja valmistautumisen vapautteen. Vuorovaikutus on merkittävässä roolissa niin turvallisuutta luodessa kuin havainnoissa mahdollisia muutoksia niin turvallisuustilanteessa kuin -tasossa. Hyvällä vuorovaikutuksella, asiakastuntemuksella, ennakoimisella, havainnoinnilla sekä asianmukaisella tiedottamisella on vaikutusta varauduttaessa mahdollisiin vaativiin tilanteisiin, jotka voiva mahdollisesti vaikuttaa työturvallisuuteen. (Rikosseuraamuslaitos 2015, 11-12.)

Työturvallisuuden kannalta oleellisia asioita ovat turvalliset toimintamallit, työyhteisön sitoutuminen turvallisuusajatteluun ja toimivat sekä turvalliset toimitilat. Mielestäni onkin oleellista, että jokaisessa yksikössä pysähdytään miettimään tasaisin väliajoin oman toimipisteen turvallisuuteen liittyviä seikkoja, olivatpa ne sitten tiloihin, välineisiin, toimintatapoihin, koulutukseen, ajatteluun tai resursseihin liittyviä. Henkilökunnan yhteisillä teoilla on suuri merkitys kokonaiskuvassa, sillä toimimalla yhdessä ja ennakoimalla on mahdollista taata kaikille työntekijälle sekä turvallinen että miellyttävä paikka työskennellä.

Rikosseuraamuslaitoksessa eletään tällä hetkellä suurien uudistusten aikaa ja kuten normaali elämässäkin niin myös tässä tapauksessa, uudistumiseen liittyy niin hienoisia kasvukipuja kuin harha-askelitakin. Rikosseuraamuslaitos ja sen edustajat ovat olleet esillä julkisuudessa normaalia enemmän viime aikoina, mikä on poikanut lukuisia keskusteluita laajalla rintamalla. On

todella hienoa, että asiat herättävät keskustelua, mutta sävy missä niitä käydään jättää ajoittain toivomisen varaa. Rikosseuraamusalan ulkopuolisille henkilöille asiat näyttäytyvät varmasti hyvinkin eri tavalla ja olisikin toivottavaa, että keskustelut käytäisiin mahdollisimman rakentavasti ja hyvän yhteistyön hengessä. Pinnalla ja julkisuudessakin käsiteltyjä aiheita ovat olleet esimerkiksi Rikosseuraamuslaitoksen henkilökunnan turvallisuus, maalittaminen, pula ammatitaitoisesta henkilökunnasta, Rikosseuraamuslaitoksen työnantajakuva sekä organisaatorakenteen uudistus. Jokainen näistä asioista on omalla tavallaan merkittävä ja koskee laajaa joukkoa ihmisiä. Olisikin toivottavaa, että ongelmiin kyettäisiin löytämään yhteistyössä mahdollisimman toimivat ratkaisut, jolloin yhteiskunnallisesti merkittävä ala kehittyisi ja kykenisi jälleen näyttämään parastaan niin osaamisen kuin julkisuuskuvan merkeissä.

Lähteet

Painetut

Liimatainen, A., Rantala, K., Mäkipää, L. & Tyni, S. 2017. Porkkanaa ja keppiä: Rangaistusajan suunnitelmat osana vankeusrangaistuksen täytäntöönpanoa. Tutkimuksia 1/2017. Helsinki: Unigrafia.

Rantanen, T., Järveläinen, E., Lindström, J. & Marjanen, P. 2018. Kannustamista, motivointia ja vankituntemusta - Näkökulmia valvottua koevapautta valmistelevalle ja toteuttavalle henkilöstön osaamiseen. Laurea julkaisut. Helsinki: Kopio Niini

Rantanen, T., Lindqvist, M., Lindström, J., Vuorinen, P. & Weckroth, A. 2016. Yhteistyötä, valvontaa ja kokonaisvaltaista kuntoutusta. Rikosseuraamuslaitoksen julkaisuja, 3/2016. Suomen Yliopistopaino.

Sähköiset

Airaksinen, A. 2020. Oman osaamisen tunnistaminen voimaantumisen välineenä. Sosiaalipedagoginen aikakauskirja vol 21. Viitattu 8.12.2021. <https://journal.fi/sosiaalipedagogiikka/article/view/96099/58861>

Ala-Laurinaho, A. 2017. Työn kehittäminen yhdessä tuo tuloksia. Työterveyslaitos. Viitattu 8.12.2021. <https://www.ttl.fi/blogi/tyon-kehittaminen-yhdessa-tuo-tuloksia/>

Arene. 2020. Ammattikorkeakoulujen opinnäytetöiden eettiset suositukset. Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arene ry. Viitattu 5.12.2021. https://www.arene.fi/wp-content/uploads/Raportit/2020/AMMATTIKORKEAKOULUJEN_OPINNÄYTETÖIDEN_EETTISET_SUOSITUKSET_2020.pdf?_t=1578480382

Arola, J. 2021. Sidosryhmäajattelu ja vastuullinen liiketoiminta - case Fujitsu oy. Pro gradu-tutkielma. Tampereen yliopisto, johtamiskorkeakoulu. Tampere. <https://trepo.tuni.fi/bitstream/handle/10024/84513/gradu06678.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Eerikäinen, M. 2020. Osaava tukemaan virastoja valmentamaan työnteeseen. Viitattu 8.10.2021. <https://www.valtiolla.fi/osaava-ja-valmentava-tyoote/>

Hallintolaki. 6.6.2003/434. Finlex. Viitattu 24.8.2021. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2003/20030434>

Helminen, M. & Kilpeläinen, M. Rikosseuraamusala hyötyy yhteistyöstä kolmannen sektorin kanssa monin tavoin. Haaste 4/2021. Viitattu 6.12.2021. <https://rikoksentorjunta.fi/-/haaste-kolmas-sektori-kriminaalipolitiikassa>

- Järvinen, M-K. 2015. Asiakas-työntekijäsuhde rikosseuraamusalalla. Akateeminen väitöskirja. Tampereen yliopisto. Viitattu 10.10.2021. <https://trepo.tuni.fi/bitstream/handle/10024/96536/978-951-44-9683-7.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- Kalliola. 2021. Kohti päihteetöntä ja rikoksetonta elämää. Kalliola konserni. Viitattu 18.10.2021. <https://kalliola.fi/palvelut/rikostaustaisten-kuntoutus/vahvasti-tukien-kuntoutus/>
- Krits. 2021. Vertaistuki Redis - Päihteen olohuone Helsingissä. Kriminaalihuollon tukisäätiö. Viitattu 18.10.2021. <https://www.krits.fi/saatio/palvelumme/redis/>
- Kumpulainen, K. 2020. Monta hyvää työtä - kirjallisuuskatsaus moniammatillisesta yhteistyöstä. Pro gradu-tutkielma. Tampereen yliopisto, yhteiskuntatieteiden tiedekunta. Viitattu 17.11.2021. <https://trepo.tuni.fi/bitstream/handle/10024/123543/KumpulainenKirsi.pdf?sequence=5>
- Laki valvontarangaistuksesta. 330/2011. Finlex. Viitattu 6.8.2021. <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2011/20110330>
- Laki valvotusta koevapaudesta. 23.8.2013/629. Finlex. Viitattu 6.8.2021. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2013/20130629>
- Laki yhdyskuntaseuramusten täytäntöönpanosta. 10.4.2015/400. Finlex. Viitattu 28.7.2021. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2015/20150400>
- Lastensuojelulaki. 13.4.2007/417. Finlex. Viitattu 8.8.2021. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2007/20070417>
- Laurea. 2021. Lähdeviitteet ja lähteiden merkintätavat Laureassa. Viitattu 16.11.2021. https://laureauas.sharepoint.com/sites/Opiskelijaintranet/Jaetut_asiakirjat/Forms/AllItems.aspx?id=%2Fsites%2FOpiskelijaintranet%2FJaetut_asiakirjat%2FLahdeviitteet_ja_lahteiden_merkitseminen_Laureassa.pdf&parent=%2Fsites%2FOpiskelijaintranet%2FJaetut_asiakirjat
- Leinonen, J., Linderborg, H. & Vepsäläinen, J. Yhdyskuntapalvelun, valvontarangaistuksen ja ehdollisen vankeuden oheisrangaistuksena tuomittavan yhdyskuntapalvelun käyttö seuraamusjärjestelmässä. Rikosseuraamuslaitoksen julkaisu 1/2020. Viitattu 29.11.2021. https://vankilatuote.fi/material/attachments/rise/julkaisut-risenjulkaisusarja/MWrrhylor/RISE-Julkaisu_1_2020_Yhdyskuntapalvelun_valvontarangaistuksen_ja_ehdollisen_vankeuden_oheisrangaistuksena_8211_ei_saavutettava.pdf

- Mäkipää, L. 2010. Valvotun koevapauden toimeenpano ja sovellettavuus. Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen tutkimuksia 249. Viitattu 2.12.2021. <https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/152428/koevapaus249.pdf?sequence=2&isAllowed=y>
- Oikeusministeriö. 2007. Sähköinen valvonta. Työryhmämietintö. 2007:17. Viitattu 1.9.2021. https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/76071/omtr_2007_17_sahkoinen_valvonta_114s.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- Oikeusministeriö. 2019. Rikosseuraamuslaitoksen rakenteiden ja toiminnan arviointi. Viitattu 18.10.2021. https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/161540/OMSO_14_2019_RISE_Rakenteiden_ja_toiminnan_arviointi.pdf
- Ojala, S., Pyöriä, P. & Jokinen, E. 2020. Kehitettävänä työelämän tasa-arvo, kouluttautuminen työllä ja yritysten kyky luoda uutta menestystä. Tampere University Press. Tampere. Viitattu 8.12.2021. https://trepo.tuni.fi/bitstream/handle/10024/124289/Ojala_Pyoria_Jokinen_Kehitettavana_tyolaman_tasa-arvo.pdf?sequence=2
- Oulun ammattikorkeakoulu. 2021. Oppimisenäkemykset - Kognitiivinen oppimisenäkemys. Viitattu 17.11.2021. <http://www.oamk.fi/amok/oppi-mat/LO/Oppimisenakemys/html/kognitiivinen.html>
- Pakkokeinolaki. 22.7.2011/806. Finlex. Viitattu 8.8.2021. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2011/20110806 - L2P12>
- Palkeet. 2019. Pari sanaa palautteesta. Viitattu 10.10.2021. <https://www.palkeet.fi/ajankoh-taista/pari-sanaa-palautteesta.html>
- Pelastusopisto. 2007. Viranomaisyhteistyö-Hyvät käytännöt. Pelastusopiston julkaisu 1/2007. Viitattu 24.10.2021. http://info.smedu.fi/kirjasto/paloportti/2007/35605_Taitto_al2007.pdf
- Pohjalainen, M. 2012. Hiljaisen tiedon käsite ja hiljaisen tiedon tutkimus: katsaus viimeaikaiseen kehitykseen. Informaatiotutkimus, 31(3). Viitattu 18.9.2021. <https://journal.fi/inf/article/view/7079/5613>
- Rajamäki, S. & Mikkola, L. 2017. Työyhteisön vuorovaikutus ja työyhteisöön kuuluminen. Työelämän tutkimus 15(3). Viitattu 16.11.2021. <https://journal.fi/tyoelamantutkimus/article/view/85277/44272>
- Rantanen, T. & Lindqvist, M. 2018. Valvottu koevapaus ja siihen liittyvä päihdekuntoutus rikoksentehtäjien kuntoutuksessa. Janus Sosiaalipolitiikan ja sosiaalityön Tutkimuksen Aikakauslehti, 26 (1). Viitattu 18.10.2021. <https://journal.fi/janus/article/view/63165>

Ridis. 2021. Ridasjärven päihdehoitokeskus.Uudenmaan päihdehuollon kuntayhtymä. Viitattu 18.10.2021. <https://www.ridis.fi/>

Rikosseuraamuslaitoksen videokanava. 2021. Elinkautinen ura? Valmistu vartijaksi vankilaan. Viitattu 15.11.2021. <https://www.youtube.com/watch?v=q20AJuvDT-4>

Rikosseuraamuslaitos. 2015. Rikosseuraamuslaitoksen turvallisuuslinjaukset. Viitattu 8.12.2021. https://www.rikosseuraamus.fi/material/attachments/rise/julkaisut-muut/0D1bMQzPN/Turvallisuuslinjaukset_2015.pdf

Rikosseuraamuslaitos. 2016. Pääjohtaja Esa Vesterbacka: Jokaisessa arkisessakin vuorovaikutustilanteessa on mahdollisuus edistää vankien muutostyötä. Viitattu 23.11.2021. <https://www.rikosseuraamus.fi/fi/index/ajankohtaista/tiedotteet/2016/paajohtajaesavesterbackajokaisessaarkisessakinvuorovaikutustilanteessaonmahdollisuusedistaavankienmuutostyota.html>

Rikosseuraamuslaitos. 2017. Vangin ja yhdyskuntaseuraamusasiakkaan päihteettömyyden valvonta, päihtymystilan toteaminen ja päihdevalvonnan testit (dnro 8/004/2017). Viitattu 9.8.2021. <https://www.rikosseuraamus.fi/fi/index/seuraamukset/saannokset/maaraykset-jaohjeet/vanginjayhdysseuraamusasiakkaanpaihteettomydenvalvontapaihtymystilantoteaminenjapaihdevalvonnantestitdnro30042017.html>

Rikosseuraamuslaitos. 2019a. Yhdyskuntaseuraamustoimistot. Viitattu 30.7.2021. <https://www.rikosseuraamus.fi/fi/index/toimipaikatjayhteystiedot/yhdyskuntaseuraamustoimistot.html>

Rikosseuraamuslaitos. 2019b. Organisaatio. Viitattu 28.7.2021. <https://www.rikosseuraamus.fi/fi/index/rikosseuraamuslaitos/organisaatio.html>

Rikosseuraamuslaitos. 2019c. Uudenmaan yhdyskuntaseuraamustoimisto. Viitattu 29.7.2021. <https://www.rikosseuraamus.fi/fi/index/toimipaikatjayhteystiedot/yhdyskuntaseuraamustoimistot/vantaa.html>

Rikosseuraamuslaitos. 2019d. Siviilityö. Viitattu 8.8.2021. <https://www.rikosseuraamus.fi/fi/index/taytantonpano/toiminnot/tyo/siviilityo.html>

Rikosseuraamuslaitos. 2019e. Vangin tukeminen. Viitattu 4.10.2021. <https://www.rikosseuraamus.fi/fi/index/taytantonpano/toiminnot/vangintukeminen.html>

Rikosseuraamuslaitos. 2019f. Vapautumisen valmistelu. Viitattu 17.10.2021. <https://www.rikosseuraamus.fi/fi/index/taytantonpano/vapautuminen/vapautumisenvalmistelu.html>

Rikosseuraamuslaitos. 2020a. Yhdyskuntapalvelu. Viitattu 8.8.2021. <https://www.rikosseuraamus.fi/fi/index/seuraamukset/yhdyskuntaseuraamukset/yhdyskuntapalvelu.html>

Rikosseuraamuslaitos. 2020b. Tutkinta-arestin valvonnan suorittaminen ja pakkokeinolain 2 luvun 12 h §:n mukainen poikkeuslupa (1/004/2019). Viitattu 8.8.2021. <https://www.rikosseuraamus.fi/fi/index/seuraamukset/saannokset/maarayksetjaohjeet/tutkinta-arestinvalvonnan-suorittaminen-japakkokeinolain2luvun12hnmukainenpoikkeuslupa.html>

Rikosseuraamuslaitos. 2020c. Ohje vangin sijoittamisesta ulkopuoliseen laitokseen, ohje (dnro 2/400/2016). Viitattu 8.8.2021. <https://www.rikosseuraamus.fi/fi/index/seuraamukset/saannokset/maarayksetjaohjeet/vanginsijoittaminenulkopuoliseenlaitokseen20164002.html>

Rikosseuraamuslaitos. 2020d. Roti - toiminnan kehittämis- ja asiakastietojärjestelmänhanke. Viitattu 8.8.2021. <https://rikosseuraamus.fi/fi/index/ajankohtaista/hankkeet/roti.html>

Rikosseuraamuslaitos. 2020e. Arvot ja strategia. Viitattu 25.8.2021. <https://www.rikosseuraamus.fi/fi/index/rikosseuraamuslaitos/arvot.html>

Rikosseuraamuslaitos. 2020f. Kuntouttava toiminta-Päihdetyö. Viitattu 4.10.2021. <https://www.rikosseuraamus.fi/fi/index/taytantonpano/toiminnot/kuntouttavatoimintapaihdetyo.html>

Rikosseuraamuslaitos. 2021a. Rikosseuraamuslaitoksen tilinpäätös ja toimintakertomus vuodelta 2020. Viitattu 17.10.2021. https://www.rikosseuraamus.fi/material/collecti- ons/20210301093858/7OTf5ft2H/Tilinpaaatos_ja_toimintakertomus_vuodelta_2020_saavutet- tava.pdf

Rikosseuraamuslaitos. 2021f. Strategiakartta // 2020-2023. Viitattu 15.11.2021. https://www.rikosseuraamus.fi/material/attachments/rise/risenasiakirjoja/uRujBYQ25/Strategia2020_2023_verkkoon.pdf

Rikosseuraamuslaitos. 2021g. Yhdyskuntaseuraamusasiakkaan päihtymystilan toteaminen, päihdeettömyyden valvonta ja päihdevalvonnan testit (8/004/2021). Viitattu 25.11.2021. <https://www.rikosseuraamus.fi/fi/index/seuraamukset/saannokset/maarayksetjaohjeet/yhdyskuntaseuraamusasiakkaanpaih- tymystilantoteaminenpaihteetto- myydenvalvontajapaihdevalvonnantestit80042021.html>

Rintala, T. 2021. Kohti asiantuntijuutta rikosseuraamusalalla. YAMK opinnäytetyö. Hämeen ammattikorkeakoulu. Viitattu 16.11.2021. https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/501612/Kohti_asiantuntijuutta_rikosseuraamusalalla.pdf?sequence=2&isAllowed=y

Roth, T. & Veikkanen, T. 2013. Tuki ja kontrolli Itä- ja Pohjois-Suomen rikosseuraamusalueella. Opinnäytetyö. Laurea-ammattikorkeakoulu, rikosseuraamusala. Vantaa. Viitattu 18.11.2021. https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/54546/Roth_Tanja_Veikkanen_Tanja.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Sosiaali- ja terveysministeriö. 2008. Sosiaalitoimen valmiussuunnitteluopas. Viitattu 19.9.2021. https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/72006/Julkaisu_2008_12_valmiussuunnitteluopas_verkko.pdf?sequence=1

Super. 2015. Ohjaan oppijaa. Suomen lähi- ja perushoitajaliitto SuPer. Viitattu 18.9.2021. https://www.superliitto.fi/site/assets/files/4599/ohjaan_oppijaa_a5_32s_painoon.pdf

Talentia. 2021. Organisointi. Sosiaalialan korkeakoulutettujen ammattijärjestö Talentia. Viitattu 5.9.2021. <https://www.talentia.fi/tyoelamainfo/hyvan-tyopaikan-kriteerit/organisointi/>

Tossavainen, J. 2006. Työhön perehdytys asiantuntijaorganisaatiossa. Pro gradu- tutkielma. Tampereen yliopisto, kasvatustieteen laitos. Tampere. Viitattu 22.10.2021. <https://trepo.tuni.fi/bitstream/handle/10024/94007/gradu01421.pdf?sequence=1>

Tutkimuseettinen neuvottelukunta. 2012. Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa. Viitattu 16.11.2021. https://tenk.fi/sites/tenk.fi/files/HTK_ohje_2012.pdf

Työturvallisuuskeskus. 2021a. Toimiva työyhteisö. Viitattu 6.9.2021. https://ttk.fi/tyoturvaluus_ja_tyosuojelu/tyoturvaluuden_perusteet/tyoyhteiso

Työturvallisuuskeskus. 2021b. Turvalliset ja terveelliset työtilat. Viitattu 30.10.2021. https://ttk.fi/tyoturvaluus_ja_tyosuojelu/tyoturvaluuden_perusteet/tyoymparisto/turvalliset_ja_terveelliset_tyotilat - d84faff3

Työturvallisuuslaki. 23.8.2002/738. Viitattu 18.9.2021. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2002/20020738>

Uuranmäki, T. 2013. Vanginkuljetusajoneuvo VW Transporter, käytettävyys ja käyttö. Opinnäytetyö. Laurea-ammattikorkeakoulu. Vantaa. Viitattu 24.10.2021. https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/59244/tero_uuranmaki.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Uusitalo, H. & Ala-Laurinaho, A. 2021. Työn kehittäminen. Työterveyslaitos. Viitattu 8.12.2021. <https://www.ttl.fi/tyoyhteiso/tyon-kehittaminen/>

Valtionneuvoston kanslia. 2021. Viestintää johdetaan, suunnitellaan ja arvioidaan. Viitattu 19.9.2021. <https://vnk.fi/viestintasuositus/luku-3>

Valtiovarainministeriö. 2020. Valtion virka- ja työehdot 2020-2022: valtio työnantajana. Valtiovarainministeriö julkaisuja 2020:48. Viitattu 26.9.2021. <https://vm.fi/documents/10623/1114028/Valtion+virka-+ja+tyoehdot+2020-2022+%28valmis+julkaisu%29.pdf/a1291b9c-2bcf-f9d7-e501-2ec8c6313b96/Valtion+virka-+ja+tyoehdot+2020-2022+%28valmis+julkaisu%29.pdf?t=1597050273352>

Vanginkuljetusasetus. 165/1954. Finlex. Viitattu 19.9.2021. <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/1954/19540165>

Vankeuslaki. 23.9.2005/767. Finlex. Viitattu 8.8.2021. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2005/20050767 - O2L4P6>

Voutilainen, J. 2016. Tukipartio-ohjaajien kokemat uhka- ja vaaratilanteet asiakastyössä. Opinnäytetyö. Laurea-ammattikorkeakoulu. Vantaa. Viitattu 24.10.2021. https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/120535/Jarmo_Voutilainen.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Julkaisemattomat

Heiskala, T. 2021. Ryhmäkehityskeskustelut. Rikosseuraamuslaitoksen ohjeistus

Ihanus, T. 2021a. Lähityön tammikuun tiedote - Vastuuvirkamiesmallin haltuunotto on tärkeää ennen Rotin käyttöönottoa. Rikosseuraamuslaitoksen intranet

Ihanus, T. 2021b. Yhdyskuntaseuraamustoimiston vastuuvirkamiehen ja tukipartion itseopiskelumateriaali. Rikosseuraamuslaitoksen intranet

Kolula, I. 2021. Työelämän palaute 24.11.2021. Uudenmaan yhdyskuntaseuraamustoimisto. Vantaa.

Kuusela, S. 2019a. Osaava - valtion yhteinen osaamisen hallinnan työkalu. Rikosseuraamuslaitoksen intranet.

Kuusela, S. 2019b. Osaava on valtion yhteinen osaamisen hallinnan ja kehittämisen työkalu - mitä hyötyä siitä on? Rikosseuraamuslaitoksen intranet.

Oranen, S-M. 2021. Uudenmaan yhdyskuntaseuraamustoimiston perehdytyksen mallipohja. Uudenmaan yhdyskuntaseuraamustoimisto.

Piironen, J. 2015. Meissä kaikissa asuu pieni ohjaaja. Rikosseuraamuslaitoksen intranet.

Rikosseuraamusalan koulutuskeskus. 2021. Oppimissuunnitelma - Opiskelijan kouluttaminen oppimissuunnitelman mukaisesti (Kognitiivinen oppimisprosessi). Rikosseuraamusalan koulutuskeskuksen perehdyttäjä koulutuksen opetusmateriaali.

Rikosseuraamuslaitos. 2015. Toiminnan kehittämis- ja asiakastietojärjestelmähänke Roti. Rikosseuraamuslaitoksen intranet

Rikosseuraamuslaitos. 2020h. Rikosseuraamuslaitoksen sidosryhmäselvitys - Tiivistelmä tulokista. Rikosseuraamuslaitoksen intranet.

Rikosseuraamuslaitos. 2020g. Työsuojelun toimintaohjelma 2020. Uudenmaan yhdyskuntaseuraamustoimisto.

Rikosseuraamuslaitos. 2021b. Rikosseuraamuslaitoksen huhtikuun HR-kuukausikirje. Rikosseuraamuslaitoksen intranet.

Rikosseuraamuslaitos. 2021c. Uudenmaan yhdyskuntaseuraamustoimisto toimintasuunnitelma vuodelle 2021.

Rikosseuraamuslaitos. 2021d. Uudenmaan yhdyskuntaseuraamustoimiston turvallisuusinfo.

Rikosseuraamuslaitos. 2021e. Esihenkilön eväät - Työvälineitä valmentavaan esihenkilötyöhön. Rikosseuraamuslaitoksen intranet.

Wahlman, V. 2021. Lähityön syyskuun kuukausitiedote. Rikosseuraamuslaitoksen intranet.

Kuviot

Kuvio 1: Tukipartion sidosryhmät (Arola 2012, 11-13).	16
---	----

Liitteet

Liite 1: Perehdytys pohja	93
Liite 2: Uudenmaan yhdyskuntaseuraamustoimiston perehdytys (Oranen, S-M 2021)	94

Liite 1: Perehdytys pohja

AIHE:		Laatinut:		
Harjoittelujakso / tehtävä	Aika	Sisältö	Oppimisteko	Ohjaus - sosiaalimuoto

Liite 2: Uudenmaan yhdyskuntaseuraamustoimiston perehdytys (Oranen, S-M 2021)

Harjoittelujakso / tehtävä	Aika	Sisältö	Oppimisteko	Ohjaus - sosiaalimuoto
1. Alkukeskustelu ja toimiston tiloihin perehtyminen	60 min	Ohjaajat ottavat kokelaan vastaan 30 min ja toimiston yhteisiin tiloihin tutustuminen / kierrätys 30 min /SO + HT	Motivointi	Keskustelu perehdyttäjän kanssa
1.1 Purku	15 min	Keskustelua yks-työstä ja sen merkityksestä	Motivointi/Kontrolli	Keskustelu
2. Lausuntotyön info	30 min	Kokelas selvittää, mitä hän tietää lausuntotyöstä.	Orientointi	Keskustelu perehdyttäjän kanssa
2.1 Purku	90 min	Käydään läpi lausunto/ arviointityön perusteet ja asiakasprosessi. /SO	Orientointi/Kontrolli	Keskustelu
3. Lausunto haastattelussa mukana olo	60 min	Käytännön haastattelussa / arvioinnissa mukana olo. /SO	Sisäistäminen	Harjoittelu perehdyttäjän tai kokeneemman virkamiehen kanssa
3.1 Purku	15 min	Millaisia havaintoja haastattelusta?	Sisäistäminen/Kontrolli	Keskustelu
4. Turvallisuus info	30 Min	Kokelas pohtii, millaisia asioita toimiston turvallisuuden lukeutuu. Miten turvallisuus ja työturvallisuus on huomioitu?	Orientointi	Yksilötyö
4.1 Purku	60 min	Turvallisuustiimin jäsen käy läpi toimiston turvallisuuden liittyvät tekijät /MS	Orientointi/Kontrolli	Keskustelu perehdyttäjän kanssa

RSKK 2021	OPPIMISSUUNNITELMA	Tutkintokoulutuksen työoppimisjakso		
5. Ykn info	30 min	Kokelas pohtii, millaisia asioita yhdyskuntapalveluun liittyy.	Orientointi	Yksilötyö
5.1 Purku	90 min	Käydään läpi yhdyskuntapalvelun asiakasprosessi /HT	Orientointi/Kontrolli	Keskustelu perehdyttäjän kanssa
6. Palvelupaikka käynti	30 min	Käydään palvelupaikalla aikatauluttamassa tai päihdetestaamassa. /SO	Sisäistäminen	Harjoittelu perehdyttäjän tai kokeneemman virkamiehen kanssa
6.1 Purku	15 min	Havainnot toiminnasta palvelupaikalla. Mitä ajatuksia tai kysymyksiä toiminta herätti?	Sisäistäminen/Kontrolli	Keskustelu
7. Tutustuminen yhdyskuntaseuraamustoimiston päivystykseen	30 min	Kokelas pohtii, etsii tietoa ja perehtyy yks-toimiston päivystykseen. Millaisia tehtäviä päivystykselle kuuluu?	Orientointi	Yksilötyö, keskustelu perehdyttäjän kanssa
7.1 Purku	60 min	Päivystyksessä yks työ, palvelupaikkasoiot ja oviliikenne /MN	Orientointi/Kontrolli	Keskustelu perehdyttäjän kanssa
8. Nuoret seuraamuksissa info	30 min	Kokelas etsii tietoa ja perehtyy, millaisia nuorten seuraamuksia on.	Orientointi	Yksilötyö
8.1 Purku	90 min	Ehdollisesti rangaistujen nuorten valvonta ja nuorisorangaistus, sekä nuorten erityispiirteet/HT	Orientointi/Kontrolli	Keskustelu perehdyttäjän kanssa
9. EAV-, VKV- VALRA- ja AEV-info	30 min	Kokelas etsii tietoa EAV:sta, VKV:sta, VALRA:sta ja AEV:sta.	Orientointi	Yksilötyö

RSKK 2021		OPPIMISSUUNNITELMA		Tutkintokoulutuksen työssäoppimisjakso	
9.1 Purku	7h 15 min	Käydään läpi ehdonalaisesti vapautuneiden valvonta, valvottu koevapaus, valvontarangaistus ja ehdollisesti rangaistujen aikuisten valvonta <u>asiakasprosessien</u> kautta. /SO	Sisäistäminen/ Kontrolli	Harjoittelu perehdyttäjän tai kokeneemman virkamielen kanssa	
10. EAV asiakastapaaminen	7h 15 min	Sovelletaan aiemmin kuultua käytäntöön. /SO	Tiedon käyttö	Harjoittelu perehdyttäjän tai kokeneemman virkamielen kanssa	
10.1 Purku	30 min	Mitä havaintoja kokelaan toiminnasta käytännön toteutuksessa	Tiedon käyttö/ Kontrolli	Keskustelu perehdyttäjän kanssa	
11. Tukipartio työhön tutustuminen	90 min	Sovelletaan valvotusta koevapaudesta kuultua ja valvontarangaistuksesta kuultua käytäntöön. /MK	Tiedon käyttö	Harjoittelu perehdyttäjän tai kokeneemman virkamielen kanssa	
11.1 Purku	15 min	Mitä havaintoja kokelaan toiminnasta käytännön toteutuksessa	Tiedon käyttö/ Kontrolli	Keskustelu perehdyttäjän kanssa	
12. Esimiehen työnkuva ja töiden organisointi info	60 min	Käydään läpi esimiestyö yhdyskuntasuoraamustoimistossa /IK	Orientointi	Harjoittelu perehdyttäjän tai kokeneemman virkamielen kanssa	
12.1 Purku	15 min	Mitä havaintoja kokelas teki esimiestyöstä?	Orientointi/ Kontrolli	Keskustelu perehdyttäjän kanssa	
13. Loppukeskustelu ja palaute anto	20 min	Käydään läpi kuluneen viikon sisältö ja palaute puolin ja toisin viikosta. /SO ja HT	Arviointi/Kontrolli	Keskustelu perehdyttäjän kanssa	